

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๑ เรื่อง

การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup
ในจังหวัดนครราชสีมา

The Development of Ecosystem Buddhist for Startup Entrepreneurs in
Nakhon Ratchasima Province

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่
“Smart City Korat Startup”

The Development of Potential a New Buddhist Entrepreneurial for
The Smart City Korat Startup

โดย

ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์

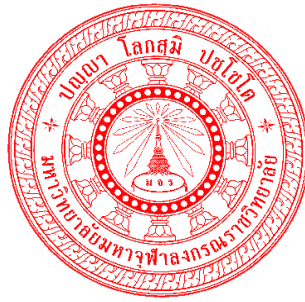
พระมหาสุพร รุกขิตธมโม, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 800763030

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๑ เรื่อง

การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup
ในจังหวัดนครราชสีมา

The Development of Ecosystem Buddhist for Startup Entrepreneurs in
Nakhon Ratchasima Province

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่
“Smart City Korat Startup”

The Development of Potential a New Buddhist Entrepreneurial for
The Smart City Korat Startup

โดย

ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์

พระมหาสุพร รุกขิตธมโม, ผศ.ดร.

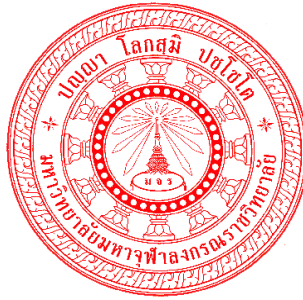
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 800763030

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Sub – Research Report 1

The Development of Ecosystem Buddhist for Startup Entrepreneurs in
Nakhon Ratchasima Province

Under Research plan

The Development of Potential a New Buddhist Entrepreneurial for
The Smart City Korat Startup

BY

Dr.Benjamas Suwannawong
Phramaha Suporn Rakittathammo, Assist.Prof.Dr.
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Nakhon Ratchasima Campus

B.E. 2020

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

MCU RS 800763030

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย: การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย: ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ ,พระมหาสุพร รุกขิตธมโม,ผศ.ดร.

ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ปีงบประมาณ: ๒๕๖๓

ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๒) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๓) เสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup”

ผลการวิจัยพบว่า Ecosystem ระบบนิเวศทางธุรกิจ Startup คือระบบที่เชื่อมโยงกันของห่วงโซ่ทางคุณค่าของธุรกิจแต่ละหน่วยที่สามารถช่วยเหลือหรือสนับสนุนธุรกิจร่วมกันมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทำให้เกิดเป็นห่วงโซ่คุณค่า ได้แก่ ๑) Startup Company กลุ่มสตาร์ทอัพ ๒) Investor กลุ่มนักลงทุน ๓) Supporting Organization ได้แก่ Incubator / Accelerator, Government, Association, Coworking Space, Academy ,Event, Media

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น ๖ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก คือ หลักพรหมวิหารธรรม หลักอปปริหานิยธรรม ๒) ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า คือ หลักปาปณิกธรรม หลักสังคหวัตถุ ๔ หลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ หิริ และโอตตปปะ ๓) ด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต คือ หลักสัพปุริสธรรม และหลักทิวฐธรรมมีกัตถะ ๔) ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน คือ หลักฆราวาสธรรม หลักคิหิสุข ๕) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน คือ หลักอิทธิบาท ๔ หลักกัลยาณมิตร ๖) ด้านการส่งเสริมสัมมาชีพของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ Startup ได้แก่ หลักสัมมาอาชีวะ หลักโภควิภาค ผลจากการอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” ทำให้เกิดการถ่ายทอดบทเรียนรูปแบบในการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างเป็นรูปธรรม

Research Title: The Development of Ecosystem Buddhist for Startup Entrepreneurs in Nakhon Ratchasima Province

Researchers: Dr.Benjamas Suwannawong,Phramaha Suporn Rakittathammo,Assist.Prof.Dr.

Department: Mahachulalongkornrajavidyala University,Nakhon Ratchasima

Campus

Fiscal year: 2563/2020

Researcher Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyala University

Abstrat

The objectives of this research are 1) to study the concept and development of ecosystems for new startups in Nakhon Ratchasima Province. 2) To study the application of Buddhist principles in ecosystem development for new entrepreneurs. In Nakhon Ratchasima 3) To propose a model for the development of a Buddhist ecosystem for new entrepreneurs starting up in Nakhon Ratchasima. This research is a research method that combines qualitative research in the field. And action research The research instruments were interviews and organizing a workshop for the development of potential entrepreneurs for new entrepreneurs, Buddhist Startup.

Research results show that Ecosystem Startup business ecosystem is a system that connects each unit of the business value chain that can support or support the business together.Including 1)Startup Company2)Investor 3)Supporting Organization : Incubator/ Accelerator, Government, Association, Coworking Space, Academy , Event, Media.

Application of Buddhist principles in ecosystem development for new entrepreneurs. In Nakhon Ratchasima, it is divided into 6 areas as follows: 1) Group management and members are Four principles virtuous existence Principle, Aparihaniyadhamma Principle. 2) Marketing and customer management are Qualities of a successful shopkeeper or businessman Principle, The Sangahavatthu4, Bass of meritorious action, Conscience. 3) Production and production support are Sappurisa Dhamma, Virtues conducive to benefits in the presen.4) Management, accounting and finance are Virtues for a good household life , House-Life Happiness.5)The improvement and development of community businesses towards sustainability are Basis for success, Sevenfold Kalanamitta-Dhamma 6) Promotion of livelihoods among

entrepreneurs and startups are Right livelihood, ,Four consumption divisions. Results from the Workshop in the Buddhist New Entrepreneurship Development Project for Smart City Korat Startup Causing the transmission of lessons learned in the development of Buddhist ecosystems for new entrepreneurs Startup in Nakhon Ratchasima Province can be concrete.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณ ที่ให้ความช่วยเหลือหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอระบุนามไว้เพื่อแสดงความขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณพระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ พระมหา ชุตินันท์ อภินนโท ผู้อำนวยการส่วนวางแผนและส่งเสริมการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กราบขอบพระคุณพระเทพสีมารักษ์ รองอธิการบดีวิทยาเขต นครราชสีมา ที่ได้เมตตาให้โอกาสในการทำวิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ทุก ท่านที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัย ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในเมตตากรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณดร.โสภณ ผลประพฤดี หัวหน้าสาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดีย คณะ วิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะในการทำวิจัย ขอขอบคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ วิทยาเขตนครราชสีมา ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการศึกษาวิจัย ขอขอบคุณและขออนุโมทนา เจ้าของผลงานประพันธ์ ตำรา หนังสืองานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชา ความรู้ให้ผู้วิจัยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้องที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัย เสมอมา ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนร่วมและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยทำรายงานวิจัยให้สำเร็จลงได้ เพื่อ ความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

หากคุณความดีของงานวิจัยเล่มนี้มีคุณค่าต่อสังคมและมีประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้วิจัยขอ น้อมถวายความดีและกุศลกรรมที่ได้สั่งสมมานี้แต่บิดามารดา ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณของ ข้าพเจ้าทุกท่าน

ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ และคณะ

๑๘ มกราคม ๒๕๖๔

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๓
๑.๓ ปัญหาการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์ในการวิจัย.....	๕
๑.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดเรื่อง Startup.....	๗
๒.๒ แนวคิดเรื่องระบบนิเวศสำหรับธุรกิจ Startup (Startup Ecosystem).....	๒๕
๒.๓ แนวคิดเรื่องผู้ประกอบการ.....	๒๘
๒.๔ แนวคิดเรื่องการบริหารและการพัฒนาธุรกิจเชิงพุทธ.....	๓๗
๒.๕ แนวคิดเรื่องหลักธรรมที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจ Startup	๓๗
๒.๖ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๔๖
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕๖
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัย.....	๕๘
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๕๘
๓.๒ พื้นที่การวิจัย.....	๕๙
๓.๓ ประชากร / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๕๙
๓.๔ เครื่องมือการวิจัย	๖๐
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๖๑
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๑
๓.๗ สรุปกระบวนการวิจัย	๖๒

บทที่ ๔ ผลการศึกษาวิจัย	๖๓
๔.๑ ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑.....	๖๔
๔.๒ ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒.....	๗๙
๔.๓ ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓.....	๘๖
๔.๔ องค์กรความรู้จากการวิจัย	๘๘
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๙๑
๕.๑ สรุปผลการศึกษา.....	๙๑
๕.๒ อภิปรายผล	๙๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๙๒
บรรณานุกรม	๙๓
ภาคผนวก	
ผนวก ก บทความวิจัย.....	๙๗
ผนวก ข ตารางนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๑๑๗
ผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์	๑๑๙
ผนวก ง เครื่องมือวิจัย	๑๒๒
ผนวก จ ภาพถ่ายกิจกรรมทำงานวิจัย	๑๓๓
ประวัติผู้วิจัย.....	๑๓๑

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

สำหรับตัวเลขหลังอักษรย่อ หมายถึง ชื่อของคัมภีร์ ซึ่งมีคัมภีร์ที่ใช้ในการอ้างอิงดังนี้เล่ม / ชื่อ / หน้า เช่นที.ปา. (ไทย)๑๑ / ๓๖๐/๒๘๔ หมายถึง สุตตันตปิฎกที่ขนิทายปาฎีกวรรคอยู่ในพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย เล่มที่๑๑ ชื่อที่ ๓๖๐ หน้า ๒๘๔ เป็นต้น

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ	คำเต็ม		
ที.ม. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	ทีขนิทาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	ทีขนิทาย ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มฺ. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย มูลปนิณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อฺ. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย อุปริปนิณาสก์	(ภาษาไทย)
สํ.ส. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
สํ.ม. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตุตทก. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.สุ. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ	คำเต็ม		
อภิ.วิ. (ไทย)	อภิธัมมปิฎก	วิภังค์	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) คือรากฐานเศรษฐกิจใหม่แห่งอนาคตของประเทศไทยซึ่งเป็นที่จับตามองจากทุกภาคส่วน เนื่องจากเริ่มต้นได้ง่าย ต้นทุนเริ่มต้นไม่สูง มีการนำเทคโนโลยี และ/หรือนวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้างธุรกิจ ตลอดจนยังถูกออกแบบมาให้สามารถ ทำซ้ำและขยายตัวได้อย่างไม่มีขีดจำกัด จึงทำให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสูงและเป็นธุรกิจที่สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ธุรกิจสตาร์ทอัพยังมุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วย การสร้างผลิตภัณฑ์/บริการที่สามารถตอบโจทย์ดังกล่าวและส่งผ่าน “คุณค่า” ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ประกอบกับการมีโมเดลทางธุรกิจ และการดำเนินงานที่สามารถทำซ้ำด้วย ต้นทุนที่ไม่สูง รวมถึงความสามารถในการขยายตลาดได้รวดเร็วในวงกว้าง จึงทำให้ธุรกิจ สตาร์ทอัพสามารถแก้ไขปัญหาที่ระบบหรือรูปแบบของธุรกิจดั้งเดิมไม่สามารถส่งผ่าน “คุณค่า” ที่แท้จริงให้กับผู้ใช้ได้ โดยการทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ใช้ดีขึ้น เช่น บริการที่รวดเร็วขึ้น และ/ หรือ มีราคาถูกลง

Startup เป็นแนวคิดธุรกิจแบบใหม่ที่สอดคล้องกับยุคของ ไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นและ เติบโตอย่างรวดเร็วแต่การที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จนั้น ต้องมีปัจจัยหลายๆด้าน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จมีอยู่หลักๆ ๕ ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านจังหวะเวลา ปัจจัยด้าน ทีมงาน ปัจจัยด้านแนวความคิดใหม่ๆ ปัจจัยด้านแผนธุรกิจและปัจจัยด้านเงินทุน ซึ่งปัจจัยแต่ละด้านก็ขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจ Startup นั้นๆด้วยว่าจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านไหนเป็นอันดับแรก ดังนั้นธุรกิจ Startup จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีหนึ่งใน ๕ ปัจจัยนี้เป็นหลัก อย่างไรก็ตามธุรกิจ Startup ที่จะ ประสบความสำเร็จได้คือ ธุรกิจต้องสามารถตอบ โจทย์และแก้ปัญหาได้ตามความต้องการของผู้บริโภคได้

ปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเทคโนโลยีสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนิน ชีวิตประจำวันมากขึ้นกว่าสมัยก่อน มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ทั้งในด้านกิจวัตร ประจำวันตั้งแต่ตื่น นอนจนถึงนอนหลับ การประกอบอาชีพที่ต้องใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเข้ามา ช่วย รวมไปถึงการดำเนิน ธุรกิจ ผู้ประกอบการจะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หลายๆธุรกิจที่ปรับตัว ไม่ได้ก็ต้องปิดตัวลง เพราะในขณะนี้ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุค เปลี่ยนผ่าน จากไทยแลนด์ ๓.๐ ซึ่งเป็นยุค ของอุตสาหกรรมหนัก เป็น ไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งขับเคลื่อน เศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และ นวัตกรรม ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ใน โมเดลเศรษฐกิจแบบทำมาหากินได้น้อย จึงต้องการปรับเปลี่ยนให้ เป็นทำน้อยได้มาก^๑ ต้องเปลี่ยนจาก การผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม อย่างเช่นการเกษตรก็ต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบ ดั้งเดิมไปเป็นเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการ ใช้ เทคโนโลยีมาเกี่ยวข้อง หรือ Smart Farming โดยเกษตรกรต้องเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการที่ สามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆมา

^๑ ปานระพี ธิพิพันธุ์, Thailand 4.0 ประเทศไทย 4.0 คืออะไร.(ออนไลน์), แหล่งที่มา:<https://www.it24hrs.com/2017/thailand-4-0/>, (๑ มีนาคม ๒๕๖๓).

พัฒนาการเกษตรของตนให้สามารถทำรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการ ธุรกิจ SMEs ก็ต้องเปลี่ยนจากการดำเนินธุรกิจแบบเดิมไปสู่ Smart Enterprises และ Startup ที่มีศักยภาพ

ธุรกิจ Startup เป็นแนวคิดธุรกิจแบบใหม่ที่สอดคล้องกับยุคของ ไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งการทำธุรกิจ Startup คือ การที่เรามองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนส่วนมากแล้วสร้างโมเดลธุรกิจเพื่อมาแก้ไขปัญหาโดยใช้ เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการที่แตกต่างจากเดิม และธุรกิจจะต้องสามารถสร้างกำไรได้เรื่อยๆ เพิ่มผู้ ใช้ได้เรื่อยๆ และสามารถเติบโตขึ้นได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาอันสั้นและกลายเป็นบริษัทขนาดใหญ่แน่นอน Startup มีจุดเริ่มต้นที่ Silicon Valley ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางแห่งเทคโนโลยี ปัจจุบันนัก ลงทุนเริ่มให้ความสนใจกับธุรกิจ Startup มากขึ้น เพราะ Startup มีแนวโน้มที่จะเติบโตได้แบบก้าวกระโดด เมื่อเทียบกับการทำธุรกิจแบบในอดีตที่ต้องใช้เวลาและเงินลงทุนจำนวนมากในการขยายธุรกิจให้เติบโต หลาย บริษัทระดับโลก เช่น ๑.Apple ๒.Google ๓.Facebook ๔.Instagram ๕.Twitter ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เคย ผ่านการเป็น Startup มาก่อนแล้วทั้งนั้น ประเทศไทยในสมัยก่อนที่เทคโนโลยียังไม่ได้มีบทบาทมากนักทำให้ เรามองว่า Startup เป็นเรื่องที่ไกลตัว มองว่าเป็นเรื่องที่เพ้อฝัน มีแต่ฝรั่งเท่านั้นที่ทำได้ เป็นเรื่องที่เป็นไป ไม่ได้หรือเป็นไปได้ยาก เพราะประเทศไทยยังไม่มี Startup ที่ประสบความสำเร็จให้เห็นกัน ทั้งภาครัฐและ เอกชนจึงยังไม่ได้ให้ความสนใจธุรกิจประเภทนี้มากนัก แต่ปัจจุบันมีคนกลุ่มเล็กๆหลายกลุ่มได้ พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าคนไทยเราสามารถทำได้ไม่แพ้ชาติใดในโลก ยกตัวอย่างธุรกิจ Startup ของไทยที่ประสบความสำเร็จ อาทิ ๑. Wongnai ๒. Builk ๓. Computerlogy ๔. Ookbee และอื่นๆอีกมากมาย ที่เป็น Startup ของ ไทย คนกลุ่มนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าคนไทยก็สามารถทำ Startup ได้ แต่อย่างไรก็ตามหากคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ แล้ว Startup ที่ไม่ประสบความสำเร็จมีมากถึง ๙๐ % Startup ที่ประสบความสำเร็จมีเพียงแค่ ๑๐ % เท่านั้น^๒ ปัจจุบันธุรกิจสตาร์ทอัพมีโอกาสที่จะปฏิวัติอุตสาหกรรมต่างๆ และเจาะตลาด หรือ ครอบครองตลาดเดิมของธุรกิจรูปแบบเก่า ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาแท็กซี่ไม่ยอมรับผู้โดยสาร ของคนไทย ทั้งๆ ที่ปัญหานี้เป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ซึ่งถือเป็นโอกาสทางธุรกิจของคนไทย แต่ กลับเป็นเทคโนโลยี (Startup) ชื่อ Grab Taxi ที่ก่อตั้งโดยชาว มาเลเซีย เข้ามาทำตลาด สร้างธุรกิจจากแอปพลิเคชันการเรียกแท็กซี่และประสบความสำเร็จ โดยมี ส่วนแบ่งการตลาด เป็นอันดับ ๑ ซึ่งทุกๆ ๕ วินาทีจะมีการเรียกแท็กซี่ผ่าน Grab Taxi และในปัจจุบัน Grab Taxi มี มูลค่าประเมินแตะ ๒ พันล้านเหรียญสหรัฐภายในระยะเวลาเพียง ๑๔ เดือน ด้วย เหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้รัฐบาลของหลายประเทศให้ความสำคัญกับสตาร์ท อัพและมีนโยบาย สร้างระบบนิเวศน์ (Ecosystem) เพื่อช่วยให้สตาร์ทอัพ โดยเฉพาะเทคโนโลยี เกิดขึ้นมาทดแทน ธุรกิจรูปแบบเดิมๆ ด้วยธุรกิจใหม่ที่เป็นของประเทศตนเอง และสามารถ ขยายไปยังตลาดในประเทศ อื่นๆ ดังนั้นเพื่อเพิ่มโอกาสให้สตาร์ทอัพสามารถสร้างธุรกิจให้ ประสบความสำเร็จ รัฐบาลของหลาย ประเทศจึงได้ออกมาตรการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ

ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) คือรากฐานเศรษฐกิจใหม่แห่งอนาคตของประเทศไทย เนื่องจากเริ่มต้นได้ง่าย ต้นทุนเริ่มต้นไม่สูง มีการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักใน

^๒ศศิรินทร์ สายะสนธิ์, **ทำไม Startup ในไทยไม่ค่อยประสบความสำเร็จ?**(ออนไลน์), แหล่งที่มา:<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/760159>, (๑ มีนาคม ๒๕๖๓).

การสร้างธุรกิจ ตลอดจนยังถูกออกแบบมาให้สามารถทำซ้ำและขยายตัวได้อย่างไม่มีขีดจำกัดจึงทำให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสูงและเป็นธุรกิจที่สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ธุรกิจสตาร์ทอัพยังมุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์/บริการที่สามารถตอบโจทย์ดังกล่าวและส่งผ่าน “คุณค่า” ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ จึงทำให้ธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถแก้ไขปัญหาที่ระบบหรือรูปแบบของธุรกิจดั้งเดิมไม่สามารถส่งผ่าน “คุณค่า” ที่แท้จริงให้กับผู้ใช้ได้ โดยการทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ใช้ดีขึ้น เช่น บริการที่รวดเร็วขึ้น และ/หรือ มีราคาถูกลง ประเทศไทยต้องการสร้าง “Startup” สาเหตุเพราะว่าในการจะแก้ไขปัญหาระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อผลักดันให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้รัฐบาลของหลายประเทศให้ความสำคัญกับสตาร์ทอัพและมีนโยบายสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) เพื่อช่วยให้สตาร์ทอัพ “Startup” มีระบบนิเวศ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้สตาร์ทอัพเติบโตได้อย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน ซึ่ง Startup Ecosystem ประกอบด้วย ๑) Start up หรือผู้ประกอบการ ๒) Investor หรือนักลงทุน ๓) Media หรือสื่อ ๔) Co-working Space หรือสถานที่ทำงานร่วมกันของผู้ประกอบการ Startup ๕) Incubator องค์กรที่สนับสนุน Startup ๖) Academy หรือ Co-operation with Academy หรือสถาบันการศึกษาที่จะต้องสร้างบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการสร้างระบบนิเวศได้ในอนาคต ๗) Association สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริม Startup ๘) Event การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ Startup ๙) Government หรือรัฐบาล ดังนั้นรัฐบาลของหลายประเทศจึงได้ออกมาตรการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสให้สตาร์ทอัพสามารถสร้างธุรกิจให้ประสบความสำเร็จเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตก้าวหน้าต่อไป

ในพระพุทธานุชาตินาได้มีหลักพุทธธรรมในการแก้ไขปัญหาแห่งความทุกข์หรือการพัฒนาธุรกิจ Start up ที่ยั่งยืนซึ่งมีหลักธรรมที่ใช้ประยุกต์ในการพัฒนาธุรกิจหรือระบบนิเวศได้เป็นอย่างดี หลักธรรมที่สำคัญนั้นมีหลายหลักด้วยกัน เช่น หลักสังคหวัตถุ๔ หลักอิทธิบาท๔ หลักฆราวาสธรรม๔ หลักจักรธรรม๔ หลักทิวฐธัมมิกัตถประโยชน์๔ หลักทศพิธราชธรรม หลักไตรสิกขา หลักหิริโอตตัปปะ และหลักกัลยาณมิตร เป็นต้น ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการพัฒนาในองค์กรไม่ว่าจะเป็นทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ นำมาซึ่งความสำเร็จและเกิดการพัฒนางานองค์กรได้อย่างยั่งยืน

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๒.๒) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๒.๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ แนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง“การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Researchs) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Methodology) โดยใช้วิธีวิทยาวิจัยการแบบผสมวิธีดังนี้

๑.๔.๑) **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่Startup ในจังหวัดนครราชสีมา และเพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๔.๒) **ขอบเขตด้านพื้นที่**

มุ่งศึกษาธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๒ แห่ง ดังนี้คือ

๑. Ladyproud Shop

๒. ผู้บริหาร หจก.ซันชายน์เอส น้ำพริกลุงนาย (วิสาหกิจชุมชน)

๑.๔.๓) **ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**

ขอบเขตด้านประชากร/ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น ๖ กลุ่ม ดังนี้คือ

๑.กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา (กลุ่มพื้นที่เป้าหมาย) จำนวน ๒ คน ดังนี้คือ ๑.ผู้บริหาร Ladyproud Shop จำนวน ๑ คน และ ๒.ผู้บริหารหจก.ซันชายน์เอส น้ำพริกลุงนาย (วิสาหกิจชุมชน) จำนวน ๑ คน

๒.กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๑๐ คน

๓.กลุ่มนิสิต/ นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๒ แห่ง คือ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา จำนวน ๒๐ รูป/คน และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำนวน ๑๔ คน

๔.กลุ่มผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในด้านธุรกิจ Startup ๑ คน

๕.กลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๒ คนคือ ผู้อำนวยการปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน คน,เจ้าหน้าที่วิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ๑ คน

๖.กลุ่มนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๑ รูป/ท่าน
รวมทั้งสิ้นจำนวน ๕๐ รูป/คน

โดยการคัดเลือกประชากรกลุ่มเป้าหมาย/ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง(Purposive sampling) และมีความสนใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๔.๔) ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในช่วงเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ ถึง เดือนมกราคม ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา ๑๑ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนา หมายถึง การทำให้ดีขึ้น เจริญขึ้น ในงานวิจัยนี้หมายถึง การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” ในจังหวัดนครราชสีมา

ระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup Ecosystem) หมายถึง ระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพที่มาจากหน่วยต่างๆ หรือกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทำให้เกิดเป็นห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) โดยกลุ่มหลักๆ ได้แก่ ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) กลุ่มผู้ลงทุนในสตาร์ทอัพ (Investor) และกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องที่จะมาช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจสตาร์ทอัพเติบโต ซึ่ง Startup Ecosystem ประกอบด้วย ๑)Startup Company กลุ่มสตาร์ทอัพ ๒)Investor กลุ่มนักลงทุน ๓)Incubators/ Accelerators หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ ๔)Governmentหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ๕)Association สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่ ๖)Academyหน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ ๗)Event การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ ๘)Coworking Space สถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำธุรกิจ

เชิงพุทธ หมายถึง การนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้โดยเน้นที่การบริหาร ทั้งรูปแบบการบริหาร แนวคิดในการบริหารโดยสถานการณ์ คุณลักษณะของนักบริหาร หลักการบริหารสมัยใหม่ การบริหารเชิงพุทธด้วยการสร้างพลังภายใน

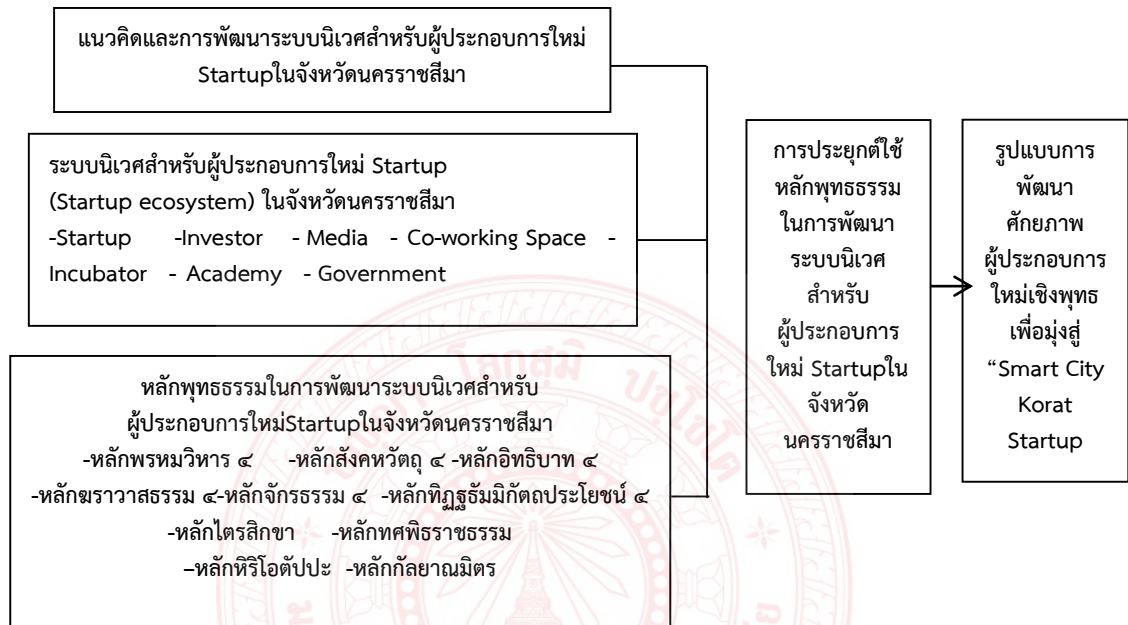
ผู้ประกอบการใหม่ หมายถึง ผู้ที่คิดริเริ่มดำเนินธุรกิจขึ้นมาเป็นของตนเอง มีการวางแผนการดำเนินงานและดำเนินธุรกิจทุกด้านด้วยตนเอง โดยยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทั้งยังเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม (Innovation) ของการดำเนินธุรกิจ อันจะก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ และมีความสามารถในการจัดการทั่วไป (General Management)

Startup หมายถึง ธุรกิจขนาดเล็กที่เกิดขึ้นใหม่ และมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยการขาย ‘ไอเดีย’ ส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับ IT, Gadget, หรือ Application ชนิดต่าง ๆ ที่จะมาแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของกลุ่มเป้าหมาย ให้นักลงทุนที่มีความเห็น หรือความเชื่อตรงกัน นำเงินมาลงทุนในธุรกิจนั้น ๆ เพื่อให้สิ่ง ๆ นั้นเป็นจริงขึ้นมา ถูกขับเคลื่อนและทำท้ายโดยคนรุ่นใหม่และความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ มีทรัพยากรที่จำกัดอย่างมาก แต่มีเทคโนโลยีและการตลาดที่เกี่ยวข้องแบบไดนามิก

๑.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง“ การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่Startupในจังหวัดนครราชสีมา” โดยมีกรอบแนวคิดโครงการวิจัยดังต่อไปนี้คือ

การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา
มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑) ทำให้ทราบแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๗.๒) ทำให้สามารถประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๗.๓) ได้รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี ตามลำดับดังต่อไปนี้

- ๑)แนวคิดเรื่องธุรกิจ Startup
- ๒)แนวคิดเรื่องระบบนิเวศสำหรับธุรกิจ Startup (Startup Ecosystem)
- ๓)แนวคิดเรื่องผู้ประกอบการ
- ๔)แนวคิดเรื่องการบริหารและการพัฒนาธุรกิจเชิงพุทธ
- ๕)แนวคิดเรื่องหลักธรรมที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจ Startup
- ๖)ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- ๗) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑)แนวคิดเรื่องธุรกิจ Startup

๒.๑.๑)ความหมายของธุรกิจ Startup

ธุรกิจสตาร์ทอัพ คือ ^๑

คงได้ยินกันมาสักพักแล้วสำหรับคำว่า "Startup" หรือเรียกทับศัพท์ว่า "สตาร์ทอัพ" แต่หลายคนคงยังมีความสงสัยว่าคือธุรกิจอะไร ใช่ว่าธุรกิจเกิดใหม่ทั่วไป เหมือนๆ กับ SMEs หรือเปล่า จริงๆ แล้ว ธุรกิจสตาร์ทอัพ ได้มีคนให้ความหมายไว้ค่อนข้างหลากหลาย แต่สรุปได้คล้ายๆ กันคือ เป็นกิจการที่เริ่มต้นธุรกิจจากจุดเล็กๆ สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ออกแบบให้ธุรกิจมีการทำซ้ำได้โดยง่าย (Repeatable) และขยายกิจการได้ง่าย (Scalable) มีการนำเทคโนโลยี และ/หรือ นวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลัก ในการสร้างธุรกิจ มักเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นจากไอเดียเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หรือเห็นโอกาสทางธุรกิจที่ยังไม่มีใครเคยคิดหรือทำมาก่อน"

ความหมาย Startup

Startup คือ การที่เรามองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนส่วนมากแล้วสร้างโมเดลธุรกิจเพื่อมาแก้ไขปัญหาโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยวิธีการที่แตกต่างจากเดิม และธุรกิจนี้ต้องทำซ้ำได้ (Repeatable)และขยายตัว (Scalable) หรือเติบโตแบบก้าวกระโดด โดยไม่ต้องใช้ต้นทุนในการขยายกิจการจำนวนมาก ดังเช่น Steve Blank ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่ง Startup ให้คำนิยาม startup ไว้ว่า “a startup is an Organization formed to search for a repeatable and scalable business model” แปลได้ว่า “Startup คือกิจการที่ตั้งขึ้นเพื่อค้นหาโมเดลธุรกิจ (Business model) ที่ทำซ้ำได้ (Repeatable) และ

^๑ ญฤทธิ วรพงษ์ดี, Set Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๐), หน้า ๖.

ขยายตัวได้ (Scalable)” และโมเดลธุรกิจนั้นสามารถสร้างกำไรได้เรื่อยๆ เพิ่มผู้ใช้ได้เรื่อยๆ และสามารถเติบโตขึ้นได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาอันสั้นและกลายเป็นบริษัทขนาดใหญ่ตนเอง^๒

Startup คือ ธุรกิจขนาดเล็กที่เกิดขึ้นใหม่ หากมองภาพรวมแล้วจะมีโมเดลคล้ายกับ SME แต่จะแตกต่างกันที่ธุรกิจ Startup จะมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยการขาย ‘ไอเดีย’ ส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับ IT, Gadget, หรือ Application ชนิดต่าง ๆ ที่จะมาแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของกลุ่มเป้าหมาย ให้นักลงทุนที่มีความเห็น หรือความเชื่อตรงกัน นำเงินมาลงทุนในธุรกิจนั้น ๆ เพื่อให้สิ่ง ๆ นั้นเป็นจริงขึ้นมา^๓

ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) คือรากฐานเศรษฐกิจใหม่แห่งอนาคตของประเทศไทยซึ่งเป็น ที่จับตามองจากทุกภาคส่วน เนื่องจากเริ่มต้นได้ง่าย ต้นทุนเริ่มต้นไม่สูง มีการนำเทคโนโลยี และ/หรือ นวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้างธุรกิจ ตลอดจนยังถูกออกแบบมาให้สามารถทำซ้ำและขยายตัวได้อย่างไม่มีขีดจำกัด จึงทำให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสูงและเป็นธุรกิจที่สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ธุรกิจสตาร์ทอัพยังมุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วย การสร้างผลิตภัณฑ์/บริการที่สามารถตอบโจทย์ดังกล่าวและส่งผ่าน “คุณค่า” ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ประกอบกับการมีโมเดลทางธุรกิจ และการดำเนินงานที่สามารถทำซ้ำด้วยต้นทุนที่ไม่สูง รวมถึงความสามารถในการขยายตลาดได้รวดเร็วในวงกว้าง จึงทำให้ธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถแก้ไขปัญหาที่ระบบหรือรูปแบบของธุรกิจดั้งเดิมไม่สามารถส่งผ่าน “คุณค่า” ที่แท้จริงให้กับผู้ใช้ได้ โดยการทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ใช้ดีขึ้น เช่น บริการที่รวดเร็วขึ้น และ/ หรือ มีราคาถูกลง

ปัจจุบันธุรกิจสตาร์ทอัพมีโอกาสที่จะปฏิวัติอุตสาหกรรมต่างๆและเจาะตลาด หรือ ครอบครองตลาดเดิมของธุรกิจรูปแบบเก่า ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาแท็กซี่ไม่ยอมรับผู้โดยสารของคนไทย ทั้งๆ ที่ปัญหานี้เป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ซึ่งถือเป็นโอกาสทางธุรกิจของคนไทย แต่ กลับเป็นเทคสตาร์ทอัพ (Startup) ชื่อ Grab Taxi ที่ก่อตั้งโดยชาวมาเลเซีย เข้ามาทำตลาด สร้างธุรกิจจากแอปพลิเคชันการเรียกแท็กซี่และประสบความสำเร็จ โดยมีส่วนแบ่งการตลาด เป็นอันดับ ๑ ซึ่งทุกๆ ๕ วินาทีจะมีการเรียกแท็กซี่ผ่าน Grab Taxi และในปัจจุบัน Grab Taxi มี มูลค่าประเมินแตะ ๒ พันล้านเหรียญสหรัฐภายในระยะเวลาเพียง ๑๔ เดือน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้รัฐบาลของหลายประเทศให้ความสำคัญกับสตาร์ทอัพ และมีนโยบายสร้างระบบนิเวศน์ (Ecosystem) เพื่อช่วยให้สตาร์ทอัพ โดยเฉพาะเทคสตาร์ทอัพเกิดขึ้นมาทดแทนธุรกิจรูปแบบเดิมๆ ด้วยธุรกิจใหม่ที่เป็นของประเทศตนเอง และสามารถขยายไปยังตลาดในประเทศอื่นๆ ดังนั้นเพื่อเพิ่มโอกาสให้สตาร์ทอัพสามารถสร้างธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ รัฐบาลของหลายประเทศจึงได้ออกมาตรการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ

ดังนั้น สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่ (Thailand Startup Association) จึงคาดหวังว่า ประเทศไทยจะมีสตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จและเป็นตัวขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจใหม่ของประเทศไทย และร่วมมือกับกลุ่มธุรกิจรูปแบบเดิมในประเทศ เพื่อก้าวสู่ยุคของเศรษฐกิจใหม่ด้วยกัน

๒.๑.๒) ความแตกต่างระหว่าง Startup กับ SMEs

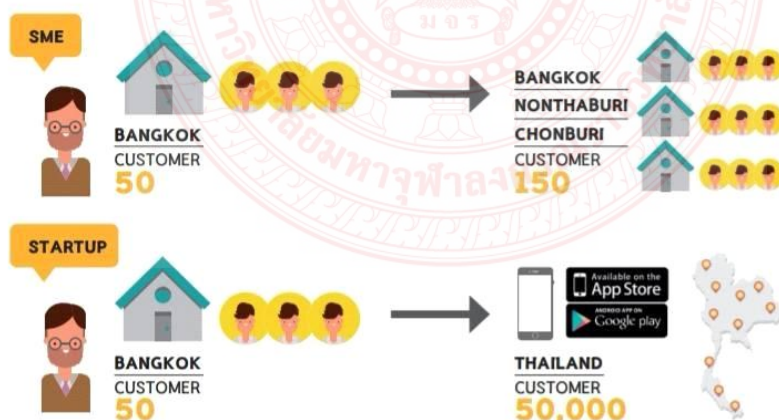
ดังที่ทราบกันทั่วไปว่า ธุรกิจ SMEs (Small and Medium Enterprise) หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ใช้เกณฑ์วัดจากจำนวนของคนงาน และมูลค่าสินทรัพย์ที่ใช้ดำเนินกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมกำหนดให้มีการจ้างงานไม่เกิน ๕๐ คน มูลค่าของ

^๒ โครงการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมรายใหม่ (มศก.), **Startup คืออะไร**. ?(ออนไลน์),แหล่งที่มา: <http://www.startup.su.ac.th/?p=84>, (๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

^๓ ณฤทธิ วรพงษ์ดี , **SET Your Startup Business Guide** รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ , พิมพ์ครั้งที่ ๒ , (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรุงเทพมหานคร , ๒๕๖๑).

สินทรัพย์ ไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางจ้างงานได้ ๕๐ – ๒๐๐ คน มูลค่าสินทรัพย์อยู่ที่ ๕๐ – ๒๐๐ ล้านบาท^๔ โดยธุรกิจ SMEs จะทำธุรกิจที่มีคนเคยทำอยู่แล้ว จะใช้เงิน ลงทุนเป็นของตัวเองหรืออาจกู้ยืมมา โดยจะมีอิสระในการบริหารงาน การจัดการทุกอย่างกับธุรกิจของตน หากต้องการขยายกิจการหรือเปิดสาขาใหม่ที่ต้องใช้เงินลงทุนและกำลังคนเพิ่มซึ่งการบริหารจัดการธุรกิจใน สาขาใหม่อาจจะไม่เหมือนกับสาขาแรกที่เปิดจึงทำให้การที่จะขยายกิจการให้เติบโตเป็นไปได้อย่างช้าๆ ซึ่ง ธุรกิจ Startup จะไม่เป็นเช่นนั้น การขยายกิจการของธุรกิจ Startup จะไม่ต้องใช้เงินลงทุนเพิ่มหรือเพิ่มกำลังคน แต่จะสำคัญที่การคิดสร้างสรรค์แนวความคิดใหม่ๆตอนเริ่มต้น ว่าจะต้องตรงกับปัญหาหรือความ ต้องการของผู้คนส่วนมาก แล้ว โมเดลธุรกิจนั้นจะต้องทำซ้ำได้ (Repeatable) และขยายตัว (Scalable) หรือ เติบโตแบบก้าวกระโดด โดยไม่ต้องใช้ต้นทุนในการขยายกิจการจำนวนมหาศาลเพื่อให้ธุรกิจของตนนั้นเติบโต แบบรวดเร็ว ดังที่กล่าวมาแล้ว ในหัวข้อความหมายของธุรกิจ Startup โดย Startup จะไม่ได้ใช้เงินลงทุนของ ตัวเอง แต่จะคิดสร้างสรรค์แนวความคิดใหม่ๆที่แตกต่างจากคนอื่นแบบที่ไม่เคยมีใครเคยทำมาก่อน ออกแบบ โมเดลธุรกิจที่ดีเพื่อไปเสนอให้กับนักลงทุนเพื่อที่จะขอเงินมาลงทุนในธุรกิจของตน แล้วตกลงแบ่งหุ้นส่วนกัน กับนักลงทุนทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและเห็นพ้องกันของทั้งสองฝ่าย ดังนั้นจะกล่าวได้ว่าธุรกิจ Startup เป็นธุรกิจที่ใช้เวลาในการเติบโตระยะสั้นกว่าเมื่อเทียบกับ SMEs หรือบริษัททั่วไป ในการที่ธุรกิจ SMEs จะ ประสบความสำเร็จในระดับพันล้านหมื่นล้านได้ต้องใช้เวลานานหลายสิบปีหรืออาจเป็นชั่วอายุคน แต่ Startup สามารถเติบโตแบบรวดเร็ว ดังที่กล่าวมาข้างต้นได้ในระยะเวลาไม่ถึง ๑๐ ปี หรือ ๒๐ ปี

เพื่อให้เห็นความแตกต่างชัดเจนขึ้นระหว่าง SMEs และสตาร์ทอัพ อาจยกตัวอย่างได้ดังนี้ธุรกิจให้บริการรับดูแลเด็กและผู้สูงอายุ ถ้าเป็นการทำธุรกิจแบบ SMEs เมื่อกิจการพอมีเงินทุนและต้องการ เติบโตขยายธุรกิจ ก็จะต้องมองหาทำเลเพื่อขยายสาขาเพิ่มขึ้นลงทุนจ้าง คนเพิ่ม ซึ่งถือว่าเป็นการเติบโตตามจำนวนเงินลงทุน

แต่ถ้าเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพ จะมีการปรับรูปแบบธุรกิจใหม่ โดยการนำเทคโนโลยี เช่นอินเทอร์เน็ตมาช่วย มีการสร้างเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันขึ้นมา ให้คนที่สนใจ อยากทำงานเป็นผู้ดูแลเด็กและผู้สูงอายุมาสมัคร ทั้งข้อมูลไว้ให้คนที่ต้องการเข้ามาเลือก มีระบบกรองหาคนที่อยู่ใกล้ๆ ตำแหน่งของลูกค้า บอกช่วงเวลาว่างรับงาน ข้อมูลประวัติ และวีรวิผลงานที่ลูกค้าท่านอื่นฟีดแบคไว้ ตลอดจนสามารถจองเวลาและชำระเงินผ่านบัตรเครดิตได้ทันที โดยเจ้าของธุรกิจสตาร์ทอัพจะได้รายได้มาจากค่าธรรมเนียมการ ใช้บริการ ซึ่งถือเป็นการลงทุน

^๔ วาสนา ปิยะบรรณันท์, SME - Startup ความเหมือนที่แตกต่าง ?, (ออนไลน์), แหล่งที่มา: <https://news.voicetv.co.th/business/358683.html>, (๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

เพียงแค่พัฒนาเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน ที่ใช้เงินลงทุนไม่ มากนักแต่สามารถขยายกิจการได้ครอบคลุมกว่า ธุรกิจแบบ SMEs

แต่ถ้าเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพจะมีการปรับรูปแบบธุรกิจใหม่โดยการนำเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ตมา ช่วย มีการสร้างเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันขึ้นมา ให้คนที่สนใจ อยากทำงานเป็นผู้ดูแลเด็กและผู้สูงอายุมาสมัคร ทั้งข้อมูลไว้ให้คนที่ต้องการเข้ามาเลือก มีระบบกรองหาคนที่อยู่ใกล้ๆ ตำแหน่งของลูกค้า บอกช่วงเวลาว่างรับ งาน ข้อมูลประวัติ และรีวิวผลงานที่ลูกค้าท่านอื่นพิตแบคไว้ ตลอดจนสามารถจองเวลาและชำระเงิน ผ่านบัตรเครดิตได้ทันที โดยเจ้าของธุรกิจสตาร์ทอัพจะได้รายได้มาจากค่าธรรมเนียมการ ใช้บริการ ซึ่งถือเป็นการลงทุน เพียงแค่พัฒนาเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน ที่ใช้เงินลงทุนไม่ มากนักแต่สามารถขยายกิจการได้ครอบคลุมกว่า ธุรกิจแบบ SMEs

จะเห็นได้ว่าข้อได้เปรียบของการทำธุรกิจแบบสตาร์ทอัพคือ สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว เข้าถึง ลูกค้าได้อย่างครอบคลุมไม่ติดข้อจำกัดในเรื่องการเพิ่มบุคลากรการหาสถานที่หรือทำเลในการขยายกิจการ เริ่มต้นธุรกิจด้วยเงินทุนที่ไม่สูงมากนัก จึง ทำให้สตาร์ทอัพเป็นสิ่งที่เข้ากับกระแสของ คนในยุคนี้ ที่อยากเป็น ผู้ประกอบการมากกว่าการทำงานเป็นลูกจ้างในองค์กร อยากเป็น เจ้านายตัวเอง อยากมีอิสระในการทำงาน ดังนั้นหลาย ๆ คนจึงคิดที่จะเข้ามาลุยทำธุรกิจสตาร์ทอัพกันตั้งแต่วัยเรียนไม่จบด้วยซ้ำ

ดังนั้นทุกสตาร์ทอัพ เป็น SMEs แต่ทุก SMEs อาจไม่ใช่สตาร์ทอัพเนื่องจากลักษณะและวิธีการ ดำเนินธุรกิจ การหาแหล่งเงินทุนและการวางกลยุทธ์ในการเติบโตแตกต่างกัน

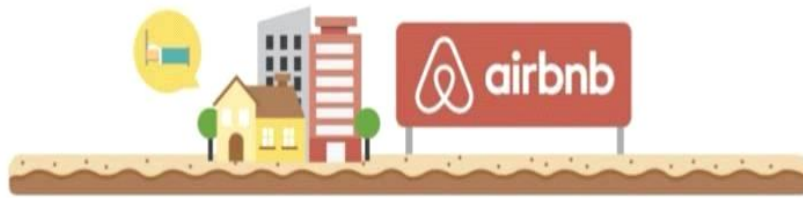
๒.๑.๓) สตาร์ทอัพต่างแดน^๕

แต่ก่อนสตาร์ทอัพ เป็นคำที่นิยมใช้ เรียกบริษัทเกิดใหม่ ซึ่งเป็นบริษัทด้าน เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใน Silicon Valley สหรัฐอเมริกา และต่อมาก็ใช้เรียกกันไป ทั่วโลก โดยบริษัทยักษ์ใหญ่ที่เคยเป็นสตาร์ทอัพ กัน มาแล้วนั้น ก็มี Google, PayPal, Twitter และ Facebook ที่ถือว่าเป็นบริษัทสตาร์ทอัพ ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว จากการเริ่มต้นก่อตั้ง ในปี ๒๐๐๔ เพียงแค่ ๓ ปีก็สามารถสร้างมูลค่า ธุรกิจได้มากถึง ๕ แสนล้านบาท (\$15 Billion) ในปัจจุบัน Facebook จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์ Nasdaq แต่ก็ยังเติบโตต่อ เนื่องถึงปัจจุบัน (DEC 2016) มีคนใช้ เฟสบุ๊กมากกว่า ๑ พันล้านคน มีมูลค่าธุรกิจ สูงถึง ๑๒ ล้านล้านบาท (\$340 Billion) มูลค่า สูงเกือบจะเทียบเท่าหุ้นทุกตัวในตลาดหุ้น ไทยรวมกันซะอีก (มูลค่าตลาดหุ้นไทย ๑๓.๕ ล้านล้านบาท) ทั้งที่ธุรกิจเป็นบริการ เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีรายได้หลักมา จากค่าโฆษณาเท่านั้น

^๕ ญฤทธิ์ วรพงษ์ดี, Set Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๐), หน้า

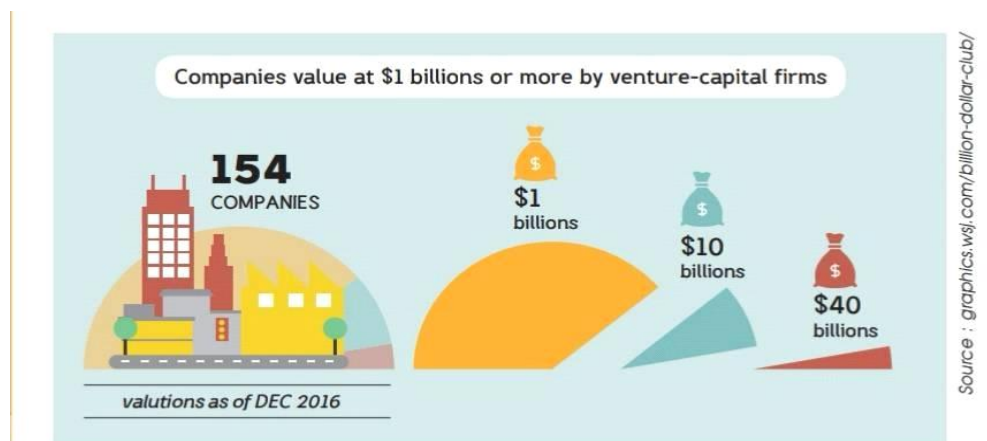
อีกบริษัทคือ Airbnb ก็เป็นบริษัทสตาร์ทอัพ ใน Silicon Valley ที่ใช้แนวคิด Sharing Economy มาสร้างแพลตฟอร์มให้คนที่บ้านพัก หรือห้องพักที่ว่างไม่มีคนอยู่มาลง ให้เช่าสำหรับนักเดินทาง หรือใครที่ต้องการหาที่พักราคาประหยัด และได้ประสบการณ์ ใหม่ที่แตกต่างจากการนอนโรงแรม ซึ่งบริษัทนี้ก่อตั้งในปี ๒๐๐๘ ปัจจุบันขยายไป ๑๙๐ ประเทศ มีที่พักในระบบกว่า ๒ ล้านห้อง และมีผู้เข้าพักกว่า ๖๐ ล้านคน ทำให้บริษัทมีมูลค่าธุรกิจสูงกว่า ๑ ล้านล้านบาท (๕๓๐ Billion)

Grab Taxi หรือ Grab สตาร์ทอัพสัญชาติเอเชีย (เริ่มต้นประเทศแรกที่มาเลเซีย) เกิดขึ้นจากการเห็นปัญหาของการเรียกแท็กซี่ จึงสร้างแอปพลิเคชันขึ้นมาให้ลูกค้าเรียก แท็กซี่ผ่านแอปฯ โดยก่อตั้งเมื่อปี ๒๐๑๒ ปัจจุบันมีคนใช้บริการกว่า ๑๐ ล้านคน ครอบคลุม ๖ ประเทศ และเพียงแค่ ๔ ปี ก็มีมูลค่าธุรกิจสูงถึง แสนล้านบาท (\$3 Billion)

และตัวอย่างบริษัทอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งหากอยากรู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพอื่นๆ สามารถ เข้าไปดูใน เว็บไซต์ The Billion Dollar Startup Club จะมีข้อมูลบริษัทสตาร์ทอัพทั่วโลก ที่มีมูลค่าบริษัทสูงกว่า ๑ Billion Dollar แสดงผลเรียงลำดับตามมูลค่าธุรกิจ และบอก รายละเอียดสำคัญๆ เช่นลักษณะธุรกิจ ผู้ก่อตั้ง ปีที่ก่อตั้ง จำนวนเงินที่ระดมทุนได้ รวมถึง ผู้ลงทุน และธุรกิจคู่แข่งที่มีลักษณะธุรกิจคล้ายๆกัน

บริษัทสตาร์ทอัพ ที่มีมูลค่าสูงกว่า ๑ Billion Dollar โดยที่ยังไม่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะเรียกบริษัท เหล่านี้ว่ายูนิคอร์น หรือถ้ามีเขาในตำนาน (Unicorn)

๒.๑.๔)สตาร์ทอัพไทย^๖

สำหรับในประเทศไทยเอง แม้จะยังไม่มีบริษัทสตาร์ทอัพที่มีมูลค่าสูงเหมือนอย่างบริษัทต่างประเทศ (ระดับยูนิคอร์น) แต่ก็ถือว่ามีหลายบริษัทที่กำลังอยู่ในช่วงการเติบโต และถือว่าเป็นสตาร์ทอัพรุ่นบุกเบิกที่เป็นต้นแบบให้สตาร์ทอัพรุ่นใหม่ ๆ อย่าง Ookbee ที่ทำแพลตฟอร์มหนังสือออนไลน์ หรือที่เรียกว่าอีบุ๊ก ให้อ่านหนังสือพิมพ์หรือ นิตยสารใน Tablet ก่อตั้งในปี ๒๐๑๑ ปัจจุบัน Ookbee ถือว่าเป็นร้านหนังสืออีบุ๊กที่ใหญ่ที่สุดในอาเซียน มีผู้ใช้งานมากกว่า ๘.๕ ล้านคนขยายเข้าสู่ตลาดต่างประเทศอย่าง มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และอินโดนีเซีย

นอกจากนี้ยังได้ขยายธุรกิจไปถึงกลุ่ม นักเขียน นักวาดการ์ตูน นักดนตรี ให้เข้ามา สร้างเนื้อหาตัวเอง (UGC: User Generated Content) ลงขายในแพลตฟอร์ม ปัจจุบัน ธุรกิจ Ookbee มีมูลค่าประมาณ ๓ พันล้านบาท

อีกตัวอย่างสำหรับสตาร์ทอัพไทยคือ Wongnai ที่เริ่มต้นจากการเป็นเว็บไซต์รีวิว ร้านอาหารมาตั้งแต่ปี ๒๐๑๐ แต่ปัจจุบันพัฒนาเป็นแอปพลิเคชัน ที่เป็นแพลตฟอร์มขนาดใหญ่สำหรับการค้นหาร้านอาหาร ได้สะดวกมากขึ้น มีผู้ใช้งานกว่า ๒.๒ ล้านคน มีข้อมูล ร้านอาหารมากกว่า ๒ แสนร้านค้า และมีรีวิวมากกว่า ๔ ล้านชิ้น ธุรกิจมีรายได้หลักมา จากค่าโฆษณา รวมถึงการขายดีลจากร้านอาหาร (Daily Deal) นอกจากนี้ยังได้ขยาย เนื้อหาการรีวิวและดีลต่างๆ ไปยังธุรกิจความงามและสปาด้วย (ปัจจุบันธุรกิจได้รับเงินทุน สนับสนุนในระดับ Series B มีมูลค่าธุรกิจประมาณ ๗๐๐ - ๑,๐๐๐ พันล้านบาท) จะสังเกตได้ว่าสตาร์ทอัพเหล่านี้ เป็นบริษัทที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งมาเพียงไม่กี่ปี แต่ก็สามารถสร้างธุรกิจที่ขยายการเติบโตได้อย่างรวดเร็ว และมีขนาดกิจการที่ใหญ่พอๆ กับธุรกิจดั้งเดิมที่ใช้เวลาในการสร้างมาหลายสิบปี

ธรรมชาติธุรกิจสตาร์ทอัพ ธุรกิจสตาร์ทอัพนั้นดูเผินๆ อาจจะคิดว่าเป็นธุรกิจที่ดูรวยเร็ว เท่ห์ น่าดึงดูดให้อยากเข้าไปทำ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ธุรกิจสตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จมีเพียงแค่ประมาณ ๑๐ % เท่านั้น ส่วน ๙๐ % ที่เหลือลุ่มๆ ดอนๆ หรือล้มเหลวไปเลย ซึ่งส่วนที่ล้มเหลวก็ไม่ค่อยมีคนพูดถึง

ดังนั้น การจะเป็นสตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จจึงไม่ได้ง่ายอย่างที่ คิด ต้องทุ่มเท ทำงานหนัก รวมถึงมี วิธีการทำธุรกิจที่ถูกต้อง มีทีมงานที่มีคุณภาพ เข้าใจและพร้อมที่จะเดินไปด้วยกัน

^๖ ณฤทธิ วรพงษ์ดี, Set Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๐), หน้า ๑๑.

๒.๑.๕) ประเภทธุรกิจสตาร์ทอัพ

ธุรกิจประเภทสตาร์ทอัพหลายประเภท ได้แก่ ด้านการเงิน การธนาคาร และการลงทุน การแพทย์ ด้านสุขภาพ ด้านการเกษตร และการท่องเที่ยว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(๑) สตาร์ทอัพด้านการเงิน การธนาคาร และการลงทุน FinTech (ฟินเทค)

FinTech มาจากคำว่า Financial + Technology เป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยแก้ปัญหาหรือเพิ่มความสะดวกรวดเร็วทางด้านการทำธุรกรรม และการบริหารจัดการทางการเงิน เช่น การชำระเงิน โอนเงิน จ่ายบิล แต่ซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคหรือผู้ใช้งานเข้าถึงบริการทางการเงินได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น Start Up ด้าน FinTech เช่น StockRadars แอปพลิเคชันที่ช่วยให้การวิเคราะห์หุ้น ลงทุนในหุ้นสะดวกขึ้น และสามารถตั้งค่าแจ้งเตือนความเปลี่ยนแปลงของหุ้นตัวต่างๆ ตามความสนใจของนักลงทุนได้

(๒) สตาร์ทอัพด้านการแพทย์ และการดูแลสุขภาพ HealthTech (เฮลท์เทค)

HealthTech มาจาก Health + Technology นั่นเอง สตาร์ทอัพด้านนี้จะนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยแก้ปัญหา พัฒนาและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการแพทย์ การดูแลสุขภาพ เช่น ooca แพลตฟอร์มที่เป็นสื่อกลางระหว่างจิตแพทย์ นักจิตวิทยา และผู้ป่วย หรือคนทั่วไป โดยผู้ป่วยสามารถคุยหรือปรึกษาปัญหา กับแพทย์ผ่านแพลตฟอร์มได้ทุกที่ทุกเวลาโดยไม่ต้องไปพบแพทย์หรือไปโรงพยาบาล

(๓) สตาร์ทอัพด้านการเกษตร AgriTech (อะกริเทค) หรือ AgTech (แอกเทค)

AgriTech มาจากคำว่า Agriculture+Technology สตาร์ทอัพด้านนี้จะนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาหรือช่วยเหลือภาคการเกษตร ทั้งการเพาะปลูก การบริหารจัดการสินค้าเกษตร เช่น Ricult ที่ก่อตั้งขึ้นโดยอดีตกลุ่มนักศึกษา MIT โดยเริ่มจากการเป็นฟินเทค เพราะต้องการช่วยแก้ปัญหาทางการเงินให้แก่เกษตรกรก่อน จึงใช้ Machine Learning วิเคราะห์ วัดความเสี่ยงต่างๆ ด้าน แล้วจึงให้สินเชื่อแก่เกษตรกรรายย่อยในลักษณะของ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย แทนการให้เงินกู้ แล้ว Ricult จะคาดการณ์ผลผลิตและรายได้จากภาพพื้นที่เพาะปลูกที่ได้จากภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อคำนวณหาความสามารถของการชำระเงินคืนนั่นเอง

(๔) สตาร์ทอัพด้านการท่องเที่ยว TravelTech (ทราเวลเทค)

TravelTech มาจาก Travel + Technology ทราเวลเทคสตาร์ทอัพ จะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งช่วยให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น สะดวกขึ้น และยังช่วยให้ตลาดท่องเที่ยวเติบโตยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น iAccom แพลตฟอร์ม OTA หรือ Online Travel Agency สัญชาติไทยที่ให้บริการ ค้นหาโรงแรม จองตั๋วเครื่องบิน เช่ารถ ช่วยวางแผนในการท่องเที่ยว หรือ LOVstay แพลตฟอร์มสำหรับการค้นหา Vacation Rentals และจองบ้านพัก ที่พักตากอากาศ ตามเมืองท่องเที่ยวสำคัญ จองกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในท้องถิ่นนั้นๆ หรือไปลองใช้ชีวิตแบบคนท้องถิ่นกันเลยทีเดียว

(๕) สตาร์ทอัพด้านโลจิสติกส์ LogTech (ล็อกเทค)

LogTech มาจากคำว่า Logistics + Technology สตาร์ทอัพด้านโลจิสติกส์จะมีการพัฒนาซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ เช่น ระบบบริหารคลังสินค้า การพัฒนาด้านฮาร์ดแวร์ ระบบการจัดการขนส่ง รถบรรทุก เรือขนส่งสินค้า ท่าเรือ การขนส่งทางอากาศ เช่น Truckal แพลตฟอร์มสำหรับแควดจังก์ Trucking Services การบริการรถบรรทุกสินค้า จองและคำนวณราคาค่าขนส่งผ่านมือถือ ก่อนเลือกใช้บริการ

(๖) สตาร์ทอัพด้านอสังหาริมทรัพย์ PropTech (พร็อพเทค)

PropTech มาจากคำว่า Property+Technology สตาร์ทอัพด้านอสังหาริมทรัพย์ก็นำเทคโนโลยีมาใช้ในวงการอสังหาริมทรัพย์ เพื่อช่วยในกระบวนการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบโจทย์รูปแบบการใช้ชีวิต การอยู่อาศัยของคนยุคใหม่ อย่างเช่น Deskadot แพลตฟอร์มที่เป็น Digital Marketplace สำหรับค้นหา Co-

working Space ที่อยู่ใกล้ๆ ด้วยระบบ Locations เลือกคู่สิ่งอำนวยความสะดวก เปรียบเทียบราคา และจองผ่านมือถือ เดินเข้าไปใช้ออฟฟิศทำงานได้เลย^๗

๒.๑.๖) ขั้นตอน การเติบโต ของสตาร์ทอัพ^๘

เมื่อเริ่มอยากทำธุรกิจสตาร์ทอัพกันแล้วเพื่อให้เห็นภาพรวมว่าสตาร์ทอัพนั้น จะพัฒนาธุรกิจให้เติบโตได้อย่างไร สามารถ สรุปคร่าวๆ เป็น ๓ ขั้นตอน ผ่าน Stage of Startup ดังนี้

^๗ อ่างแล้ว

^๘ ณฤทธิ วรพงษ์ดี, Set Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๐), หน้า ๑๒.

๒.๑.๗) วิวัฒนาการของ Office Space

การพัฒนา Space ของ Office ต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งมีรูปแบบลักษณะการทำงานที่แตกต่าง กันทั้งในเรื่อง ไดอแกรม แล้วการใช้งาน โดยแบ่งเป็น ๓ รูปแบบ

๑. Office space

๒. Co - working space

๓. Startup space

๒.๑.๘) รูปแบบของ Office Space

Office space มีรูปแบบการทำงาน โดยถูกแบ่งออกไป เป็นการทำงานของตัว Space ที่มีขนาดที่ต่างกันอย่างออกไป โดยจะมีขนาด ๓ ขนาดการใช้งาน

๑. S = Small office

การทำงานของ S จะมีรูปแบบการใช้งาน ประมาณ ๑๐ – ๒๐ คน เป็นรูปแบบการทำงาน แบบไม่ใหญ่ ซึ่งมีการแบ่งหน้าที่กันไป อาจจะมีการทำงานแบบแบ่งแผนกเป็นห้องๆ หรือ บริษัทที่มีจำนวนคนแค่จำนวนนี้ ทำให้ต้องการใช้พื้นที่ไม่มาก

๒. M = Medium office

การทำงานของ M จะมีรูปแบบการใช้งาน ประมาณ ๕๐ คน เป็นรูปแบบการทำงานที่มีการใช้งานแบบกลางๆ จะมีการใช้งานพื้นที่ๆพอเหมาะ

๓. L = Large office

การทำงานของ L จะมีรูปแบบการใช้งาน ประมาณ ๑๐๐ คน โดยจะออกเป็นองค์กรใหญ่ ที่ไม่มีการแบ่งแผนกการทำงานที่ชัดเจน หรือ มีการรวมแผนก ที่มีการใช้งาน ในที่ว่างด้วยกัน ทำให้มีการใช้งานพื้นที่ๆใหญ่

๒.๑.๘ จะรู้ได้อย่างไรว่าเราเหมาะทำธุรกิจสตาร์ทอัพ^๙

ก่อนที่เราจะก้าวไปสู่การทำธุรกิจ สตาร์ทอัพในบทต่อไป สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งสำหรับผู้ที่สนใจอยากทำธุรกิจ คือ การเช็คความพร้อมว่าเราเหมาะกับการทำธุรกิจ สตาร์ทอัพหรือไม่ ซึ่งหากเคยได้ยินมาว่า ใครก็สามารถเริ่มต้นธุรกิจสตาร์ทอัพได้ ขอแค่มีไอเดีย และมี Passion อย่างแรงกล้า ในการที่จะแก้ปัญหาให้กับผู้คน และตั้งใจ ทำมันอย่างจริงจัง เท่านั้นก็จะประสบความสำเร็จ ข้อความนี้อาจจะเป็นจริงแค่บางส่วน การจะสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพนั้น จะต้องมีส่วนประกอบหลายอย่าง และกว่าจะมาเป็น สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จจะต้อง ฝ่าฟันกับอุปสรรคมากมาย ทั้งเรื่องทีมงาน เงินทุน ลูกค้า คู่แข่ง ตลอดจนการตัดสินใจต่างๆ ที่มีผลต่อบริษัท รวมถึงมีความกดดัน ในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อ บริษัท นักลงทุน ลูกค้า และพนักงาน ซึ่งสิ่ง ต่างๆ เหล่านี้ผู้ประกอบการจะต้องแก้ ปัญหา และผ่านไปให้ได้ ทำให้อาจจะไม่ใช่ ทุกคนที่เหมาะสมกับการเป็นสตาร์ทอัพเพราะฉะนั้นเราต้องถามตัวเองว่ามี ความพร้อมในการเริ่มต้นธุรกิจสตาร์ทอัพหรือไม่ หากยังไม่แน่ใจอาจลองตรวจสอบตนเอง จากคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ประกอบการ หรือ Startup Checklist กันก่อน

^๙ ณฤทธิ วรพงษ์ดี, Set Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๐), หน้า ๑๗.

ปัจจุบันนี้วงการตลาดในประเทศไทยมีการแข่งขันกันค่อนข้างมากเข้มข้นและรุนแรง ผู้บริโภคก็มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ในการที่จะเลือกซื้อสินค้าที่ตนเองพอใจมากที่สุด จึงนับได้ว่าตลาดปัจจุบันเป็นตลาดของผู้บริโภคโดยตรง ดังนั้น ผู้ผลิตหรือนักการตลาด จึงต้องทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมผู้บริโภคให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภคนั้น จะมีจุดยืนอยู่ตรงไหนหรือมีอัตราการผันแปรไปตามปัจจัยต่างๆ มากน้อยเพียงใด ผู้ผลิตและนักการตลาดจะต้องศึกษาถึงศาสตร์ต่างๆ ที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคโดยตรง ที่จะทำให้ผู้ผลิตและนักการตลาดมีความเข้าใจและนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจและการจำหน่ายสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๒.๑.๙) การวิจัยตลาดสำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพ

การวิจัยตลาด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้ทราบถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และเป็นกิจกรรมที่เกือบจะกล่าวได้ว่าเกี่ยวข้องกับการจัดการงานทุกแขนง โดยนักวิจัยตลาดได้จำแนกประเภทของการวิจัยตลาดเพื่อให้เหมาะสมกับงานในแต่ละด้าน และเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้นำไปใช้ โดยได้แบ่งออกเป็น ๕ ประเภทใหญ่ ดังนี้

(๑) การวิจัยผู้บริโภค (Consumer Research)

การวิจัยผู้บริโภคหรือในบางครั้งจะถูกเรียกว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบของการวิจัยที่สำคัญที่สุด และมักต้องหาก่อนการวิจัยในรูปแบบอื่นๆ ทั้งหมด เพราะกิจการต่างๆ จะประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้นั้นจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ความจำเป็น หรือความต้องการของผู้บริโภคหรือตลาดให้ได้เสียก่อน หลังจากนั้นจึงค่อยหันมาพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของตลาดกลุ่มเป้าหมายนั้น ซึ่งการวิจัยผู้บริโภคจะต้องศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑ ใครเป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ ในการซื้อสินค้าและบริการนั้น บางครั้งผู้ที่ซื้ออาจจะไม่ได้เป็นผู้ใช้สินค้าและบริการนั่นเอง เพราะฉะนั้นกิจการจึงต้องทำการวิจัยเพื่อหาว่าใครคือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่แท้จริง เช่น เป็นเพศชายหรือหญิง อายุเท่าไร การศึกษาอยู่ในระดับไหน มีอาชีพ เชื่อชาติอะไร และมีฐานะทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เริ่มดำเนินงานทางการตลาดต่อไป

๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ซื้อ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อ และผู้ใช้เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ต้องทำการศึกษาเพื่อให้ทราบว่า ผู้ซื้อและผู้ใช้นั้นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร และอะไรเป็นอิทธิพลสำคัญที่ทำให้เกิดการซื้อหาสินค้าและบริการขึ้น

๑.๓ทำไมผู้อุปโภคบริโภคจึงซื้อผลิตภัณฑ์ ถ้าจะถามว่าทำไมจึงซื้อผลิตภัณฑ์นั้น จะเห็นว่าบางครั้งเป็นเรื่องที่จะหาคำตอบได้ค่อนข้างยาก เพราะแต่ละคนต่างก็มีเหตุผลในการซื้อที่แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินแผนการตลาดที่ดี เราต้องพยายามศึกษาถึงสาเหตุหรือสิ่งจูงใจที่ทำให้เกิดการซื้อขึ้น

๑.๔ผู้ซื้อไปใช้ทำอะไร ในการทำวิจัยผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องศึกษาว่า ผู้ซื้อนั้นได้ซื้อสินค้าไปเพื่ออะไร เพราะเรามักจะพบว่า แต่ละคนจะมีการซื้อสินค้าอย่างเดียวกัน โดยอาจจะนำไปใช้งานในลักษณะต่างกันไปออกไปซึ่งผลของการวิจัยจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการขยายตลาดหรือหาตลาดใหม่ให้กับสินค้าได้

๑.๕ วิเคราะห์ถึงจำนวนที่ใช้ไปในแต่ละครั้ง เราจำเป็นต้องศึกษาว่าเมื่อผู้ซื้อได้ซื้อสินค้าของเราไปแล้วนั้น เขาใช้ระยะเวลาในการใช้นานแค่ไหนกว่าที่สินค้าจะหมด หรือไม่สามารถใช้ต่อไปได้ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการศึกษาปริมาณการใช้ว่าใช้ครั้งละมากๆ ใช้ครั้งละน้อย หรือพอประมาณ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจำหน่ายต่อไป

๑.๖วิเคราะห์ถึงจำนวนที่ซื้อ เป็นการศึกษาถึงจำนวนหรือปริมาณที่ซื้อในแต่ละครั้งของผู้บริโภค เพื่อจะได้วางแผนในการบรรจุหีบห่อได้อย่างถูกต้อง เพราะสินค้าแต่ละอย่าง แต่ละประเภท ผู้ซื้อจะนิยมซื้อเพื่อใช้ในการอุปโภคในปริมาณไม่เท่ากัน นอกจากนี้การที่เราทราบถึงจำนวนที่ผู้ซื้อซื้อ จะทำให้วางแผนในการผลิตได้อย่างถูกต้องด้วย ไม่ทำการผลิตออกมาจนล้นตลาด

๑.๗อุปนิสัย ลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลแต่ละกลุ่ม แต่ละวันจะแตกต่างกันออกไป ทำให้การตัดสินใจซื้อหาสินค้าและบริการต่างๆ จะแตกต่างกันออกไปด้วย บางคนอาจจะชอบสินค้าราคาถูก บางคนอาจจะเลือกสินค้าที่ตราหือ หรือบางคนอาจจะซื้อสินค้าตามกลุ่มสังคมที่ตนเองอยู่ ชื่อเมื่อเราทราบถึงอุปนิสัยในการซื้อของผู้ซื้อแล้ว เราสามารถจะวางแผนงานทางการตลาดได้ถูกต้องยิ่งขึ้น เช่น สามารถที่จะวางแผนการโฆษณาได้ว่า จะเน้นความสำคัญของสินค้าทางด้านใด จึงจะดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อโดยทั่วไปได้

๑.๘ สถานที่ที่ซื้อ จะต้องศึกษาถึงตลาด หรืออาณาเขตที่สำคัญที่คนนิยมไปซื้อสินค้าและบริการกันอยู่เสมอๆหรือเป็นประจำ ว่าเขาเหล่านั้นนิยมที่จะซื้อสินค้าในแต่ละประเภทที่ไหนหรือในอาณาเขตใดมากที่สุด เพื่อจะได้วางแผนว่าควรจะนำสินค้าไปวางจำหน่ายที่ใด หรือถ้าจะตั้งร้านค้าจะต้องเลือกสถานที่ตรงไหนจึงจะเหมาะสม โดยอาจจะมีการศึกษาเพิ่มเติมว่าสถานที่นั้นมีผู้คนอาศัยหนาแน่นหรือไม่ และการจราจรในพื้นที่อาณาเขตนั้นเป็นอย่างไรบ้าง

๑.๙ ความจงรักภักดีในตราหือ บุคคลบางกลุ่มอาจจะนิยมซื้อสินค้าเพราะมีความเลื่อมใส ซึ่งชอบหรือเชื่อถือในตราหือของสินค้านั้นเป็นหลัก ซึ่งผู้ประกอบการอาจจะนำเอาข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการวางแผนการตลาด โดยเฉพาะควรเน้นการโฆษณาที่ตราหือของสินค้า เพื่อทำให้ผู้ซื้อมองเห็นความแตกต่างในตราหือของกิจการกับคู่แข่ง และสร้างให้ผู้ซื้อรู้สึกภาคภูมิใจที่จะซื้อได้

๑.๑๐ ศึกษาถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นการศึกษาถึงลักษณะพลเมืองในแต่ละจังหวัดหรือแต่ละเขต แต่ละท้องถิ่นที่จะเข้าไปประกอบธุรกิจว่ามีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร มีการตั้งครอบครัว บ้านเรือนใกล้กันหรือห่างไกลกัน ถนนหนทาง ท้องถิ่นที่นั้นมีความเจริญแค่ไหน เพื่อจะได้วางแผนการขาย การเข้าพบลูกค้า และการควบคุมการขายได้อย่างถูกต้อง

๑.๑๑สถานะทางเศรษฐกิจ สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปจะมีผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจหรืออาจกล่าวได้ว่าการประกอบธุรกิจจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้นด้วยเพราะถ้าเศรษฐกิจดีย่อหมายความว่า คนเรามีรายได้กำลังซื้อมากขึ้นผู้ขายก็สามารถขายสินค้าได้มาก จึง

๒.๑.๑๐) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจ Startup The Critical Factors to Success of Startup Business

Startup เป็นแนวคิดธุรกิจแบบใหม่ที่สอดคล้องกับยุคของ ไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นและเติบโตอย่างรวดเร็วแต่การที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จนั้น ต้องมีปัจจัยหลายๆด้าน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จมีอยู่หลักๆ ๕ ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านจังหวะเวลา ปัจจัยด้านทีมงาน ปัจจัยด้านแนวความคิดใหม่ๆ ปัจจัยด้านแผนธุรกิจและปัจจัยด้านเงินทุน ซึ่งปัจจัยแต่ละด้านก็ขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจ Startup นั้นๆด้วยว่าจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านไหนเป็นอันดับแรก ดังนั้นธุรกิจ Startup จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีหนึ่งใน ๕ ปัจจัยนี้เป็นหลัก อย่างไรก็ตามธุรกิจ Startup ที่จะประสบความสำเร็จได้คือ ธุรกิจต้องสามารถตอบโจทย์และแก้ปัญหาได้ตามความต้องการของผู้บริโภคได้

ปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเทคโนโลยีสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆให้เข้ามามีส่วนในการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้นกว่าสมัยก่อน มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ทั้งในด้านกิจวัตรประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงนอนหลับ การประกอบอาชีพที่ต้องใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วย รวมไปถึงการดำเนินธุรกิจ ผู้ประกอบการจะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หลากๆธุรกิจที่ปรับตัวไม่ได้ก็ต้องปิดตัวลง เพราะในขณะนี้ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุคเปลี่ยนผ่าน จากไทยแลนด์ ๓.๐ ซึ่งเป็นยุคของอุตสาหกรรมหนัก เป็น ไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบเก่ามากได้น้อย จึงต้องการปรับเปลี่ยนให้เป็นการทำน้อยได้มาก^{๑๐} ต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม อย่างเช่นการเกษตรก็ต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปเป็นเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการ ใช้ เทคโนโลยีมาเกี่ยวข้อง หรือ Smart Farming โดยเกษตรกรต้องเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการที่สามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆมาพัฒนาการเกษตรของตนให้สามารถทำรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการ ธุรกิจ SMEs ก็ต้องเปลี่ยนจากการดำเนินธุรกิจแบบเดิมไปสู่ Smart Enterprises และ Startup ที่มีศักยภาพธุรกิจ Startup เป็นแนวคิดธุรกิจแบบใหม่ที่สอดคล้องกับยุคของ ไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งการทำธุรกิจ Startup คือ การที่เรามองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนส่วนมากแล้วสร้างโมเดลธุรกิจเพื่อมาแก้ไขปัญหาโดยใช้ เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการที่แตกต่างจากเดิม และธุรกิจจะต้องสามารถสร้างกำไรได้เรื่อยๆ เพิ่มผู้ ใช้ได้เรื่อยๆ และสามารถเติบโตขึ้นได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาอันสั้นและกลายเป็นบริษัทขนาดใหญ่นั่นเอง Startup มีจุดเริ่มต้นที่ Silicon Valley ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางแห่งเทคโนโลยี ปัจจุบันนัก ลงทุนเริ่มให้ความสนใจกับธุรกิจ Startup มากขึ้น เพราะ Startup มีแนวโน้มที่จะเติบโตได้แบบก้าวกระโดด เมื่อเทียบกับการทำธุรกิจแบบในอดีตที่ต้องใช้เวลาและเงินลงทุนจำนวนมากในการขยายธุรกิจให้เติบโต หลาย บริษัทระดับโลก เช่น ๑.Apple ๒.Google ๓.Facebook ๔.Instagram ๕.Twitter ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เคย ผ่านการเป็น Startup มาก่อนแล้ว ทั้งนี้ ประเทศไทยในสมัยก่อนที่เทคโนโลยียังไม่ได้มีบทบาทมากนักทำให้ เรามองว่า Startup เป็นเรื่องที่ไกลตัว มองว่าเป็นเรื่องที่เพ้อฝัน มีแต่ฝรั่งเท่านั้นที่ทำได้ เป็นเรื่องที่เป็นไป ไม่ได้ หรือเป็นไปได้ยาก เพราะประเทศไทยยังไม่มี Startup ที่ประสบความสำเร็จให้เห็นกัน ทั้งภาครัฐและ เอกชนจึงยังไม่ได้ให้ความสนใจธุรกิจประเภทนี้มากนัก แต่ปัจจุบันมีคนกลุ่มเล็กๆหลายกลุ่มได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าคนไทยเราสามารถทำได้ไม่แพ้ชาติใดในโลก ยกตัวอย่างธุรกิจ Startup ของไทยที่ประสบความสำเร็จ อาทิ ๑. Wongnai ๒. Builk ๓. Computerlogy ๔. Ookbee และอื่นๆอีกมากมาย ที่เป็น Startup ของ ไทย คนกลุ่มนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าคนไทยก็สามารถทำStartup ได้ แต่อย่างไรก็ตามหากคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ แล้ว Startup ที่ไม่ประสบความสำเร็จมี

^{๑๐} ปานระพี รัตพันธุ์, Thailand 4.0 ประเทศไทย 4.0 คืออะไร,(ออนไลน์),แหล่งที่มา: <https://www.it24hrs.com/2017/thailand-4-0/>, (๑ มีนาคม ๒๕๖๓).

มากถึง ๙๐ % Startup ที่ประสบความสำเร็จมีเพียงแค่ ๑๐ % เท่านั้น^{๑๑} ดังนั้นจึงต้องการทราบปัจจัยที่จะทำให้ธุรกิจ Startup นั้นประสบความสำเร็จ ว่าจะต้องอาศัยปัจจัยใดบ้างสำหรับการเริ่มต้นและดำเนินธุรกิจ Startup

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ Startup และปัจจัยต่างๆที่ทำให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จ จากแหล่งข้อมูลที่เป็นหนังสือ บทความ วารสาร และบทความในอินเทอร์เน็ต ที่เป็นข้อมูล ปัจจุบัน โดยเขียนขึ้นในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๖๐ มีเนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจ Startup เป็นหลัก ซึ่งได้บทความทั้งหมด ๙ เรื่อง ดังรายชื่อในตารางที่ ๑ ดังนั้นจึงต้องการทราบปัจจัยที่จะทำให้ธุรกิจ Startup นั้นประสบความสำเร็จ ว่าจะต้องอาศัยปัจจัยใดบ้างสำหรับการเริ่มต้นและดำเนินธุรกิจ Startup

ตารางที่ 1 บทความที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย	ชื่อบทความ	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา
กวิน อัครวานันท์ (2560)	ความสำเร็จและความล้มเหลวของ Startup	อธิบายความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจ Startup	ศึกษาจากกรณีศึกษาหลายๆกรณีและนำมาวิเคราะห์ความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจ
โครงการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมรายใหม่ (มศท.) (2560)	Startup คืออะไร	อธิบายความหมายและความเป็นมาของธุรกิจ Startup	ศึกษาจากกรณีศึกษาที่เคยเป็น Startup มาก่อน และศึกษาจาก Steve Blank ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่ง Startup
จิราวัฒน์ คงแก้ว (2556)	เทรนด์ร้อนธุรกิจเกิดใหม่	นำเสนอธุรกิจที่กำลังเป็นที่นิยมและธุรกิจที่เกิดใหม่	ศึกษาจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือและใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละปี และนำมาวิเคราะห์เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่
ฉัตรชัย ดวงรัตนพันธ์ (2559)	WashBox24 แบบอย่าง Startup ไทย.	อธิบายปัจจัยสู่ความสำเร็จของธุรกิจ Washbox24	ศึกษาจากการสัมภาษณ์คุณนิธิพันธ์ ไทยานุรักษ์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และผู้ก่อตั้งธุรกิจ WASHBOX24

ผู้วิจัย	ชื่อบทความ	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา
ปานระพี รัชพันธ์ (2560)	Thailand 4.0 ประเทศไทย 4.0 คืออะไร.	อธิบายความเป็นมาและความหมายของประเทศไทย 4.0	ศึกษาจากเศรษฐกิจประเทศไทย และนำมาวิเคราะห์เป็นยุค
สิทธิพงษ์ จงสกุล (2560)	ปัจจัยที่ทำให้ Startup ประสบความสำเร็จ.	ศึกษาและนำเสนอปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จ	ศึกษาองค์การ Startup ที่ประสบความสำเร็จ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้แล้วสรุปเป็นปัจจัย
Fayossy (2560)	อิทธิพลตัวเลขผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกปี 2017	นำเสนอข้อมูลปัจจุบันของสถิติผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์	ข้อมูลผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจาก 238 ประเทศทั่วโลกขององค์กร 2 แห่ง ในสิงคโปร์
ศุภิมลย์ สุวรรณโรจน์, ประภิต สังข์ป่า, วิลาส ฉ่ำเลิศวัฒน์, อันวดี สุนตนันท์, วราพร จิระพันธุ์ทอง, จิตติมา ศังขมณี (2560)	รายงานสรุปโครงการศึกษาริธี Thailand ISO STARTUP PROFILE	นำเสนอการพัฒนา Startup Profile ซึ่งยังคงเป็นก้าวหนึ่งที่สำคัญในการวางฐานสำหรับสร้างความเป็นระบบไกระบวนการที่สำคัญของสตาร์ทอัพ ช่วยเสริมสร้างศักยภาพสตาร์ทอัพให้สามารถเติบโตและขยาย(Scaling) ในอนาคตอย่างมั่นคงและยั่งยืน	ศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะของสตาร์ทอัพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้วิเคราะห์ถึงปัญหาการแก้ปัญหาความท้าทายของสตาร์ทอัพเพื่อสร้างความยั่งยืนในการเติบโตของสตาร์ทอัพคือการเสริมสร้างคุณภาพในกระบวนการของสตาร์ทอัพ

^{๑๑} ศศิรินทร์ สายะสนธิ์, **ทำไม Startup ในไทยไม่ค่อยประสบความสำเร็จ?**(ออนไลน์),แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/760159>, (๑ มีนาคม ๒๕๖๓).

๒.๑.๑๑) เทคโนโลยีกับธุรกิจ Startup

ในยุคปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนสมัยใหม่ เป็นอย่างมาก เป็นยุคที่ผู้คนมีโทรศัพท์มือถือ (Smartphone) เป็นอวัยวะที่ ๓๓ ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงตอนนอน ไม่ว่าจะเป็นการใช้โทรศัพท์ตั้งนาฬิกาปลุกในการตื่นนอน ใช้ตั้งแจ้งเตือนกิจกรรมต่างๆที่ต้องทำในแต่ละวันใช้ในการจดบันทึกแทนการจดใส่กระดาษ ขณะเดียวกันที่กำลังแทรกซึมเข้าสู่พฤติกรรมการใช้ชีวิตของมนุษย์ทุกเพศทุกวัยในตอนนี้คือ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Networks) ไม่ว่าจะ เป็น Line Facebook Instagram ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในทุกๆอิริยาบถ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อออนไลน์ในการติดต่องาน ติดต่อเรื่องการเรียน การนัดหมาย การรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับวงการธุรกิจถ้าหากนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วยในการทำธุรกิจก็จะสามารถดำเนินธุรกิจให้เติบโตได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นวิถีของธุรกิจ Startup

หลายคนอาจเข้าใจว่า Startup คือการทำธุรกิจที่เป็นเทคโนโลยีเท่านั้น เช่น จะต้องเขียนแอปพลิเคชัน เขียนโปรแกรม ซอฟต์แวร์ต่างๆ เท่านั้น แต่ความจริงแล้วเพียงแค่คุณทำธุรกิจ เช่น ทำร้านอาหารแล้วใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้ธุรกิจเติบโตแบบรวดเร็วก็ถือว่าเป็น Startup เช่นกัน เนื่องจาก Startup มีหัวใจสำคัญคือ Growth คือมีการเติบโตแบบก้าวกระโดด การที่จะเป็นเช่นนั้นได้โมเดลธุรกิจนั้นต้องสามารถทำซ้ำได้ (Repeatable) และ ขยายตัวได้ (Scalable) อย่างรวดเร็วและง่าย ซึ่งการที่จะเป็นเช่นนั้นได้เราจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาช่วยขับเคลื่อน เพราะในยุคปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนสมัยใหม่เป็นอย่างมาก ที่ต้องกล่าวเช่นนั้นเพราะแม้แต่ประเทศไทยเราเองที่ต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆยังช้ากว่าหลายๆประเทศแต่กระนั้นถึงแม้เทคโนโลยีเพิ่งเข้ามาได้ไม่นาน แต่สถิติคนไทยใช้สื่อออนไลน์นั้นมากเป็นอันดับ ๗ ของโลก ด้วยสัดส่วน ๖๗% จากจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศ^{๑๒} ซึ่ง "กรุงเทพมหานคร" กลายเป็น เมืองหลวงที่มีจำนวนผู้ใช้งาน Facebook มากที่สุดในโลก (๑๑.๘ ล้านคน) ผู้ใช้งาน Line มากเป็นอันดับ ๒ ของโลก (๑๕ ล้านคน) สนามบินสุวรรณภูมิ ได้รับการจัดอันดับเป็น The World's Most Instagram Popular Destination 2012 ขณะที่ประเทศไทยยังติดอันดับ ๑๕ ประเทศแรกในโลกสำหรับตลาดของอุปกรณ์สื่อสารที่ใช้ในการพกพา (Mobile Application) และเป็นเพียงประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้^{๑๓} พร้อมทั้งได้รับการผลักดันจากภาครัฐที่มีนโยบายให้คนไทยได้ใช้อินเทอร์เน็ต ความเร็วสูงครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ จึงเป็นผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีนั้นสามารถ เข้าถึงผู้คนจำนวนมากได้และรวดเร็วทำให้ธุรกิจเติบโตเร็วและสามารถสร้างธุรกิจให้มีมูลค่ามากในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นจึงถือว่าเทคโนโลยีหรือไอทีมีความสำคัญอย่างยิ่งกับธุรกิจ Startup หรือที่ในวงการ Startup จะ เรียกธุรกิจที่นำเทคโนโลยีมาขับเคลื่อนธุรกิจจนเติบโตอย่างรวดเร็วนี้ว่า “Tech Startup

^{๑๒} Fayossy , อัพเดทตัวเลขผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก ปี 2017. ,(ออนไลน์) ,แหล่งที่มา:

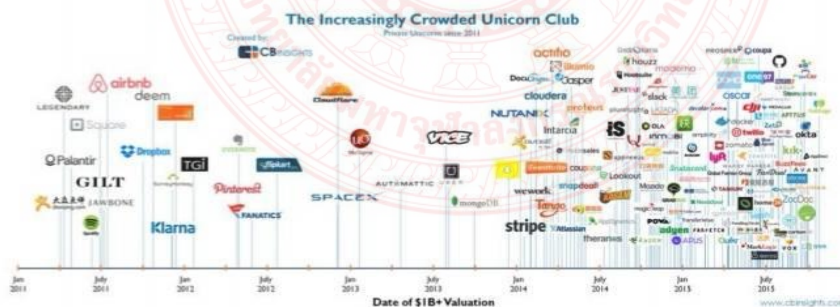
<https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/digital-in-2017-global-overview>,(๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

^{๑๓} จีราวัฒน์ คงแก้ว, STARTUP เทรนด์ร้อน...!! ธุรกิจเกิดใหม่ ?,(ออนไลน์),แหล่งที่มา:

<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/538848>,(๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

๒.๑.๑๒)แนวโน้มของธุรกิจ Startup

ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา Startup ได้ถูกพูดถึงเป็นอย่างมากในประเทศไทย และยังคงพูดถึงเรื่อยๆ ในแวดวงธุรกิจ แต่ก็มีผลสำรวจมาว่าอัตราความล้มเหลวของ Startup มีมากถึง ๙๐%^{๑๔} ในปัจจุบันเริ่มมีคนสนใจธุรกิจ Startup เพิ่มมากขึ้น เพราะมีแนวโน้มว่าจะไม่ล้มลุกคลุกคลาน เหมือนสมัยยุคแรกๆแล้ว เพราะประเทศไทยได้จัดตั้งสมาคม Thailand Tech Startup Association (สมาคม การค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจอยากทำ Startup พร้อมทั้งเป็นจุดศูนย์รวมให้ทุกคนได้มาแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกันในแวดวง Startup และ ยังมี ๕๐๐ TukTuks กองทุนระดับโลกที่คอยช่วยเรื่องเงินทุน และกระทั่งมีโรงเรียนสอน Startup อย่าง Disrupt University (ตั้งอยู่ TCDC ไปรษณีย์กลางบางรัก) ทำให้ Startup รายใหม่มีความมั่นใจมากขึ้นที่จะกล้าคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ พร้อมทั้งการเข้ามาของยุคเทคโนโลยีในไทยถึงแม้จะช้ากว่าประเทศอื่นๆ แต่ ปัจจุบันคนไทยมีสถิติผู้ใช้ อินเทอร์เน็ตกว่า ๓๘ ล้านคน จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๖๘ ล้านคน คิดเป็น ๕๖.๖๖% และทั้ง ๓๘ ล้านคนนี้ใช้งาน Social Media ทั้งสิ้น^{๑๕} นอกจากนี้สถิติการใช้สื่อสังคม ออนไลน์และอินเทอร์เน็ตทั่วโลกยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังที่บริษัทเอเจนซีวิจัยด้านสื่อสังคมออนไลน์ชื่อ ดังในสิงคโปร์ได้ออกมาปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในโลกดิจิทัล (Digital Movement) ในปี ๒๐๑๗ นี้ว่า จำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลก ตอนนี้อยู่ที่ ๓.๗ พันล้านคนแล้ว คิดเป็น ๕๐% ของ ประชากรทั่วโลก จำนวนผู้ใช้งาน Social Media ตอนนี้มีมากกว่า ๒.๗ พันล้านคน คิดเป็น ๓๗% ของจำนวน ประชากรทั่วโลก ทำให้นักลงทุนมองเห็นความเป็นไปได้ของธุรกิจ Startup ในไทยและหลายประเทศทั่วโลกที่ จะสามารถประสบความสำเร็จและเติบโตได้ และแนวโน้มการเติบโตของ Startup ยังเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังรูปที่ ๑

ที่มา <http://www.visualcapitalist.com/the-increasingly-crowded-unicorn-club/>

รูปที่ 1 การเติบโตของ Startup

^{๑๔} สิทธิพงษ์ จงสกุล, ปัจจัยที่ทำให้ Startup ประสบความสำเร็จ.?,(ออนไลน์),แหล่งที่มา: <https://medium.com/>,(๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

^{๑๕} Fayossy , อีพเดทตัวเลขผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก ปี 2017. ,(ออนไลน์),แหล่งที่มา: <https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/digital-in-2017-global-overview>,(๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

จากการศึกษาพบว่าธุรกิจที่ศึกษานั้นจะเห็นว่าลักษณะของธุรกิจเป็นธุรกิจที่แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามแต่ละธุรกิจต่างมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย ๕ ปัจจัยหลักๆ คือ ๑. จังหวะเวลา ๒. ทีม ๓. ไอเดียหรือแนวคิดใหม่ๆ ๔. แผนธุรกิจ ๕. เงินทุน ที่ทำให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จ แต่ในแต่ละธุรกิจจะเน้นปัจจัยที่แตกต่างกัน เช่น ธุรกิจ Startup ประเภทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านจังหวะเวลาเป็นอันดับแรก เพราะจะต้องอาศัยสินค้าและบริการที่ตรงกับช่วงจังหวะเวลาและความต้องการของผู้คนส่วนมาก และปัจจัยรองลงมาคือทีมงานที่ดี ร่วมงานกันง่ายและเงินทุน ส่วนธุรกิจ Startup ประเภท User-Generated Content จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านทีมเป็นอันดับแรก เพราะการที่มีทีมที่สามารถทำงานกันได้ง่าย เข้าใจกัน ก็จะนำไปสู่แผนธุรกิจที่ลงตัว ออกมาในจังหวะเวลาที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้สามารถระดมเงินทุนได้มาก ธุรกิจ Startup ประเภทบริการ จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านแนวความคิดใหม่ๆ ธุรกิจนี้จะต้องมีความแปลกใหม่ตลอดเวลา มีความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถเรียกความสนใจให้คนมาใช้บริการได้ และยังให้ความสำคัญกับจังหวะเวลาที่ผู้คนส่วนมากพบเจอปัญหาและเกิดความต้องการพอดีอีกด้วยดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนธุรกิจที่ดีและคิดครอบคลุมทุกด้านทุกมุม ในการทำธุรกิจนั้นปัจจัยด้านเงินทุนสำคัญมาก กับธุรกิจ Startup ทุกๆ ประเภทแต่ทั้งนี้ก็เป็นปัจจัยรองที่แต่ละธุรกิจให้ความสำคัญเพราะหากธุรกิจนั้นมีทีมที่ดี แนวความคิดใหม่ๆ แผนธุรกิจที่น่าลงทุน และจังหวะเวลาที่เหมาะสมก็จะสามารถหาเงินระดมทุนได้ไม่ยาก ซึ่งปัจจุบันมีโอกาสเปิดกว้างและมีการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากบริษัทขนาดใหญ่ รวมถึงการสนับสนุนจากภาครัฐด้วย และสุดท้ายปัจจัยหลักที่ทำให้ Startup ประสบความสำเร็จนั้น คือความสามารถในการตอบโจทย์ความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงใจผู้บริโภค ขณะเดียวกัน Startup ก็ต้องสามารถสร้างรายได้จากธุรกิจดังกล่าวได้ด้วยถึงจะกล่าวได้ว่าธุรกิจ Startup นั้นประสบความสำเร็จ

๒.๑.๑๓) คุณสมบัติเบื้องต้น ของผู้ประกอบการ Startup^{๑๖}

๑) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้า

ในที่นี้หมายถึงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้า (Passion) ในการจะเป็นผู้ประกอบการ มีความฝันอยากเป็นเจ้าของธุรกิจ อยากสร้างธุรกิจของตัวเอง รู้ว่าตัวเองกำลังทำอะไร อยากจะสร้างอะไรเพื่อแก้ปัญหาให้ผู้คน และมีความสุขในการที่จะทำสิ่งนั้น ไม่ใช่อยากทำ เพราะแพชั่น หรืออยากทำเพราะคิดว่ารวยเร็ว แต่อยากทำเพราะเป็นความฝัน เป็นความ ต้องการของเราจริงๆ การมี Passion จะทำให้เรามีพลังในการทำงาน มีความสุขที่ตื่นเช้า มาทำงาน และจะทำให้เรามุ่งมั่นขวนขวายหาความรู้พัฒนาตัวเองตลอดเวลา รวมถึงจะเป็นแรงผลักดันให้ก้าวต่อไปได้ ในวันที่มีปัญหายุบสรรคมากมาย ก็จะไม่ย่อท้อต่อความ ยากลำบาก

Jack Ma แจ็ค หม่า

เจ้าของ Alibaba ธุรกิจอีคอมเมิร์ซที่ใหญ่ที่สุด ในประเทศจีน เคยสอบเลขได้แค่เกรด ๑ สอบตก สมัยไฮสคูล ๓ ครั้ง เอนทรานส์ไม่ติด ๓ ครั้ง เคยสมัครงาน ๓๐ แห่ง แต่ถูกปฏิเสธหมด เป็น คนที่ไม่มีอะไรที่เหมาะสมกับการเริ่มต้นธุรกิจเลย แต่มี Passion และมีความมุ่งมั่นในทุกเรื่องและจะทําอย่าง เต็มที่ จนประสบความสำเร็จอย่างทุกวันนี้

^{๑๖} ณฤทธิ วรพงษ์ดี, Set Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๐), หน้า ๑๘.

Top Aitthipat ต้อป อธิพันธ์

เจ้าของธุรกิจ “เก้าแก่น้อย” จากเด็กติดเกมส์ ที่มี Passion อย่างแรงกล้าที่จะเป็นเจ้าของธุรกิจ และลาออก จากการเรียนตอนปี ๑ มาทำธุรกิจเต็มตัว ได้ลองผิด ลองถูกหลายครั้งจนมาเป็น เก้าแก่น้อย ใน ปัจจุบันที่มี ยอดขายมากกว่า ๓ พันล้าน ในกว่า ๓๐ ประเทศทั่วโลก ด้วยวัยเพียงแค่ ๓๐ ปี

๒)มีความคิดสร้างสรรค์

การสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ มักเป็นรูป แบบธุรกิจใหม่ๆ หรือเป็นสินค้าบริการที่ไม่ เคยมีมาก่อน จำเป็นต้องใช้ความคิด สร้างสรรค์ หรือการคิดนอกกรอบ ซึ่งคนที่ มีความคิดสร้างสรรค์มักเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต ช่างสงสัย สิ่งนี้จะช่วยให้เกิดไอเดียใหม่ ๆ โมเดลทางธุรกิจใหม่ ๆ รวมถึง กลยุทธ์ต่างๆ ที่จะช่วย ให้การสร้างและ ขยายการเติบโตธุรกิจทำได้ง่ายขึ้น

๓)มีความเป็นนักกลยุทธ์

ทักษะนี้เป็นทักษะสำคัญของผู้ ประกอบการสตาร์ทอัพ ที่ชอบคิด วิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุด จะต้อง เห็นภาพใหญ่ ประเมินสภาพแวดล้อม และเป้าหมายที่จะเดินทางไปถึง ซึ่งความ เป็นนักกลยุทธ์ จะต้องรู้จักวางแผน วิเคราะห์ ประเมินผล และเรียนรู้ปรับปรุง อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของ สินค้า บริการ หรือโมเดลทางธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดและไปถึงเป้าหมาย ได้สำเร็จ

๔)มีความเป็นผู้นำและกล้าตัดสินใจ

การเป็นผู้ก่อตั้งบริษัท เราคือผู้นำพาธุรกิจให้เดินต่อไปได้ ซึ่งต้องพบกับปัญหา มากมายรวมถึงสิ่ง สำคัญที่จะต้องรีบตัดสินใจ ความเป็นผู้นำจำเป็นมากสำหรับเจ้าของ โดยเฉพาะผู้ก่อตั้งที่อายุน้อย อาจมี ลูกน้องที่มีอายุมากกว่า ซึ่งความเป็นผู้นำและกล้า ตัดสินใจ จะช่วยสร้างความมั่นใจและความน่าเชื่อถือต่อ ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ทำให้ธุรกิจ สามารถเดินต่อไปได้

๕)มีความกล้าเสี่ยง

แน่นอนว่าการทำธุรกิจมีความเสี่ยง แต่การทำธุรกิจสตาร์ทอัพ มีความเสี่ยง ยิ่งกว่าเพราะเป็นการ สร้างสิ่งใหม่ๆ ซึ่งอาจจะ ต้องใช้เวลาในการพิสูจน์ และในช่วงแรก ยังไม่สามารถตอบได้ว่าธุรกิจที่ทำจะไปได้ หรือไม่ จึงต้องทุ่มเทกับธุรกิจอย่างเต็มที่ รวมถึงอาจจำเป็นต้องทำงานเต็มเวลาเพื่อ สร้างการเติบโตอย่างรวดเร็ว และจะเป็นช่วงที่ ไม่มีรายได้จึงมีความเสี่ยงสูง แต่ผู้ประกอบการ สตาร์ทอัพก็สามารถยอมรับความ เสี่ยงนี้ได้ เพื่อแลกกับความสำเร็จอันยิ่งใหญ่

ทั้ง ๕ คุณสมบัตินี้ จะเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่ ทำให้รู้ว่าเรามีความพร้อม หรือไม่ ในการเริ่มต้นทำ ธุรกิจสตาร์ทอัพ ทั้งนี้ยังมี คุณสมบัติย่อยอื่นๆ เพิ่มเติมอีก ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้ประกอบการที่ดีอยู่ใน Startup Checklist ลอง มาดูกันซิว่าเรามีคุณสมบัติ ของผู้ประกอบการมากน้อย เพียงใด

STARTUP CHECKLIST

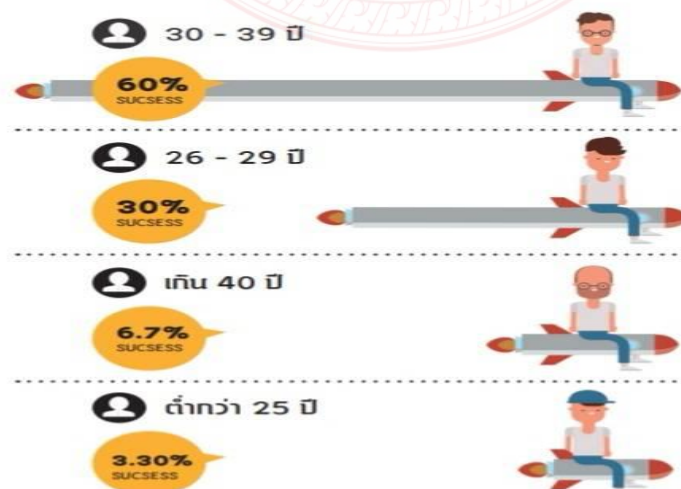
➤ 1. มีความปรารถนาอย่างแรงกล้า Passion ในการทำธุรกิจ ➤ 2. มีความคิดสร้างสรรค์ ➤ 3. มีความเป็นนักกลยุทธ์ ➤ 4. ความเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจ ➤ 5. มีความกล้าเสี่ยง ➤ 6. มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ➤ 7. มีความมั่นใจในตัวเอง เชื้อมั่นในตัวเอง ➤ 8. มีความพยายามอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	➤ 9. มีความรู้ในสิ่งที่จะทำ ➤ 10. มีผู้ร่วมก่อตั้งและทีมที่มีทัศนคติในการทำงานตรงกัน (เคมีตรงกัน) ➤ 11. รักการเรียนรู้ ➤ 12. มีทักษะการสื่อสาร และชอบพูดคุย พบปะกับคนใหม่ๆ ➤ 13. มีคอนเนกชั่น และคนคอยสนับสนุน ➤ 14. มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ➤ 15. มีเงินทุนตั้งต้น

ลองตรวจสอบตัวเองว่ามีความพร้อม และเหมาะที่จะทำธุรกิจสตาร์ทอัพหรือไม่ จาก Startup Checklist หากมีคุณสมบัติมากกว่าครึ่ง ก็ลองไปลุยกันได้เลย

จากสถิติผลสำรวจ Thai Startup Founders Survey ๒๐๑๖ โดย Thai Venture Capital Association (NCA) ได้สำรวจ ผู้ก่อตั้งสตาร์ทอัพไทย ๓๐ บริษัท (ที่ประสบความสำเร็จมีการระดมทุนจาก VC อย่างน้อย ๑ รอบ)

พบว่าช่วงอายุของผู้ก่อตั้ง สตาร์ทอัพส่วนใหญ่อยู่ที่ ๓๐ - ๓๙ ปี (๖๐%) รองลงมาคือ ๒๖ - ๒๙ ปี (๓๐%), เกิน ๔๐ ปี (๖.๗%) และต่ำกว่า ๒๕ ปี (๓.๓๐%) เป็นการยืนยันว่า การสร้าง ธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถทำได้ ทุกช่วงอายุ แต่ช่วงที่มีโอกาส ประสบความสำเร็จมากที่สุด จะอยู่ในช่วง ๓๐ - ๓๙ ปี

Thai Startup Founders Survey 2016

หากไม่แน่ใจว่าพร้อมที่จะเริ่มต้นธุรกิจสตาร์ทอัพ หรือไม่ แต่มีความสนใจอยากทำธุรกิจ การลองเข้าไป สมัครทำงานกับบริษัทสตาร์ทอัพดูก่อน อาจเป็นทางเลือกที่ดีที่จะได้เห็นตัวอย่างและแนวทางในการทำธุรกิจสตาร์ทอัพ

คุณสมบัติเหล่านี้เป็นแนวทางเพื่อให้ทราบว่าการเป็นผู้ประกอบการที่ดี จะต้องเตรียม ความพร้อมอะไรบ้าง ซึ่งหากท่านใดมีคุณสมบัติไม่ครบ ก็ไม่ได้หมายความว่า จะไม่สามารถสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพได้ เพราะคุณสมบัติเหล่านี้สามารถพัฒนาและฝึกฝนกันได้ ในขณะที่เดียวกันคนที่มีความสามารถครบถ้วนถึงจะมีความพร้อมที่ดีกว่า แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะประสบความสำเร็จเสมอไป ยังต้องไปเผชิญกับปัญหา อุปสรรค ที่ยังไม่คาดคิดต่างๆ อีกมากมาย ซึ่งหากมีวิธีการหรือแนวทางในการสร้างธุรกิจที่ถูกต้อง ก็จะช่วยทำให้โอกาส ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจมีมากขึ้น

๒.๒)แนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศสำหรับธุรกิจ Startup (Startup Ecosystem)

๒.๒.๑)ระบบนิเวศ ของสตาร์ทอัพไทย^{๑๗}

อีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญ และมีส่วนช่วยให้สภาพแวดล้อม หรือบรรยากาศในการสร้าง สตาร์ทอัพ ในปัจจุบันให้มีคุณภาพ และสมบูรณ์ยิ่งขึ้นนั่นก็คือการที่ ประเทศไทยมีองค์ประกอบของ ระบบนิเวศของ สตาร์ทอัพ หรือ Startup Ecosystem ที่เริ่มครบถ้วนและกำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง Startup Ecosystem” นี้คือ ระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพ ที่มาจากหน่วยต่างๆ หรือกลุ่ม ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพ มี ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทำให้เกิดเป็นห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) โดยกลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) กลุ่ม ผู้ลงทุนในสตาร์ทอัพ (Investor) และกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องที่ จะมาช่วยสนับสนุนให้ ธุรกิจ สตาร์ทอัพเติบโต (Supporting Organization) ระบบนิเวศ ของสตาร์ทอัพไทย มีองค์ประกอบดังนี้

๑)STARTUP COMPANY

Startup Company กลุ่มสตาร์ทอัพ ถือเป็น จุดศูนย์กลางของ Ecosystem ปัจจุบันสตาร์ทอัพ ไทยในช่วง 2-3 ปีนี้มีการขยายการเติบโตเพิ่มขึ้นมากทั้งขนาดและจำนวน ซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นตัวอย่างสำคัญที่ทำให้เกิดสตาร์ทอัพ หน้าใหม่เพิ่มขึ้น

๒) INVESTOR

Investor กลุ่มนักลงทุน ซึ่งมีทั้งกลุ่มนักลงทุนบุคคล (Angel)” ที่ใช้เงินทุนส่วนตัวมาร่วมสนับสนุนให้กับสตาร์ทอัพโดยมากจะเป็นเจ้าของธุรกิจที่มีความสนใจหรือความรู้ ความเชี่ยวชาญในธุรกิจที่ร่วมลงทุน กลุ่มนักลงทุนสถาบัน (Venture Capital)” ที่ นำเงินมาสนับสนุนให้สตาร์ทอัพเติบโตโดยการลงทุน เพื่อแลกกับการถือหุ้นในบริษัทสตาร์ทอัพ และคาดหวังการเติบโตในอนาคตซึ่งกลุ่มนี้จะมีทั้งกลุ่มองค์กรในประเทศ และต่างประเทศ โดยในปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้นทำให้สตาร์ทอัพ มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนประเทศนี้มากขึ้น รวมถึงการมีช่องทางระดมทุนจากสาธารณะ (Crowd funding)” ซึ่งเป็นช่องทางที่สตาร์ทอัพสามารถมาขอทุนจากประชาชนทั่วไปได้ โดยอาจจะไม่มีหรือไม่มีผลตอบแทนก็ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของโครงการ ซึ่งกลุ่ม Investor ทั้งหมดนี้ถือเป็น ส่วนช่วยให้สตาร์ทอัพมีเงินทุนไว้ใช้ขยายกิจการต่อไป

^{๑๗} ณฤทธิ์ วรพงษ์ดี,Set Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ,(กรุงเทพมหานคร,๒๕๖๐), หน้า ๑๔.

๓) SUPPORTING ORGANIZATION

Supporting Organization กลุ่ม องค์กรที่เกี่ยวข้องที่ช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจ เติบโต ซึ่งมีมากมาย ตั้งแต่

๓.๑) Incubators* / Accelerators*

หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยสรรหาบริษัทที่มีศักยภาพใน การเติบโต เพื่อ มาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการตลาด การเงิน หรือกฎหมายรวมถึง ทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยเร่งให้ธุรกิจ เติบโตได้รวดเร็วขึ้น

๓.๒) Government

หน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ธุรกิจสตาร์ทอัพ ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การให้ความรู้ สนับสนุนทางด้าน เทคโนโลยี พาออกตลาดต่างประเทศ ตลอดจนออกกฎเกณฑ์ทางด้านข้อปฏิบัติ และกฎหมายต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการ สร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ

๓.๓) Association

สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ เทคโนโลยีรายใหม่ ซึ่งตั้งมาเพื่อช่วยสร้าง ความเข้มแข็ง ให้กับระบบนิเวศคอมมูนิตี้ เทคโนโลยี ซึ่งรวมถึงสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ กลุ่มบริษัทสตาร์ทอัพได้มาทำงาน ร่วมกัน และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง รวมถึงเป็น ตัวแทนของกลุ่มสตาร์ทอัพทั้งในและต่างประเทศ

๓.๔) Coworking Space

สถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำ ธุรกิจที่ยังไม่มีสถานที่ทำงานเป็นของตนเอง เป็นการ ใช้พื้นที่ร่วมกันและมีชุมชน คนทำงานเหมือนกัน ทำให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนแนวคิดในการทำธุรกิจ ซึ่งสถานที่ เหล่านี้มีไว้สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยตรง โดยจะมีทั้งส่วนเอกชนที่จัดเก็บค่า ใช้จ่าย กับส่วนที่ไม่มี ค่าใช้จ่ายซึ่งมาจาก การสนับสนุนของหน่วยงานเฉพาะที่ ต้องการสนับสนุนโดยตรง

๓.๕) Academy

หน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ – ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ

๓.๖) Event

การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดย เฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ เพื่อการ เติบโต ไม่ว่าจะเป็น เป็นเวทีนำเสนอธุรกิจ เพื่อ จับคู่ธุรกิจสตาร์ทอัพกับนักลงทุน รวมถึง งานสัมมนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนา ธุรกิจสตาร์ทอัพโดยหน่วยงานต่างๆ

๓.๗) Media

สื่อที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพโดยตรง ที่คอย อัปเดตข่าวสารความเคลื่อนไหวของคนใน วงการ สตาร์ทอัพ ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึง Blog ที่ให้ความรู้ หรือเทคนิคในการ สร้างสตาร์ทอัพ ต่างๆ

ทั้งหมดนี้รวมกันจะเห็นได้ว่า ทุกๆ ส่วนมีความเชื่อมโยงสนับสนุน ให้สิ่งแวดล้อมการสร้างสตาร์ท อัพมี ความเข้มแข็ง และมีโอกาสที่จะ เติบโตได้ง่ายขึ้น ซึ่งหากแต่ละหน่วย เติบโตขยายออกไปจะยิ่งทำให้ Startup Ecosystem นี้มีความ เข้มแข็งมากขึ้นและจะยิ่งส่งผลดีต่อ การสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพโดยรวม

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายปรับโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศและวิสัยทัศน์นายกรัฐมนตรี ที่ ต้องการ พัฒนา “วิสาหกิจเริ่มต้น เป็นนักรบทางเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Warrior: NEW) และ กำหนดให้ประเทศไทยเป็นพื้นที่เปิดสำหรับการเติบโตของอาเซียน” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาวิสาหกิจเริ่มต้นให้

เป็นนักรบทางเศรษฐกิจ ที่สามารถใช้ทรัพยากรของประเทศในการผลิตสินค้าและบริการมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม การจ้างงานในท้องถิ่น และการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค รวมทั้งก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อน ประเทศ โดยมอบหมายให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ในการพัฒนา วิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) เพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา ในการสร้าง ความตระหนักและความตื่นตัว (Awareness) จิตวิญญาณความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial mindset) สู่กระบวนการบ่มเพาะและการพัฒนาผู้ประกอบการ (Incubation) ตลอดจนการเร่งรัดธุรกิจสู่ตลาดสากล (Acceleration) ก่อให้เกิดการลงทุน (Investment) ทั้งจากการลงทุนร่วมทุน (Venture Capital) นักลงทุนบุคคล (Angel) และนักลงทุนบริษัทขนาดใหญ่ (Corporate Venture Capital) ในวิสาหกิจเริ่มต้น สนับสนุนการเร่ง พัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมและสังคมฐานความรู้ โดยให้ความสำคัญแก่การเป็นพื้นที่เปิด ๔ ประการได้แก่

- ๑) ผู้ที่มีทักษะสูงจากทั่วโลก (Talent)
- ๒) เติบโตของวิสาหกิจเริ่มต้น (Business Growth)
- ๓) สนับสนุนการลงทุนในวิสาหกิจเริ่มต้น (Investment)
- ๔) การสร้างและพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของวิสาหกิจเริ่มต้น (Ecosystem)

ในการนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นแห่งชาติ (National Startup Committee) ได้พัฒนาแผนการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) ของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) ซึ่งได้กำหนดแนวทางส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) ของไทย โดยเร่งดำเนินการให้มีการเพิ่ม บทบาทของมหาวิทยาลัยในการสร้างความตระหนัก สร้างความตื่นตัว การบ่มเพาะวิสาหกิจเริ่มต้น การบริหาร จัดการนวัตกรรม ตลอดจนการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี ผลักดันให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งสร้างสรรค์ ความคิดและนวัตกรรม ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการผลักดันให้มหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัย แห่งการประกอบการ (Entrepreneurial university) และดำเนินการร่วมกับภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนนักศึกษา นักวิจัย และผู้ประกอบการ ให้สามารถเข้าทรัพยากรที่จะส่งเสริมพัฒนาธุรกิจจากความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ และเป็น New Engine of Growth ของประเทศ

ขณะเดียวกัน ได้ดำเนินโครงการ National Campaign Startup Thailand เพื่อเป็นการระดมวิสาหกิจ เริ่มต้นทั้งในประเทศและต่างประเทศตลอดจนนักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจ เริ่มต้นของไทย ให้มารวมตัวกันและแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการสร้าง วิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) ในระดับนานาชาติ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักและความตื่นตัวในการเป็นวิสาหกิจ เริ่มต้นที่มีศักยภาพในการขยายธุรกิจและสร้างตลาดใหม่ สามารถเติบโตอย่างก้าวกระโดด ช่วยผลักดันให้เกิดกลุ่ม วิสาหกิจเริ่มต้นขึ้นในประเทศไทย และส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ตลอดจนเป็นส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศที่เข้มแข็งและ ก้าวหน้า ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้เกิดความกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของวิสาหกิจใหม่ๆ ตามกระแสโลกาภิวัตน์ทางเทคโนโลยีและการค้าในระดับ

๒.๓)แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

๒.๓.๑ ความหมายของผู้ประกอบการ

ปราโมทย์ เจนการ^{๑๘} กล่าวว่า การเป็นผู้ดำเนินการจัดการกิจการ โดยหน้าที่พื้นฐานแล้วผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่นำเอาปัจจัยการผลิตต่างๆ ได้แก่ ทุน ที่ดิน และ แรงงาน มาผสมผสาน จัดสรร เสี่ยงและตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อก่อให้เกิดการผลิต หรือบริการเพื่อจำหน่ายให้แก่บุคคลทั่วไปด้วยตัวเอง

ผุสดี รุมาคม^{๑๙}กล่าวว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่จัดตั้งองค์การ กิจการโดยยอมรับความเสี่ยงภัยเพื่อหวังกำไร เป็นผู้จัดระเบียบและดำเนินกิจการขนาดย่อมเพื่อกำไร และความพอใจในด้านจิตวิทยา

ปรีชา ทิวะหุด และสุพชรา มั่นพลศรี^{๒๐} กล่าวว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่จัดตั้งองค์การใหม่หรือคนที่ริเริ่มกิจการขึ้นมาคอยผลักดันให้กิจการก้าวหน้าไป และเป็นคนที่คอยป้อนพลังงานให้แก่กิจการ

อาทิตย์ วุฒิศะโร^{๒๑}กล่าวว่า ผู้ประกอบการจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิด สร้างสรรค์ในการหาโอกาสทางกิจการใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา และจำเป็นต้องมีความอดทน มุ่งมั่น กล้า ตัดสินใจ และกล้าเสี่ยงในการที่จะนำความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ของตนเอง นั้นมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผล คุ่มค่าในเชิงพาณิชย์อีกด้วยและต้องเป็นผู้ที่ริเริ่มและยินดีที่จะรับความเสี่ยงในการลงทุนประกอบ กิจการ โดยรวบรวมผสมผสานปัจจัยการผลิตทั้งหลายเข้าด้วยกัน และนำสติปัญญา ประสบการณ์ และวิทยาการด้านการผลิตและการจัดการที่เหมาะสม จัดการให้เกิด การผลิตสินค้า หรือการจำหน่าย หรือการให้บริการแก่ผู้เกี่ยวข้อง

บุญทวารณ วิงวอน^{๒๒}กล่าวว่า ผู้ประกอบการเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ใน การใช้โอกาสที่มีอยู่ในตลาดและมีส่วนเกี่ยวพันกับการจัดหาและนำเอาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ ผู้ประกอบการ คือ ผู้ที่แบกรับความเสี่ยงในระหว่างแสวงหาโอกาสและเกิดความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังทำหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมของตนเอง รวมถึงการบริหารงานประจำ

Joseph Schumpeter กล่าวว่า มิ้มมองที่แตกต่างไปไม่ได้สนใจเรื่องความเสี่ยง แต่ให้ความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมองค์การและเห็นว่าผู้ประกอบการนั้นคือผู้ที่นำเสนอสิ่งใหม่ (innovator) ที่ไม่ใช่ นักประดิษฐ์ (inventor) ทำการเปลี่ยนแปลงตลาด ด้วยการนำเอาทรัพยากร ที่มีอยู่มาผสมรวมกัน (resource Combination) ให้กลายเป็นสิ่งใหม่ และได้แบ่งวิธีการนี้ออกเป็น ๕ วิธี ได้แก่

๑. การนำเสนอสินค้าที่มีคุณภาพใหม่

^{๑๘} ปราโมทย์ เจนการ, “การศึกษาอบรมกับความเป็นผู้นำ” **ปริญญาณิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยสาขาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ,๒๕๒๓), หน้า ๒๐.

^{๑๙} ผุสดี รุมาคม, **การบริหารธุรกิจขนาดย่อม**, (กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,๒๕๒๙), หน้า ๓๓.

^{๒๐} ปรีชา ทิวะหุด และสุพชรา มั่นพลศรี, **การบริหารการเติบโตของธุรกิจขนาดย่อม**, (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราเพื่อธุรกิจขนาดย่อม FANMD. ,๒๕๓๖, หน้า ๑.

^{๒๑} อาทิตย์ วุฒิศะโร, “**สรุปสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.**” **อุตสาหกรรมสาร** ๔๓, (มีนาคม - เมษายน): ๔ - ๕. ,๒๕๔๓, หน้า ๓.

^{๒๒} บุญทวารณ วิงวอน, **การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,๒๕๕๕, หน้า ๒๐๐.

๒. การใช้วิธีการผลิตแบบใหม่
๓. การเปิดตลาดใหม่
๔. การค้นหาแหล่งซื้อวัตถุดิบใหม่ หรือการค้นหาวัตถุดิบชนิดใหม่
๕. การก่อตั้งกิจการใหม่

Cantillon^{๒๓} กล่าวว่า แนวคิดด้านศักยภาพผู้ประกอบการ โดยศักยภาพเป็น สมรรถนะของบุคคลที่มีความสามารถที่แตกต่างจากผู้อื่นผ่านประสบการณ์ธุรกิจ ความรู้ที่สั่งสมมา ทุนเดิมทางสังคม แนวคิดในการทำงานเครือข่ายธุรกิจและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการต้องมี การแบกรับความเสี่ยงและมีความสามารถด้านการจัดการธุรกิจ

Schumpeter^{๒๔} กล่าวว่า ผู้ประกอบการมีบทบาทสำคัญในวงจรธุรกิจ ยุคใหม่รวมถึงที่เป็นผู้ริเริ่มผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ในวงการค้าทั้งในและต่างประเทศเพื่อเป็น ผู้นำของตลาดสากล

Drucker^{๒๕} กล่าวว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถาบันของ รัฐ หรือบริษัทเอกชน ผู้ประกอบการมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานวัตกรรม โดยใช้ความคิด สร้างสรรค์ รวมทั้งผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการใหม่ กระบวนการผลิตใหม่เทคโนโลยีใหม่ วัสดุใหม่และ รูปแบบการจัดการธุรกิจแบบใหม่ๆ เกิดขึ้น

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่ก่อตั้งองค์กรเป็นเจ้าของ หรือหุ้นส่วน และดำเนินการโดยยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินกิจการ เพื่อผลกำไรและ ความพอใจ หรือเป็นผู้กระตุ้นในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโดยเป็นผู้ที่มีเป้าหมายในการค้นหา มี การวางแผนอย่างรอบคอบ และตัดสินใจตามกระบวนการประกอบกิจการ รวมทั้งผู้ประกอบการต้อง เป็นผู้ทำงานอย่างสร้างสรรค์ มีมุมมองในแง่ดีตามพันธะในการจัดสร้างแหล่งทรัพยากรใหม่ หรือนำ ความสามารถเก่าไปรวมกันเป็นลักษณะใหม่ เพื่อเป้าหมายในการสร้างสรรค์ความมั่นคงแก่กิจการ

๒.๓.๒ ความสำคัญของผู้ประกอบการ

อาทิตย์ วุฒิศะโร^{๒๖}กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ คือ ผู้ประกอบการ ขณะที่ปัจจัยด้านอื่นๆเป็นเพียงสภาวะแวดล้อมที่เป็นเพียงปัจจัยเสริมช่วยให้เกิด ความสมบูรณ์ เพราะผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ นโยบาย และกลยุทธ์ต่างๆให้ เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ตนดำเนินอยู่ เพื่อผลักดันธุรกิจให้เกิดการพัฒนาความสำเร็จ ตามที่คาดหวัง :

Wickham^{๒๗}บทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจ มีหน้าที่ที่สำคัญมากมาย ได้แก่

^{๒๓} Cantillon, R., *Essai Sui La Nature Du Commerce En General*. London:Macmillan & Co, 1931.

^{๒๔} Schumpeter, J., *Capitalism, socialism and democracy*, Harper and Row.New York: n.d. (1934: 120),1910.

^{๒๕} Drucker, P.F., "Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles."Harvard Business Review 76: 149 – 157,1985.

^{๒๖} อาทิตย์ วุฒิศะโร. “สรุปสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.” อุตสาหกรรมสาร ๔๓, (มีนาคม - เมษายน ๒๕๔๓): ๔ – ๕,๒๕๕๔.

^{๒๗} Wickham, P. A., *Strategy Entrepreneurship: A decision making approach to new venture creation and management* (2nd ed.). England: 2001: 7-11.

๑. บทบาทหน้าที่การเป็นผู้ก่อตั้งองค์กร ผู้ประกอบการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ก่อตั้งองค์กร ทางธุรกิจ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการนำปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคน ทรัพยากรการผลิต ต่างๆ มารวมกัน โดยจัดการกับปัจจัยเหล่านั้น ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

๒. บทบาทหน้าที่การเป็นเจ้าขององค์กร ผู้ประกอบการเป็นทั้งผู้ลงทุนและถือหุ้นใน กิจการ ซึ่งต้องเป็นผู้จัดการธุรกิจนั้นๆ

๓. บทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำอย่าง เด่นชัด โดยต้องเป็นผู้บุกเบิกเริ่มงานใหม่ๆ รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพ และผลักดันให้เกิดการทำงาน เป็นทีม โดยอาศัยศิลปะในการปกครอง ตลอดจนส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ลูกน้อง ให้พร้อมที่จะ รับมือและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น การเป็นผู้นำถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการ เพราะการเป็นผู้นำถือเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการ บริหารจัดการ

๔. บทบาทการเป็นผู้จัดการ ในหลากหลายสถานการณ์ ผู้ประกอบการจึงมีบทบาท หน้าที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นบทบาทใดก็ตาม รวมทั้งบทบาทการเป็นผู้จัดการ

๕. บทบาทการเป็นผู้นำความรู้ความชำนาญมาใช้ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องนำ ความรู้ ความชำนาญที่มีอยู่มาใช้ในการดำเนินงาน จัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และมองหาช่องทางหรือโอกาสทางธุรกิจ

๖. บทบาทหน้าที่การเป็นผู้ระบุโอกาสทางการตลาด ผู้ประกอบการต้องวิเคราะห์ ทิศทางของตลาด เพื่อหาช่องทาง ซึ่งช่องทางนั้นเป็นตลาดที่มีศักยภาพในโลกธุรกิจ

๗. บทบาทหน้าที่การเป็นผู้นำนวัตกรรมใหม่เข้าสู่ตลาด ผู้ประกอบการต้องหา นวัตกรรมใหม่มาปรับใช้ในองค์กร โดยนวัตกรรมนั้นอาจจะนำมาปรับใช้ในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็น เรื่องของผลิตภัณฑ์ แนวทางการบริหารจัดการผลผลิต การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล การบริการ และการขนส่ง

๘. บทบาทของผู้สร้างสรรค์สังคม เมื่อธุรกิจได้มีการเติบโตและขยายตัวออกไป นอกจากเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าแล้ว ผู้ประกอบการยังสามารถกระทำเพื่อ รับผิดชอบต่อสังคม โดยไม่ได้ดำเนินธุรกิจแบบมุ่งกำไรเพียงอย่างเดียว หรือทำธุรกิจที่ก่อให้เกิดผลเสีย ต่อผู้บริโภคหรือประชาชน จึงจะได้อธิบายว่าเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณค่าสมควรแก่การยกย่องของสังคม และการสนับสนุนของประชาชนหรือลูกค้าต่อไป

๒.๓.๓ บทบาทของผู้ประกอบการ

เอื้อมพร วงศาโรจน์^{๒๘} กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญของผู้ประกอบการตาม แนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ คือ การนำสิ่งประดิษฐ์คิดค้นใหม่ๆ มาใช้เป็นประโยชน์และเพิ่ม ประสิทธิภาพในการผลิต

ธีรยุส วัฒนศุภโชค^{๒๙} กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญของผู้ประกอบการต้องมี ความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่ ที่โดดเด่นเหนือคู่แข่ง อันจะเป็นบ่อเกิดของ ลักษณะสินค้าและ บริการชนิดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นมาเป็นกิจการ และอุตสาหกรรมชนิดต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่ เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภคให้มากขึ้น

^{๒๘} เอื้อมพร วงศาโรจน์, การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๒, หน้า ๔๕.

^{๒๙} ธีรยุส วัฒนศุภโชค, "Entrepreneurship ภาวะเป็นฟางเส้นสุดท้ายของระบบเศรษฐกิจไทย." จุฬาลงกรณ์ รัววิ๑๒, (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๔๒): ๖๒ - ๖๘, ๒๕๔๒, หน้า ๖๕.

Longenecker, Moore & Petty^{๓๐} กล่าวว่า บทบาทของผู้ประกอบการ ในกิจการขนาดเล็กเริ่มต้นจากเจ้าของกิจการ นับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และโอกาสที่กิจการเหล่านี้จะเติบโตกลายเป็นกิจการขนาดใหญ่ ความสำเร็จขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการ เป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ประกอบการจะปฏิบัติภารกิจในบทบาทดังต่อไปนี้

๑. บทบาทของนักลงทุน เนื่องจากการเริ่มกิจการส่วนมากเกิดจากผู้ประกอบการมี ความมั่นใจในความคิดของตัวเอง แต่ไม่มีผู้ร่วมทุนทำให้การลงทุนในกิจการครั้งแรกต้องเป็นเงิน ส่วนตัว ดังนั้นผู้ประกอบการจึงเป็นผู้ที่กล้าเสี่ยงลงทุน เพื่อลงมือทำประโยชน์ต่อสังคม โดยพิสูจน์ ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

๒. บทบาทของผู้จัดการ แม้ว่ากิจการที่ตั้งขึ้นจะเป็นเพียงกิจการขนาดเล็กในฐานะ ผู้ประกอบการ จำเป็นต้องประกอบภารกิจในฐานะผู้จัดการเพื่อให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมาย ของกิจการได้จนบรรลุผลสำเร็จ โดยผู้ประกอบการต้องหาความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ในการจัดการและต้อง พยายามสร้างสมประสพการณ์ในการจัดการให้มากขึ้นด้วย

๓. บทบาทของผู้นำ โดยปกติกิจการขนาดเล็กมักจะมีเจ้าของคนเดียวเข้ามาทำงานตาม ความเหมาะสมขององค์กร ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำอย่างเด่นชัด โดยต้อง เป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานใหม่ๆ รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพงานปัจจุบัน และผลักดันให้เกิดการทำงานเป็น ทีม โดยอาศัยศิลปะในการปกครอง ตลอดจนส่งเสริมขวัญและกำลังใจ อีกทั้งพัฒนาลูกน้องให้เติบโต ก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้วย

๔. บทบาทของผู้สร้างสรรค์สังคม เมื่อผู้ประกอบการได้ริเริ่มกิจการเพื่อช่วยเหลือ และทำประโยชน์กับสังคมและผู้บริโภคในเชิงเศรษฐศาสตร์แล้ว หากว่ากิจการเติบโตและขยายตัว ออกไปนอกจากเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าแล้ว ผู้ประกอบการยังสามารถกระทำเพื่อ รับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่มุ่งดำเนินกิจการแบบมุ่งกำไรเพียงอย่างเดียว หรือทำกิจการที่ก่อให้เกิด ผลเสียต่อผู้บริโภคหรือชุมชน จึงจะได้อิทธิพลเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณค่าสมควรแก่การยกย่องของ สังคม และการสนับสนุนของประชาชนหรือลูกค้าต่อไป

Kuratio & Hodgetts^{๓๑} กล่าวว่า ผู้ประกอบการ คือ ผู้ที่ริเริ่มกิจการ ขึ้นมาและดำเนินงานกิจการ ขึ้นมาและดำเนินงานกิจการอย่างต่อเนื่องโดยมุ่งที่จะกิจการประสบ ความสำเร็จและก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป โดยธรรมชาติแล้วผู้ประกอบการกิจการส่วนมากมักจะเริ่มกิจการ ของต้นจากขนาดเล็กแล้วจึงค่อยๆ เติบโตขึ้นเมื่อการดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จเป็นขั้นๆ ตามลำดับ ขณะเดียวกันผู้ประกอบการในกิจการขนาดเล็กนับได้ว่าเป็นผู้สังเกตเห็นถึงโอกาสหรือความ ต้องการที่สามารถจัดตั้งกิจการขึ้นมาให้บริการตอบสนองลูกค้าและสังคมได้ กิจการขนาดเล็ก กลายเป็นกิจการที่มีจำนวนมากมาย และมีบทบาทยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจในการสร้างคุณค่าต่างๆ ทั้งภาค การผลิต การขาย และการบริการต่างๆ

๒.๓.๔ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

^{๓๐} Longenecker, J.G., Moore, C. W. and Petty, J. **Small business management- an entrepreneurial emphasis small business management**, New York: J.W. South Western. 1994: 23-29.

^{๓๑} Kuralko, D.F. and Hodgetts. R. M., **Entrepreneurship: A contemporary approach Fort Worth**. n.p. 1998: 1-3.

บรรพต วีระสัย กล่าวว่า ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของสังคมจะ มากหรือน้อย สืบเนื่องมาจาก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของประชากร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังกล่าวจะ ก่อให้เกิดสภาพจิตใจในลักษณะต่างๆ โดย สภาพจิตใจของผู้ประกอบการนั้น มีลักษณะสรุปได้ดังนี้

๑. มีความกล้าเสี่ยงพอสมควร แต่เป็นความกล้าเสี่ยงชนิดที่มีชั้นเชิง และส่งเสริมให้มี การตัดสินใจ ได้โดยไม่ลังเล

๒. มีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินการใดๆ ก็ตามให้เป็นผลสำเร็จ

๓. มีความรับผิดชอบและเชื่อมั่นในตนเอง

๔. ต้องคำนึงถึงผลการกระทำใดๆ โดยตีค่าออกมาในรูปของเงินตรา

๕. คอยหาโอกาส และช่องทางในการประกอบกิจกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ

๖. มีความสามารถในการจัดรูปร่าง และการวางตัวบุคคลในหน่วยงาน

ดนัย เทียนพุฒ ^{๓๒}กล่าวว่า ปัจจัยที่ใช้ในการประเมินความเป็น ผู้ประกอบการได้ดังนี้

๑. ความสามารถทางนวัตกรรม เป็นความสามารถในการแสวงหาช่องทางใหม่ๆ

๒. ความสามารถในการจัดการกับสิ่งยุ่งเหยิง เป็นความสามารถในการจัดการกับสิ่งที่ เกิดอย่างไม่ คาดฝัน คุณลักษณะนี้จะเกี่ยวพันใกล้ชิดกับกระบวนการเกิดนวัตกรรม นั่นคือ นวัตกรรม จะเกิดจากความคิด สร้างสรรค์ และผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถจะจัดการสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสภาพ วุ่นวายยุ่งเหยิงให้เข้ารูปเข้า รอยได้ดี (SID)

๓. ความปรารถนาความสำเร็จ เป็นแรงผลักดันให้เกิดการทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย

๔. ความสามารถวางแผนอย่างสมจริง เป็นแผนงานที่ประกอบไปด้วยเป้าหมายที่ท้าทาย ขณะเดียวกันก็เป็นเป้าหมายที่สามารถคาดคะเนว่าจะสำเร็จได้ด้วย

๕. เป็นผู้นำที่เน้นเป้าหมายจะใช้ความสามารถของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชามุ่ง ไปสู่เป้าหมาย หลัก

๖. ผู้ประกอบการจะรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริง รวมทั้งศึกษาและกำหนดแนวทาง ปฏิบัติที่ เป็นไปได้

๗. มีความรับผิดชอบ ผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย และตัดสินใจว่าจะใช้ ความสามารถที่มีอยู่ทำงานไปในทิศทางใด

๘. สามารถปรับตัวได้ เป็นความสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ได้ตามสถานการณ์

๙. เป็นนักจัดการและนักบริการ ผู้ประกอบการจะต้องระบุและจัดกลุ่มพนักงาน ที่เหมาะสม ให้สามารถทำงานประสบความสำเร็จได้ รวมทั้งให้ความสำคัญกับความสามารถของคน และคัดเลือกคนที่ เหมาะสมกับงาน

ถาวร - ณะเวช ศรีสุขะโต^{๓๓} กล่าวว่า ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ มักจะมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

^{๓๒} ดนัย เทียนพุฒ, ๑๑๐ ไอเดีย จาก ๘๐ ยอดนักบริหารชั้นนำของเมืองไทย,(กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า ,๒๕๔๕), หน้า ๖๗-๖๘.

^{๓๓} ถาวร - ณะเวช ศรีสุขะโต,เคล็ดลับการทำธุรกิจ SMEs,(กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์),๒๕๔๓,หน้า ๒๕.

๑. เป็นนักวิเคราะห์โอกาส ขอบค้นคว้าหาความรู้ แสวงหาโอกาสเพื่อไปสู่ ความสำเร็จมักจะหาหนทางที่ดีกว่าในการทำงานต่างๆ

๒. เป็นนักแก้ปัญหา สามารถเข้าถึงปัญหาและแก้ไขด้วยความมั่นใจ คือเข้าใจอย่าง ชัดเจนว่า จะต้องทำอะไรให้สำเร็จ และสามารถแก้ไขปัญหา ได้อย่างรวดเร็ว มักจะมองหาทางเลือก ต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา รู้ว่าจะต้องประเมินทางเลือกอย่างไร เพื่อที่จะแก้ปัญหาได้ง่ายที่สุด

๓. เป็นนักคิดที่มีเหตุผล ไม่กลัวที่จะยอมรับว่าตัวเองผิด เมื่อผู้ประกอบการพบวิธี แก้ปัญหาแล้ว ก็ นำที่จะนำวิธีแก้ปัญหานั้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยดู เพื่อหลีกเลี่ยงการตัดสินใจที่ผิดพลาดที่ เข้าข้างตัวเอง และยอมรับ การปรับปรุงด้วยวิธีที่ดีกว่า

๔. เป็นนักบริการตามวัตถุประสงค์เข้าใจงานที่ละเอียดแต่ละงานที่จะต้องเสร็จ เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ซึ่งจะต้องมีการวางแผน การตัดสินใจทางกลยุทธ์ มักจะสรรหาทางที่ดีที่สุด อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ งานสำเร็จตามเป้าหมาย

๕. เป็นนักทำงาน ชอบทำกิจกรรมและต้องทำให้สำเร็จ เวลาส่วนตัวจะเป็นเวลา ทำงานไปด้วย และจะทำทุกอย่างที่ทำได้

๖. เป็นนักควบคุม ผู้ประกอบการชอบที่จะควบคุมงานและควบคุมตัวเอง ได้รู้ว่า ตัวเองกำลังทำ อะไรอยู่ สามารถทำงานทำงานคนเดียวได้ มีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ และ สำหรับผู้ประกอบการที่ ประสบความล้มเหลวนั้น คือผู้ประกอบการที่ขาดประสบการณ์ด้านการ บริหาร วางแผนทางการเงินผิดพลาด วิเคราะห์ทำเลที่ตั้งผิด ควบคุมกิจการไม่ได้ ค่าใช้จ่ายสูง บริหารประสิทธิภาพ ไม่ทุ่มเท และขยายกิจการเกินตัว

दन्यै तेयनपुठ्ठ ^{๓๔} กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจหรือ ความได้เปรียบในการแข่งขัน คือ ความสามารถหลักของธุรกิจ (Core Competencies) ซึ่งเป็นคำที่ ใช้อธิบายถึงนัยสำคัญที่มีผลกระทบทาง ทฤษฎีและการปฏิบัติการทางกลยุทธ์ธุรกิจ โดยอ้างอิงถึง สิ่งที่ รวมกันของทักษะและเทคโนโลยี ซึ่งทำให้บริษัท สามารถผลิตบางสิ่งบางอย่างที่มีคุณค่าสำหรับลูกค้า และดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาทั้งยังใช้เผชิญกับ การเปลี่ยนแปลงในตลาดการแข่งขัน และควร คิดใหม่เกี่ยวกับกลยุทธ์ในเทอมของความสามารถมากกว่าหน่วย กลยุทธ์ธุรกิจ

Papanek ^{๓๕} กล่าวว่า บุคคลที่จะเป็นผู้ประกอบการที่ดี จำเป็นต้องมี ทักษะพิเศษ และมีคุณสมบัติ บางอย่างี่ต่างจากบุคคลทั่วไป เช่น มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าบุคคล ทั่วไป มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มี ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และมีความเชื่อมั่นในความสามารถ ของตนเองมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ประกอบกิจการ เช่น กลุ่มข้าราชการ

Rissal ^{๓๖} กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการในประเทศอินโดนีเซีย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ อย่างละเอียดกับผู้ประกอบการ ๒๗ คนในกิจการประเภทต่างๆ และใช้วิธีการ วิเคราะห์เชิงคุณภาพ และพบว่า

^{๓๔} ดนัย เทียนพุฒ, ๑๑๐ ไร่เตี้ย จาก ๘๐ ยอดนักบริหารชั้นนำของเมืองไทย,(กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า ,๒๕๔๕), หน้า ๑๐๕-๑๐๖.

^{๓๕} Papanek, G.G. ,The development of entrepreneurship, entrepreneurship and economic Development. New York: The Free Press.1991: 317

^{๓๖} Rissal, R. ,A study of the characteristics of entrepreneurs in Indonesia. Indonesia: George Washington University,1992: 15-16.

คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ใช้เป็นกรอบการอ้างอิงในการ ประกอบอาชีพกิจการส่วนตัว ได้แก่ สภาพแวดล้อม แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความคิดริเริ่ม ทักษะและ ความรู้ด้านเทคโนโลยีต่างๆ ทักษะในการบริหาร องค์กร และความพากเพียร (ขยัน) นอกจากนี้ยัง พบว่าพื้นฐานทางการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนการ เป็นผู้ประกอบการ

Hamel & Prahalad อ้างถึงใน ดนัย เทียนพุดม^{๓๗} กล่าวว่า ความสามารถหลักของธุรกิจว่า เป็นสิ่งที่ รวมกันของทักษะและเทคโนโลยีมากกว่าทักษะหรือ เทคโนโลยีเดี่ยวๆ และความสามารถหลักของธุรกิจจะ เป็นดังนี้

๑. เป็นสิ่งที่แทนผลรวมการเรียนรู้ การข้ามชุดทักษะของแต่ละบุคคลและแต่ละหน่วย ของบุคคลใน องค์กร

๒. เป็นสิ่งที่ไม่เหมือนความรู้ที่มีอยู่เป็นประจำอย่างครบถ้วนในแต่ละบุคคลหรือทีม เล็กๆ

๓. เป็นประตูไปสู่โอกาสในอนาคต

๔. เป็นชุดของทักษะและเทคโนโลยีที่ทำให้บริษัทสามารถกำหนดประโยชน์ที่เจาะจง โดยเฉพาะ ต่อลูกค้า

๕. การแข่งขันด้านความสามารถไม่ใช่ระหว่างผลิตภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์หรือแม้กระทั่ง ธุรกิจกับ ธุรกิจ แต่เป็นบริษัทกับบริษัท

๖. ความสามารถหลักของธุรกิจเป็นรากแก้วของการแข่งขัน โดยที่ผลิตภัณฑ์และ บริการคือ ผลผลิต

ปัจจัยที่ชี้ถึงสิ่งที่เป็นความสามารถหลักของธุรกิจ จะต้องผ่านเกณฑ์ ๓ อย่างต่อไปนี้ คือ ขาย

๑. คุณค่าต่อลูกค้า คือ เสนอสิ่งที่สร้างประโยชน์ให้ลูกค้าอย่างแท้จริง อธิบายว่า เป็นทักษะที่ สามารถทำให้ธุรกิจส่งมอบประโยชน์พื้นฐานต่อลูกค้า

๒. ความแตกต่างจากคู่แข่ง ความสามารถหลักของธุรกิจจะต้องแตกต่างในการ แข่งขันหรือ เลียนแบบได้ยาก ระดับความสามารถหลักของบริษัทเป็นที่ยั่งยืนที่สุดเหนือธุรกิจอื่น คือ มีความแตกต่าง ระหว่างความสามารถที่จำเป็นและความสามารถที่แตกต่าง สิ่งที่จำเป็น คู่แข่งมีอยู่ หรืออาจเลียนแบบได้ง่าย แต่ถ้าเป็นความสามารถหลักจะไม่ใช่อะไรที่มีอยู่ภายในอุตสาหกรรม

๓. พัฒนาเพิ่มเติม ความสามารถหลักของธุรกิจจะเป็นความสามารถที่แท้จริง เพื่อ สร้างให้เกิด ผลิตภัณฑ์ใหม่ในตลาด ถ้าจะประเมินว่าความสามารถใดสามารถพัฒนาเพิ่มเติม ให้พิจารณาจากการที่ผู้บริหาร ระดับสูงต้องทำงานหนัก เพื่อหนีไปจากมุมมองที่เน้นผลิตภัณฑ์ใน สมรรถภาพของธุรกิจ

Karatko & Hodgetts^{๓๘} กล่าวว่า ผู้ประกอบการกิจการขนาดย่อม มีบทบาทในการดำเนินงาน ต่างจากผู้บริหารกิจการขนาดใหญ่ คือ ผู้ประกอบกิจการขนาดย่อมส่วนใหญ่ รับผิดชอบงานหลายด้านไม่ว่าจะ เป็นด้านบริหาร ด้านวางแผนดำเนินงาน ด้านแสวงหาและติดต่อ ลูกค้า ด้านการจัดหาวัตถุดิบ จัดสรร

^{๓๗} ดนัย เทียนพุดม, ๑๑๐ ไร่เดียว จาก ๘๐ ยอดนักบริหารชั้นนำของเมืองไทย,(กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า ,๒๕๔๕), หน้า ๑๐๖-๑๑๑.

^{๓๘} Kuralko, D.F. and Hodgetts. R. M. ,Entrepreneurship: A contemporary approach Fort Worth. n.p,1998: 6.

ทรัพยากรและควบคุมการผลิต ตลอดจนร่วมกิจกรรมด้านการ ขายและการประชาสัมพันธ์ฯลฯ ผู้ประกอบการองค์กรขนาดย่อม จึงจำเป็นต้องมีความชำนาญในการ ปฏิบัติงานเกือบทุกหน้าที่เพื่อความสำเร็จ และความอยู่รอดขององค์กร ขณะที่กิจการขนาดใหญ่มีการ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและกระจายให้แก่ฝ่าย หรือแผนกต่างๆ แม้ว่าผู้บริหารบางแผนกจะขาด ความสามารถก็ไม่กระทบความสำเร็จขององค์กรมากเท่ากับการที่ผู้บริหารของกิจการขนาดย่อมไม่มี ทักษะหรือขาดความสามารถในการจัดการ กิจการขนาดย่อมจำนวนมากต้องปิดกิจการเนื่องจาก ประสบความล้มเหลวในการดำเนินงานและร้อยละ 88 ของความล้มเหลวของ กิจการขนาดย่อมเกิด จากผู้ประกอบการขาดทักษะในการบริหารการเป็นผู้นำและมุมมองทางกิจการ

๒.๓.๕ ศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ (Personal Entrepreneurial Characteristics; PECs)

อรพิน สันติธีรกุล ^{๓๙}กล่าวว่า ศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่ ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

๑. ศักยภาพแห่งความสำเร็จ (Achievement Competencies)

๑.๑ การแสวงหาโอกาส (Opportunity Seeking) คือการกระตือรือร้นในการ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ หรือประยุกต์ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้างสรรค์หาโอกาสใหม่ๆ

๑.๒ ความมุ่งมั่น (Persistence) คือ ความมุ่งมั่นที่จะใช้สติปัญญา ความสามารถ ที่ตนเองมีอยู่ ในการทำงานมากกว่าคนอื่นก็ตาม

๑.๓ ความมีพันธะต้องงาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน (Commitment to Work Contact) คือการที่ผู้ประกอบการได้ตั้งเป้าหมายแล้ว จะนึกวาดภาพถึงความรู้สึกที่จะ เกิดขึ้นเมื่อเขาประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวและจะแสวงหาความต้องการประสบความสำเร็จแก่ ตนเองและแก่บุคคลอื่นที่อยู่รอบตัว ความรู้สึกผูกพันต่อเป้าหมายนี้จะทำให้ผู้ประกอบการทุ่มเท ทำงานอย่างเต็มกำลัง เต็มความสามารถ รับผิดชอบต่องานที่ทำอย่างเต็มที่ แม้จะเผชิญกับอุปสรรคที่ อาจขัดขวางการดำเนินงาน

๑.๔ ความต้องการไฝหาทางด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพ (Demand for Quality and Efficiency) คือ การทำงานอย่างกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา มองเหตุการณ์ต่างๆเป็น โอกาสที่จะได้เรียนรู้ อดีตเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ สืบหาวิธีการใหม่ๆมาแก้ไขปัญหา ไม่ยึดติดกับแผนงานที่วางไว้หากไม่สามารถปฏิบัติได้ แต่ยอมเปลี่ยนแปลงแผนงานให้เป็นตามสถานการณ์ รับฟัง ข้อเสนอแนะคำวิจารณ์ต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้

๑.๕ ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) คือ ผู้ประกอบการมักจะชอบทำงานท้าทาย ไม่มีความภูมิใจกับงานที่ง่ายและหลีกเลี่ยงงานที่มีความเสี่ยงสูงเกินไป โดยผู้ประกอบการจะชอบงาน ที่มีความเสี่ยงปานกลางที่ อาจประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวก็ได้ แต่ประเมินแล้วว่ามีโอกาสทำให้ ประสบผลสำเร็จได้

๒. ศักยภาพแห่งการวางแผน (Planning Competencies)

^{๓๙} อรพิน สันติธีรกุล, *คู่มือมาตรฐานการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs: การพัฒนาขีดความสามารถผู้ประกอบการ เชียงใหม่* ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓, หน้า ๑๕๓.

๒.๑ การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) คือ การที่ผู้ประกอบการมีเป้าหมาย สอดคล้องกับความสนใจสิ่งที่ตนเองถนัด และเป้าหมายนั้นผู้ประกอบการได้ประเมินตนเองแล้วว่า ใกล้เคียงความเป็นจริง และมีความสามารถที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในงานนั้นๆ ได้

๒.๒ การวางแผน ติดตาม ประเมินอย่างมีระบบ (Systematic Planning and Monitoring) คือ คิดวางแผนและวางกลยุทธ์ไว้ล่วงหน้า รวมถึงการใช้หลักบริหารงานอย่างเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน และนำมาประเมินเพื่อคิดหาแนว ทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค นั้น)

๒.๓ การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) คือ การค้นหาและแสวงหา ข้อมูลอื่นๆ เช่น ข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย หรืออื่นๆ รวมถึงการแสวงหาความรู้ จากบุคคลอื่นๆ จากการอบรมสัมมนา การปรึกษาแนะนำจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยให้สามารถ วิเคราะห์สถานการณ์ได้ถูกต้อง

๓. ศักยภาพแห่งอำนาจ (Power Competencies)

๓.๑ การชักชวน การมีเครือข่าย (Persuasion Networking) คือ ความสามารถที่จะชักจูง โน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้เข้ามาช่วยเหลือร่วมมือด้วยดี รู้จักใช้ความสามารถใน การบริหารงาน สร้างทัศนคติ แรงจูงใจ ต่อผู้ร่วมงานให้สามารถเข้าใจการดำเนินงานและเต็มใจ ปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ นอกจากนี้ยังมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจแบบสร้างพันธมิตรและพึ่งพา กันเพื่อให้ธุรกิจด้วยกันทั้งกลุ่ม

๓.๒ ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) คือ เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นใน ความสามารถของตนเอง ขอบอิสระและพึ่งตนเอง ตั้งใจเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง มีลักษณะเป็นผู้นำจะรู้ได้อย่างไรว่าเราเหมาะทำธุรกิจ สตาร์ทอัพ

ก่อนที่จะเราจะก้าวไปสู่การทำธุรกิจ สตาร์ทอัพในบทต่อไป สิ่งสำคัญอีกสิ่ง หนึ่งสำหรับผู้ที่สนใจอยากทำธุรกิจ คือ การ เชื่อกความพร้อมว่าเราเหมาะกับการทำธุรกิจ สตาร์ทอัพหรือไม่ ซึ่งหากเคยได้ยินมาว่า ใครก็สามารถเริ่มต้นธุรกิจสตาร์ทอัพได้ ขอ แค่มิไ้อเดียว และมี Passion อย่างแรงกล้า ในการที่จะแก้ปัญหาให้กับผู้คน และตั้งใจ ทำมันอย่างจริงจัง เท่านั้นก็จะประสบความสำเร็จ ข้อความนี้อาจจะเป็นจริงแค่บางส่วน การจะสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพนั้น จะต้องมีส่วนประกอบหลายอย่าง และกว่าจะมาเป็น สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จจะต้อง ฝ่าฟันกับอุปสรรคมากมาย ทั้งเรื่องทีมงาน เงินทุน ลูกค้า คู่แข่ง ตลอดจนการตัดสินใจต่างๆ ที่มีผลต่อบริษัท รวมถึงมีความกดดัน ในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อ บริษัท นักลงทุน ลูกค้า และพนักงาน ซึ่งสิ่ง ต่างๆ เหล่านี้ผู้ประกอบการจะต้องแก้ ปัญหา และผ่านไปได้ ทำให้อาจจะไม่ใช่ ทุกคนที่เหมาะสมกับการเป็นสตาร์ทอัพ

เพราะฉะนั้นเราต้องถามตัวเองว่ามี ความพร้อมในการเริ่มต้นธุรกิจสตาร์ทอัพหรือไม่ หากยังไม่แน่ใจอาจลองตรวจสอบตนเอง จากคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ประกอบการ หรือ Startup Checklist กันก่อน

๒.๔) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการพัฒนาธุรกิจเชิงพุทธ

Gould ได้ศึกษามุมมองของพุทธจริยธรรมในการทำธุรกิจ พบว่า แม้ว่าในขณะที่พุทธศาสนาได้ มุ่งเน้นทางด้านจริยธรรมเช่นเดียวกับประเพณีจริยธรรมทางตะวันตก แต่ก็มีมุมมองและวิธีการที่แตกต่างในการจัดการ

Fernando and Jackson ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของศาสนาที่มีต่อการตัดสินใจของผู้นำทางธุรกิจของประเทศศรีลังกา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ศาสนามีบทบาทสำคัญในการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคุณภาพทางอารมณ์และสร้างแรงบันดาลใจของการตัดสินใจของผู้นำทางธุรกิจของศรีลังกา

Valliere ได้ศึกษาอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ประกอบการธุรกิจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทบริบททางสังคมและศาสนาในการตัดสินใจของผู้ประกอบการและการสร้างสิ่งที่เป็นธุรกิจใหม่ ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดของสัมมาอาชีวะ มีบทบาทสำคัญในการประเมินผลและการใช้ประโยชน์

Weber ได้ศึกษาถึงการอธิบายการประยุกต์ใช้ทางพุทธศาสนาและระบบค่านิยมทางจริยธรรมเชิงจื้อ ผลที่ได้คือการรับรู้ว่าคุณค่าทางจริยธรรม ระบบเหล่านี้มีสถานที่ที่มีเกียรติและศีลธรรมในการดำเนินธุรกิจทั่วโลก

กันตนา ทองอินทร์ ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการนำเอาหลักคำสอนของศาสนาพุทธมาใช้ในการบริหารของนักธุรกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การนำเอาหลักคำสอนของศาสนาพุทธมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ตามกรอบแนวคิดของนักธุรกิจที่ศึกษานี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Balanced Scorecard ใน ๔ มิติ ดังนี้ ๑) มิติด้านลูกค้า (Customer Perspective) ฆราวาสธรรม ๔ อิทธิบาท ๔ สังคหวัตถุ ๔ และทศพิธราชธรรม ๒) มิติด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) นักธุรกิจใช้หลักคำสอนทางพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ คือ ฆราวาสธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ และอิทธิบาท ๔ ๓) มิติด้านการเงิน (Financial Perspective) นักธุรกิจใช้หลักคำสอนทางพุทธศาสนา ฆราวาสธรรม ๔ มาประยุกต์ใช้ และ ๔) มิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Growth Perspective) นักธุรกิจใช้หลักคำสอนทางพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ คือ ฆราวาสธรรม ๔ จักรธรรม ๔ ญาณธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ และกัลยาณมิตร๗

๒.๕ แนวคิดเรื่องหลักธรรมที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจ Startup

๒.๕.๑ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เป็นหลักธรรมที่สนับสนุนการพัฒนาเพื่อประโยชน์ปัจจุบันหรือหลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุข ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ แปลว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน หมายถึงประโยชน์อันพึงได้รับการประกอบกิจการหรือมีอาชีพที่สุจริตถูกต้องทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม ผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบกิจการนั้น เป็นผลที่ได้ทันตาเห็นไม่ต้องรอถึงภายภาคหน้าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการประกอบกิจการ อาจจะเป็นเงิน สิ่งของ ชื่อเสียง เกียรติยศ การยกย่องสรรเสริญ หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นผลประโยชน์อาจเป็นวัตถุหรือผลตอบแทนทางด้านจิตใจก็ได้ อาจเป็นสิ่งที่บุคคลทั่ว ๆ ไปปรารถนา การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะได้มาซึ่งประโยชน์นั้น จะต่อแสวงหาอย่างมีหลักการและมีแผนการ ซึ่งหลักการและแผนการนี้ เรียกว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน อันมีอยู่ ๔ ประการ คือ (๑) ความขยันหมั่นเพียร (๒) การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด (๓) คบคนดีเป็นมิตร และ (๔) เลี่ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ จากความหมายของ ทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมทั้ง ๔ ข้อนี้ เป็นหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันและหลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น คือ

๑. อนุฐานสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยความหมั่น) คือ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบตรา หาอุบายวิธีสามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี อนุฐานสัมปทา ทางด้านพระพุทธศาสนาตามหลักธรรม คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสกับ ทีฆชาณู

ว่า กุลบุตรในโลกนี้เลี้ยงชีพด้วยการงานใด จะเป็นกสิกรรม พาณิชยกรรม โครักขกรรม เป็นช่างศร รับราชการ หรือศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการงาน ที่จะต่อช่วยกันทำนั้น ประกอบด้วย ปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา อันเป็นอุบายในการงานที่จะต้องช่วยกันทำนั้น สามารถทำได้ สามารถจัดได้ นี้ เรียกว่า อุฏฐานสัมปทาอีกหลักธรรมหนึ่งที่เราเรียกว่า อุฏฐานสัมปทา คือ มรรคมีองค์ ๘ นี้ แปลว่า ทางมีองค์ ๘ ประการ อันประเสริฐ^{๔๐} ได้แก่ สัมมาวายามะ ความพยายามชอบ การกระทำชอบ สัมมาสติ ความระลึกชอบ สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ

๒. อารักขสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา) คือ รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย อารักขสัมปทา เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งว่าด้วยการถึงพร้อมด้วยการรักษา รู้จักคุ้มครอง เก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย อารักขสัมปทา ที่กล่าวไว้ในพระพุทธศาสนาตามหลักธรรม คือ เมื่อครั้งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสกับที่ฆชาณูว่า กุลบุตรในโลกนี้มีโภคทรัพย์ ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เก็บรวบรวมด้วยน้ำพักน้ำแรง อาบเหงื่อต่างน้ำ ประกอบด้วยธรรมได้มาโดยธรรม เขารักษาคุ้มครองโภคทรัพย์นั้นด้วยคิดว่า ทำอย่างไรโภคทรัพย์เหล่านี้ของเรา จึงจะไม่ถูกพระราชาบริโภจรไม่ลัก ไฟไม่ไหม้ น้ำไม่พัดไป ทายาทผู้ไม่เป็นที่รักไม่ลักไป นี้เรียกว่า อารักขสัมปทา^{๔๑}

๓. กัลยาณมิตตตา (คบคนดีเป็นมิตร) คือ รู้จักกำหนดบุคคลในถิ่นที่อาศัย เลือกเสวนาสำเนียงศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณมีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา

๔. สมชีวิตา (มีความเป็นอยู่เหมาะสม) คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดี มิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ หลักความสำคัญของการปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ต่อตนเอง สมชีวิตา ทางด้านพระพุทธศาสนาตามหลักธรรม คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสกับที่ฆชาณูว่า กุลบุตรในโลกนี้รู้ทางเจริญแห่งโภคทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์แล้วเลี้ยงชีพแต่พอเหมาะ มิให้ฟุ่มเฟือยนัก มิให้ฝืดเคืองนักด้วยคิดว่า ด้วยการใช้จ่ายอย่างนี้ รายรับของเราจักเกินรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่เกินรายรับเปรียบเหมือนคนชั่งของ หรือลูกมือของคนชั่งของ ยกตราชั่งขึ้นดูก็รู้ได้ว่า ต่อดลลงเท่านี้หรือเพิ่มขึ้นเท่านี้ ฉันทใด กุลบุตรก็ฉันทนั้นเหมือนกัน รู้ทางเจริญแห่งโภคทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์แล้วเลี้ยงชีพแต่พอเหมาะ มิให้ฟุ่มเฟือยนักไม่ให้ฝืดเคืองนักด้วยคิดว่า ด้วยการใช้จ่ายอย่างนี้ รายรับของเราจักเกินรายจ่ายและรายจ่ายของเราจักไม่เกินรายรับ ถ้ากุลบุตรนี้มีรายรับน้อย แต่เลี้ยงชีพอย่างฟุ่มเฟือย ก็จะมีผู้กล่าวหาเขาได้ว่า กุลบุตรผู้นี้ใช้จ่ายโภคทรัพย์เหมือนคนกินผลมะเดื่อ ถ้ากุลบุตรนี้มีรายรับมาก แต่เลี้ยงชีพอย่างฝืดเคือง ก็จะมีผู้กล่าวหาเขาได้ว่า กุลบุตรผู้นี้จักตายอย่างไม่สมฐานะ แต่เพราะกุลบุตรนี้รู้ทางเจริญแห่งโภคทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์แล้วเลี้ยงชีพแต่พอเหมาะ มิให้ฟุ่มเฟือยนัก มิให้ฝืดเคืองนักด้วยคิดว่า ด้วยการใช้จ่ายอย่างนี้ รายรับของเราจักเกินรายจ่ายและรายจ่ายของเราจักไม่เกินรายรับ นี้เรียกว่า สมชีวิตา^{๔๒}

ดังคำกล่าวที่ปรากฏในที่ฆชาณูสูตร แห่งคัมภีร์อังคุตตรนิกาย อัฐกนิบาต ความมีดังนี้

พัยคฆปะชชะ โภคทรัพย์ที่เกิดขึ้นโดยชอบอย่างนี้ ไม่มีทางเสื่อม ๔ ประการ คือ ๑) ไม่เป็นนักเลงหญิง ๒) ไม่เป็นนักเลงสุรา ๓) ไม่เป็นนักเลงการพนัน ๔) ไม่เป็นผู้มีมิตรชั่ว มีสหายชั่ว มีเพื่อนชั่ว

^{๔๐}ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๒๙๙/๓๔๘, ม.ม. (ไทย) ๑๒/๑๔๙/๑๒๓, ม.อ. (ไทย) ๑๔/๗๐๔/๔๕๓.

^{๔๑}อง.อฎก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๑.

^{๔๒}อง.อฎก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๑.

เปรียบเหมือนสระน้ำใหญ่มีทางไหลเข้า ๔ ทาง มีทางไหลออก ๔ ทาง บुरुขึงเปิดทางไหลเข้า ปิดทางไหลออกของสระน้ำนั้นและฝนก็ตกต่อตามฤดูกาลเมื่อเป็นเช่นนี้ สระน้ำใหญ่นั้นก็เพิ่มปริมาณขึ้น ไม่เหือดแห้งไปเลย ฉันท ไภคทรัพย์ก็เกิดขึ้นโดยชอบอย่างนี้ ก็ฉันทนั้นเหมือนกัน^{๔๓}

และหลักธรรมที่ภูธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ ยังสอดคล้องตรงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัส ดังนี้

หลักธรรมข้ออุฏฐานสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยความเพียร) ในที่ภูธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ มีหลักการตรงกับแนวทางชี้แนะให้ประชาชนมีความอดทนและความเพียร ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักธรรมข้ออารักขสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการรักษา) ในที่ภูธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ มีหลักการตรงกับแนวทางชี้แนะให้ประชาชนมีการประกอบอาชีพที่ซื่อสัตย์สุจริตและความรอบคอบในการใช้ชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำรัส

หลักธรรมข้อกัลยาณมิตตตา (ความเป็นผู้มีมิตรดี) ในที่ภูธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ มีหลักการตรงกับแนวทางชี้แนะให้ประชาชนมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีเพื่อนที่ดีก็ทำให้มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีสอดคล้องตรงกัน

หลักธรรมข้อสมชีวิตา (ความเป็นอยู่เหมาะสม) ในที่ภูธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ มีหลักการตรงกับแนวทางชี้แนะให้ประชาชนมีสำนึกในคุณธรรม และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ซึ่งเมื่อประชาชนประพฤติปฏิบัติก็จะเกิดการประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริตรอบคอบในการรักษาทรัพย์ใฝ่ดี มีกัลยาณมิตรทำให้ชีวิตความเป็นอยู่สมดุล เหมาะสม เรียบง่ายพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ

๒.๕.๒ หลักอิทธิบาท ๔

เป็นหลักธรรมที่มีความน่าสนใจในฐานะหลักธรรมพื้นฐานที่จะช่วยส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้ในทุกบริบทรวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนด้วย ทั้งนี้ คำว่า อิทธิ ซึ่งหมายถึง ความสำเร็จ ความสำเร็จด้วยดี กิริยาที่สำเร็จ กิริยาที่สำเร็จด้วยดี ความได้ ความได้เฉพาะ ความถึง ความถึงด้วยดี ความถูกต้อง การทำให้แจ้งความเข้าถึงสภาวะธรรมเหล่านั้น^{๔๔} และคำว่า บาท ซึ่งหมายถึง หนทางหรือหลักพื้นฐานเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ตั้งไว้ ฉะนั้น อิทธิบาท จึงหมายถึง คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ หรือคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จของผลที่มุ่งหมาย

อิทธิ มีอธิบายว่า ความสำเร็จ ความสำเร็จด้วยดี กิริยาที่สำเร็จ กิริยาที่สำเร็จด้วยดี ความได้ ความได้เฉพาะ ความถึง ความถึงด้วยดี ความถูกต้อง การทำให้แจ้ง ความเข้าถึง ธรรมเหล่านั้น คำว่า อิทธิบาท มีอธิบายว่า เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ และวิญญูณขันธของบุคคลผู้เป็นอย่างนั้น (ผู้ได้ธรรมที่มีฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา) คำว่า เจริญอิทธิบาท มีอธิบายว่าภิกษุเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งธรรมเหล่านั้น เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า เจริญอิทธิบาท ๔ คือ คุณธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติตามประสบความสำเร็จ ๔ ประการ ดังนี้

พระธรรมปิฎก ได้ให้ความหมายว่า อิทธิบาท ๔ ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จมี ๔ อย่าง คือ ฉันทะ มีความพอใจ มีใจรัก คือ พอใจที่จะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดี แห่งกิจกรรมหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอยากได้รางวัลหรือผลกำไร วิริยะ พากเพียรทำ คือ ขยันหมั่น ประกอบหมั่น กระทำสิ่งนั้น ด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดทิ้ง จิตตะ เอาใจฝึกฝน คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยใจฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดเรื่องนั้นบ่อยๆ เสมอๆ วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และ

^{๔๓}อง.อฎก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๒๔-๓๒๕.

^{๔๔}อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๔๓/๓๔๗.

ตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้อง เป็นต้น แปลให้ง่ายตามลำดับว่า “มีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิต ผักใฝ่ใช้ปัญญาสอบสวน” ^{๔๕}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายอิทธิบาท ๔ ว่าคุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายมี ๔ อย่าง^{๔๖} คือ ๑. ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะ ทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป ๒. วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่น ประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทนเอาธุระไม่ทอดถอย ๓. จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้ใน สิ่งที่ทำและทำในสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตผักใฝ่ไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้สิ่งที่ทำ ๔. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่น ใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อ ยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น

จารุมาศ เรื่องสุวรรณ ได้สรุปหลักอิทธิบาท ๔ ไว้ว่า เป็นหลักแห่งการประกอบกิจการงานใดๆ ให้ สำเร็จ ประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจและรักที่จะทำในงานนั้นๆ วิริยะ คือ ความพากเพียรในทำงาน อย่างไม่ย่อท้อจนงานสำเร็จ จิตตะ คือ การตั้งใจทำงานหมั่นตรวจตรางานอยู่เสมอเอาใจใส่ในสิ่งที่ทำไม่เอาใจ ไปคิดในเรื่องอื่น วิมังสา คือ การคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับงานที่ทำ ใช้สติปัญญาคิดใคร่ครวญข้อดีข้อเสีย และ ปรับแก้ให้มีเหตุผล^{๔๗}

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ ได้ให้คำแปลของอิทธิบาท ๔ ไว้ ๒ ทาง คือ หนึ่ง แปลว่า ข้อปฏิบัติที่ให้ผู้รู้ฤทธิ์ (Basic of Psychic Power) อีกอย่างหนึ่งแปลว่า ข้อปฏิบัติที่ให้บรรลุถึงความสำเร็จ (Law of Success) และ ได้ให้ความหมายอิทธิบาท ๔ ไว้ดีกว่า เป็นคุณให้ บรรลุความสำเร็จ ๔ อย่าง ได้แก่ ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ใน สิ่งนั้น วิริยะความเพียร จิตตะ เอาใจใส่ วิมังสา ใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวน^{๔๘}

บุญมี แทนแก้ว กล่าวว่า ตามหลักพุทธศาสนากล่าวไว้ว่าผู้หวังความเจริญควรปฏิบัติในธรรมอัน เป็นเครื่องนำไปสู่ความเจริญ หรือสำเร็จตามความประสงค์ หมายความว่าเมื่อต้องการความเจริญก้าวหน้าต้อง สร้างเหตุผลเพื่อให้เกิดผลนั้น ๆ เพราะผลย่อมมาจากเหตุ การสร้างเหตุจนถึงแม้จะยากยิ่งเพียงใด หากใช้ คุณธรรมเข้าสนับสนุนแล้วยิ่งจะสำเร็จตามความประสงค์ได้ คุณธรรมที่จะช่วยให้สำเร็จหรือความ เจริญก้าวหน้าดังประสงค์ คือ อิทธิบาท ๔^{๔๙}

ปริญญ์ จงวัฒนา กล่าวว่า อิทธิบาท ๔ คือ คุณธรรม ๔ ประการที่เป็นฐานนำไปสู่ความสำเร็จ^{๕๐} ดังนี้ ๑. ฉันทะ ความพอใจ ความพึงใจที่จะกระทำกิจใด ๆ เพื่อที่ได้รับผลสำเร็จตามปรารถนา ๒. วิ ริ ยะ ความเพียร คือ มีความขยันหมั่น เพียรที่จะกระทำกิจใด ๆ ที่ได้ตั้งปรารถนาไว้แล้วและได้มีความพอใจ พึงใจ

^{๔๕} พระธรรมปิฎก, **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมมิกจำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๘๔๒ .

^{๔๖} พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์รวมเล่ม ๓ ภาค ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๖๐/๒๓๑.

^{๔๗} จารุมาศ เรื่องสุวรรณ, พันเอก, การสังเคราะห์แบบจำลองการสอนวิชาชีพช่างตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพล ทหารในส่วนสนับสนุนกองบัญชาการกองทัพบก ,**ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ปร.ด.** อาชีวศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ถ่ายเอกสาร, ๒๕๔๘), หน้า ๓๕.

^{๔๘} สุชีพ ปุณฺณานุภาพ, **คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหา มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๙.

^{๔๙} บุญมี แทนแก้ว, **จริยศาสตร์**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๔๒.

^{๕๐} ปริญญ์ จงวัฒนา, **พุทธธรรมเพื่อกัลยาณมิตร**, (กรุงเทพมหานคร: บจก. ศิลป์สยามบรรจุกิจภัณฑ์และการพิมพ์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔๔ – ๑๔๕.

กระทำแล้วให้สำเร็จลุล่วงตามปรารถนา ๓. จิตตะ จิตจตจ่อ คือ มีสติ มีสมาธิ ในการที่จะกระทำกิจใด ๆ ที่ตั้งปรารถนาไว้แล้วได้มี ความพอใจ พึงใจก่อกิจกรรมนั้นแล้วได้ใช้ความเพียรพยายามแล้ว ก็ต้องใช้กำลังใจ กำลังความคิดกำลังสติปัญญา และสมาธิ ไม่หันเหไปทางอื่น การกระทำกิจนั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามปรารถนา ๔. วิมังสา ความไตร่ตรอง ทดสอบ ทดลอง พิสูจน์พิจารณา เมื่อกระทำสิ่งใด ๆ แล้วย่อมประสบปัญหาใหญ่บ้าง เล็กบ้าง ก็ต้องใช้การใคร่ครวญพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยอุบายปัญญา ตั้งข้อสมมติฐานเป็นเหตุ เพื่อที่จะหาปัจจัยองค์ประกอบในสิ่งที่ตนรู้มาเป็นข้อเปรียบเทียบเชิงกระทบ เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และทำการทดสอบทดลอง สามารถให้ผลได้จริงตามที่ตั้งข้อสมมติหรือไม่ กระทำซ้ำแล้วซ้ำอีกจนมีความแน่ใจ จนสามารถประสบกับความสำเร็จได้ตามปรารถนาตั้งใจ

สำหรับผู้เจริญอิทธิบาท ๔ ในทางธรรมแล้วย่อมสามารถหวังผลานิสงส์ ๗ ประการ ได้ดังนี้

- ๑) จะได้บรรลุอรหัตตผลทันทีในปัจจุบัน
- ๒) หากไม่ได้บรรลุอรหัตตผลในปัจจุบัน จะได้บรรลุในเวลาใกล้ตาย
- ๓) หากในปัจจุบันและในเวลาใกล้ตายยังไม่ได้บรรลุ ก็จะได้เป็นพระอนาคามี ผู้อันตราปรีนิพพายี
- ๔) ก็จะได้เป็นพระอนาคามีผู้อุปหัจจปรีนิพพายี
- ๕) ก็จะได้เป็นพระอนาคามีผู้สังขารปรีนิพพายี
- ๖) ก็จะได้เป็นพระอนาคามีผู้สังขารปรีนิพพายี
- ๗) ก็จะได้เป็นพระอนาคามีผู้อุทธังโสโตกนิฏฐคามิ เพราะโอรัมภาคิยสังโยชน ๕ ประการสิ้นไป^{๕๑}

ไป^{๕๑}

โดยสรุปแล้ว หลักอิทธิบาท ๔ จึงเป็นหลักธรรมที่ช่วยส่งเสริมในเรื่องของความ สุข ความสำเร็จ และการมีอายุยืนยาวได้อย่างมีคุณภาพจึงเป็นหลักธรรมที่น่าสนใจอย่างยิ่งในแง่มุมของการพัฒนาชีวิตเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขในการดำเนินชีวิต ซึ่งไม่ว่าจะเป็นคฤหัสถ์ที่ ครองเรือน หรือบรรพชิตผู้บำเพ็ญพรต ล้วนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่อง อิทธิบาท ๔ นี้ มาขยายความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับหลักธรรมอื่น ๆ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก อีกมากมาย และที่สำคัญเป็นเหตุปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำพาชีวิตให้เข้าไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติ

๒.๕.๓ หลักสังคหัตถ์ ๔

หลักธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการเกื้อกูลกันของครอบครัวหรือสังคมซึ่งมีการอยู่ร่วมกันให้เกิดความสงบร่มเย็นและมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่าง ๆ คือ สังคหัตถ์ ในรูปแบบของการสร้างวิถีของสังคมสังเคราะห์โดยมีรายละเอียดดังนี้

สังคหัตถ์ แปลว่า ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน, ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน, หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้, วิธีทำให้คนรัก, หลักสังคมสงเคราะห์ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อ

^{๕๑} ส .ม. (ไทย) ๑๙/๑๘๔/๑๑๕-๑๑๗.

กัน เหมือนลิ่มสลักที่ตรึงตัวรถไว้มิให้ชิ้นส่วนกระจายไป ทำให้รถแล่นไปได้ตามที่ต้องการสังคหวัตถุ มี ๔ ประการ คือ

ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลุกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา)

ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าวพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ)

อตัถจริยา ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจการไป)

สมานัตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติดัวให้มีความเสมอต้นเสมอปลายวางตัวดีต่อกัน^{๕๒} (นิสัยเป็นกันเอง)

พระพุทธเจ้าทรงตรัสหลักธรรมนี้ไว้ใน สังคหสูตร ว่าด้วยวัตถุเป็นที่ตั้งของการสังเคราะห์ โดยทรงตรัสว่า

“ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) ๔ ประการนี้ สังคหวัตถุ ๔ ประการ ๒ อะไรบ้าง คือ ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) อตัถจริยา (การประพฤดีประโยชน์)สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล ทาน เปยยวัชชะ อตัถจริยาในโลกนี้ และสมานัตตตาในธรรมนั้นๆ ตามสมควร สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปไว้ได้ฉะนั้น ถ้าไม่พืงมีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดาก็ไม่พืงได้การนับถือหรือการบูชาเพราะบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความใหญ่และเป็นผู้นำสรรเสริญ”^{๕๓}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้คำจำกัดความไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมว่า สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือ ยึดเหนี่ยวใจบุคคล และ ประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคีหลักสงเคราะห์ มี ๔ ประการ ได้แก่

๑. ทาน หมายถึง การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

๒. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ หมายถึง วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจคือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึง คำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม

๓. อตัถจริยา หมายถึง การประพฤดีประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

๔. สมานัตตตา หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอ กันในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยร่วมกันรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี^{๕๔}

จากหลักธรรมข้างต้นมีอธิบายลักษณะของสังคหวัตถุทั้ง ๔ ประการในทางปฏิบัติดังนี้

^{๕๒} พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด, วัดราชโอรสาราม, กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๘.

^{๕๓} อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๐-๕๑.

^{๕๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔๓.

๑. ทาน คือ การให้การเสียสละ หรือปันสิ่งของต่าง ๆ ของตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่นไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้แต่ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้ช่วยให้เราเป็นคนไม่ละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว

๒. ปิยวาจา คือ การพูดด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับกาลเทศะ วิธีการพูดให้เป็นปิยวาจานั้นต้องพูด โดยยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๒.๑) เว้นจากการพูดเท็จ คือ พูดแต่คำสัตย์ ไม่พูดจาโกหกหลอกลวงผู้อื่น เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง ได้เห็นได้ฟังอย่างไรก็พูดไปอย่างนั้น ไม่พูดเสริมความจากเรื่องเล็ก กลายเป็นเรื่องใหญ่

๒.๒) เว้นจากการพูดส่อเสียด คือ ไม่พูดจายุยงให้เขาแตกร้าง โดยเอาความทางนี้ไปบอก ทางโน้น หรือเอาความทางโน้นมาบอกทางนี้ เมื่อได้ยินได้ฟังเรื่องราวที่เป็นชวนก่อให้เกิดการแตกความสามัคคีก็หาทางระงับเสีย

๒.๓) เว้นจากการพูดคำหยาบ คือ พูดด้วยถ้อยไพเราะคำอ่อนหวานสุภาพ ไม่เอะอะโว้ยวาย ไม่พูดเรื่องหยาบคาย เมื่อฟังแล้วมีความสบายใจ

๒.๔) เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ คือ ไม่พูดในสิ่งที่เหลวไหลไร้สาระ หรือพูดกำกวมวกไปวนมาจนจับใจความไม่ได้ แต่ควรพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์มีสาระมีเหตุผล

๓. อัตถจริยา คือ ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ถึงแม้นักเรียนจะอยู่ในวัยเรียนแต่ก็สามารถบรรลุถึงธรรมข้อนี้ได้ง่าย

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า สังคหวัตถุ คือ คุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี ตามหลักความสงเคราะห์อันประกอบด้วยคุณธรรม ๔ ประการคือ ทาน การให้เป็นสิ่งของที่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ปิยวาจา ใช้ถ้อยคำวาจาที่ไพเราะ พูดแต่เรื่องที่เป็นสาระเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อุตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วยความเต็มใจ สมานัตตตา เป็นผู้ไม่ถือตัว เข้ากับคนได้ทุกระดับและเสมอต้นเสมอปลาย

๒.๕.๔ หลักฆราวาสธรรม ๔

ธรรมะสำหรับผู้ครองเรือน เรียกว่า ฆราวาสธรรม ความปรารถนาของผู้ครองเรือน ย่อมปรารถนาที่จะให้ชีวิตในครอบครัวมีความราบรื่น ไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยก หรือทะเลาะเบาะแว้ง อันนำมาซึ่งความร้าวฉาน ถ้าบุคคลผู้อยู่ร่วมกันในแต่ละฝ่ายมีความรู้สึกสำนึกในอุปการคุณของกันและกัน ย่อมทำให้มีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สามารถที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้นได้

ฆราวาสธรรม คือหลักธรรมสำหรับผู้ครองเรือน พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในอาฬวกสูตรสังยุตตนิกาย สคาถวรรค โดยตรัสตอบคำถามของอาฬวกยักษ์ถึงธรรม ๔ ประการนี้ว่า “เชิญท่าน ถามสมณพราหมณ์เป็นอันมากเหล่าอื่นดูเถิดว่า ในโลกนี้มีอะไรที่ยิ่งไปกว่า สัจจะ ทมะ ชันติ จาคะ เล่า” “มี ธรรมะของผู้ครองเรือน ๔ คือ สัจจะ ทมะ ธิติ (ขันติ) และจาคะ ละโลกนี้ไปแล้วย่อมเสรั้าโคก” ^{๕๕}

อนึ่ง ในอาฬวกสูตร ซึ่งว่าด้วยอาฬวกยักษ์ทูลถามปัญหา ที่ปรากฏในขุททกนิกายสุตตนิบาต พระพุทธเจ้าตรัสตอบย้าหมวดธรรมข้อนี้ว่า “เชิญท่านถามสมณพราหมณ์เหล่าอื่นดูเถิดว่า ในโลกนี้ เหตุให้ได้เกียรติที่ยิ่งไปกว่าสัจจะก็ดี เหตุให้มีปัญญาที่ยิ่งไปกว่าทมะก็ดี เหตุให้ผูกมิตร สหายไว้ ได้ที่ยิ่งไปกว่าจาคะก็ดี เหตุให้หาทรัพย์ได้ที่ยิ่งไปกว่าขันติก็ดี มีอยู่หรือไม่” ^{๕๖}

^{๕๕} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖.

^{๕๖} ขุ.ส. (ไทย) ๒๕/๑ ๑/๕๔๕.

ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนหลายหลักที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้ชาวพุทธรู้จักการเสียสละเพื่อความสงบสุขของตนเอง สังคม ครอบครัว และประโยชน์ส่วนรวม หนึ่งในนั้น ได้แก่ ฆราวาสธรรม คือ ธรรมสำหรับฆราวาส ซึ่งหมายถึง บุคคลผู้ครอง เรือนซึ่งประกอบด้วย บุตร ภรรยา สามี บิดา มารดา และบริวารเครื่องญาติ เป็นต้น เรียกอีก อย่างไม่ว่า “คฤหัสถ์” หมายถึง หลักปฏิบัติสำหรับผู้ที่ เป็น คฤหัสถ์ และผู้ที่อยู่ครองคู่เป็นสามีภรรยาสมควรนำไปปฏิบัติ เพิ่มขึ้นจากการรักษาศีล และการปฏิบัติตาม หลักทฤษฎีธรรมมีกตตประโยชน์ เพื่อให้เกิดความสุขในชีวิตการครองเรือนและการอยู่ร่วมกันในสังคม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้ให้คำจำกัดความไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม ว่า “ฆราวาสธรรม ๔” หมายถึง ธรรมสำหรับฆราวาส ธรรมสำหรับการครองเรือนหลักการครองชีวิตของ คฤหัสถ์ประกอบด้วย

๑. สัจจะ ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง พูดจริง ทำจริง จริ่งใจต่อกัน เป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความ ไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกันขาดสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจกัน เป็นจุดเริ่มต้นแห่ง ความริ้วฉาน ซึ่งยากนักที่จะประสานให้คืนดีได้ดังเดิม

๒. ทมะ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว ฝึกหัดตัดนิสัย ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วย สติปัญญา การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่อง ของกันและกัน รู้จักฝึกฝน ปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืน ประสานเข้าหากันได้ ไม่เป็นคนถือด้านเอา แต่ใจและอารมณ์ของตน คนที่ขาดธรรมข้อนี้ ย่อม ปล่อยให้ข้อแตกต่างปลีกย่อยทางอุปนิสัยและการอบรม กลายเป็นเหตุแตกแยกสามัคคีใหญ่โต จนไม่สามารถแก้ไขได้

๓. ขันติ ความอดทน อดกลั้นต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ตั้งหน้าทำหน้าที่การทำงาน ด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอยนอกจากมีข้อแตกต่างขัดแย้ง ทางอุปนิสัย การอบรม และยังคงต้องมีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ และเรื่องหนักใจ ต่าง ๆ ในการประกอบกิจการงานอาชีพ เป็นต้น มีสติอดกลั้น คิดอุบายใช้ปัญญาหาทางแก้ไขเหตุการณ์ให้ลุล่วงไป ด้วยดี

๔. จาคะ ความเสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนให้ใจกว้างพร้อมที่ จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับ แค้นเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว ความเผื่อแผ่ แบ่งปัน ตลอดถึง ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน จะต้องรู้จักความ เป็นผู้ให้ด้วย และยังหมายถึงการให้น้ำใจแก่กันการ แสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ตลอดจนการเสียสละความพอใจ และความสุขส่วนตัวได้^{๕๗}

พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวว่าสัจจะ หมายถึงความจริงลงไปในเรื่องที่จะกระทำและสัจจาอริยฐาน คือ ตั้งจิตด้วยสัจจะมันลงไปในการที่จะทำในการที่จะประพฤติเพื่อสละกิเลส ทมะหมายถึงการบังคับตัวเอง เป็น ธรรมที่จะใช้สกัดกั้นความโกรธในขั้นเริ่มต้นแต่ถ้าบังคับไม่ได้ หรือบังคับไม่อยู่ก็ใช้ธรรมะข้ออื่น เช่นปัญญา ขันติและอื่น ๆ เข้าช่วย ขันติ หมายถึงความอดกลั้น ความอดได้ รอได้ คอยได้ เป็นเครื่องห้ามความผลุนผลัน ความโกรธ ขันติเป็นแกนกลางในการประพฤติพรหมจรรย์ของผู้บำเพ็ญพรตทั้งหลาย คนส่วนใหญ่มักไม่ชอบ อดกลั้น เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องเสียเกียรติหรือขี้แพ้ อะไรทำนองนั้นแต่ถ้ารู้จักฝึกความอดกลั้นหรือฝึกให้มี ขันติได้มาก ๆ ก็จะเป็นคนที่ไม่โกรธง่าย จาคะ หมายถึงสละการให้ทาน สละกิเลสตามโอกาสที่ต้องสละเป็นรู รวที่ระบายนิกเลศออก

^{๕๗}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์, ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๓-๑๑๔.

พระศรีธรรมนิเทศ ได้กล่าวถึงความหมายของขันติว่า ขันติ คือความอดทน แยกออกเป็น ๓ ประเด็น คือ

๑. ทนลำบาก หมายถึงทนลำบากเพราะทุกขเวทนา อันเกิดจากโรครภัยไข้เจ็บ เอาชนะความเจ็บป่วยได้ถึงป่วยก็สามารถหายได้โดยไว

๒. ทนตรากตรำ หมายถึงไม่คำนึงถึงความร้อน หนาว แดด ฝน หิวก็กิน กระจายก็ดื่มเหนื่อยก็พัก เสร็จแล้วก็รับทำงานต่อไปจนสำเร็จเรียบร้อย

๓. ทนเจ็บใจ หมายถึงความอดกลั้นเป็นขันติขั้นสูงสุด เรียกว่าอิवासนขันติ ผู้ที่มีอิवासนขันติ ย่อมเป็นผู้ที่มีใจสะอาด สบาย ปลอดโปร่ง เพราะเมื่อมีอารมณ์ใด ๆ มากกระทบก็สามารถที่จะอดกลั้นไว้ได้ ทนไว้ได้ไม่แสดงออกมา

สรุปความหมายของฆราวาสธรรม ๔ เป็นธรรมนำมาซึ่งความสุข ความเจริญ ความสามัคคีอันควบคุมบุคคลไว้ให้กลมเกลียวกัน และชีวิตของผู้ครองเรือนต้องมีการสมาคมกับคนอื่น ต้องมีความจริงใจต่อเขา ต้องรู้จักข่มจิตของตนเมื่อประสบเหตุการณ์ไม่ตีต้องมีความอดทน เพื่อต่อสู้กับชีวิตและในบางครั้งต้องบริจาคสมบัติของตนเมื่อเห็นคนอื่นเดือดร้อน ฆราวาสธรรม ข้อที่ ๑ สัจจะหมายถึง ความสัตย์ ความซื่อ มีความจริง มีความตรง มีความแท้ ข้อที่ ๒ ทมะ หมายถึงพยายามปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ขจัดนิสัยที่ไม่ดีออกไปเสียจากตนเอง พยายามฝึกหัดบังคับใจตนเองโดยเริ่มจากบังคับทีละเล็กทีละน้อย เมื่อทำบ่อย ๆ ครั้งก็จะทำให้เกิดเป็นนิสัย ข้อที่ ๓ ขันติคือความอดทน ซึ่งเป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางจิตใจ ข้อที่ ๔ จาคะ หมายถึงความเสียสละตัดใจ ตัดกรรมสิทธิ์ของตน ตัดความยึดถือ ความเสียสละมี ๒ คือ ๑) สละวัตถุ หมายถึง การแบ่งปันกันกิน แบ่งปันกันใช้รวมทั้งการทำบุญให้ทาน ๒) สละอารมณ์ หมายถึง ไม่ผูกโกรธใครไม่พยาบาทฆราวาสธรรม ๔ เน้นความมีคุณธรรมทั้งด้านความมีสัจจะ ความมีทมะ ความมีขันติ และมีจาคะ ให้เกิดขึ้นอย่างเกื้อกูลกันอย่างดีเพื่อให้มีจริยธรรมและมีคุณธรรม เพราะหลักฆราวาสธรรม ๔ หมายถึงธรรมสำหรับคฤหัสถ์ในการครองชีวิตครอบครัว

จากความหมายพอจะสรุปได้ว่า ผู้หวังความเจริญควรน้อมนำหลักฆราวาสธรรม ๔ มาประพฤติปฏิบัติ จะทำให้จิตใจเป็นกุศล ชีวิตมีความสุขและประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน หลักฆราวาสธรรม ๔ เป็นหลักคุณธรรมสำหรับการครองเรือนซึ่งเป็นหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ประกอบไปด้วย ๑) สัจจะ หมายถึง ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พูดจริง ทำจริง ๒) ทมะหมายถึง การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดนิสัยแก้ไขข้อบกพร่องปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ๓) ขันติ หมายถึง ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความ ขยันหมั่นเพียร เข้มแข็งทนทาน ไม่หวั่นไหว มุ่งมั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย ๔) จาคะ หมายถึงความเสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบายและ ผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของ ผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตัวหรือเอาแต่ใจตัว

๒.๕.๕ หลักกัลยาณมิตตตา (คบคนดีเป็นมิตร)

กัลยาณมิตตตา ทางด้านพระพุทธศาสนาตามหลักธรรม คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสกับที่ฆชาณุว่า กุลบุตรในโลกนี้วางตัวเหมาะสม เจริญ สนทนากับคนในหมู่บ้านหรือในนิคมที่ตนอาศัยอยู่ จะเป็นคหบดี บุตรคหบดี คนหนุ่มผู้เคร่งศีล หรือคนแก่ผู้เคร่งศีลก็ตาม ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ถึงพร้อมด้วยศีล ถึงพร้อมด้วยจาคะ และถึงพร้อมด้วยปัญญา คอยศึกษาสัทธาสัมปทาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธาตามสมควร คอยศึกษาศีลสัมปทาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยศีลตามสมควร คอยศึกษาจาคะสัมปทาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยจาคะตามสมควร และคอยศึกษาปัญญาสัมปทาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยปัญญาตามสมควร นี้เรียกว่า กัลยาณมิตตตา ดังความปรากฏในปฐมมิตตสูตร แห่งคัมภีร์อังคุตตรนิกาย อัญญกนิบาต ความตอนหนึ่งว่า

ภิกษุทั้งหลาย มิตรประกอบด้วยองค์ ๗ ประการ เป็นผู้ควรเสพองค์ ๗ ประการอะไรบ้าง คือ

๑. ให้สิ่งที่ให้ได้อย่าง
๒. ทำสิ่งที่ทำได้ยาก
๓. อดทนถ้อยคำที่อดทนได้อย่าง
๔. เปิดเผยความลับแก่เพื่อน
๕. ปิดความลับของเพื่อน
๖. ไม่ทอดทิ้งในยามวิบัติ
๗. เมื่อเพื่อนสิ้นโรคสมบัติก็ไม่ดูหมิ่น^{๕๘}

ดังนี้

ดังความที่ปรากฏในสังคาลกสูตร แห่งคัมภีร์ที่ขนิทาย ปาฎิกวรรค ว่าด้วยโทษแห่งการคบมิตรชั่ว

คบขี้บู้ทร การหมกมุ่นในการคบคนชั่วเป็นมิตรมีโทษ ๖ ประการนี้ คือ

๑. เขามีนักเลงการพนันเป็นมิตรสหาย
๒. เขามีนักเลงเจ้าชู้เป็นมิตรสหาย
๓. เขามีนักเลงเหล้าเป็นมิตรสหาย
๔. เขามีคนหลอกลวงเป็นมิตรสหาย
๕. เขามีคนโกงเป็นมิตรสหาย
๖. เขามีโจรเป็นมิตรสหาย^{๕๙}

๒.๖ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ ทฤษฎีการพัฒนา

๒.๖.๑.๑ ความหมายการพัฒนา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพบว่านักวิชาการได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ อย่างหลากหลายที่คณะดังนี้

พระราชวรมณี (ประยูรค์ ปยุตโต) ได้ให้ความหมาย“การพัฒนา” มาจากภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน คือ การพัฒนาคน เรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เรียกว่าพัฒนาหรือวัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น^{๖๐}

จินตวีร์ เกษมศุขได้ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง แนวความคิดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในทางที่ดีขึ้น และเป็น การเปลี่ยนแปลงที่มีแผน โดยผ่านเข้าไปในกลไกของรัฐ ซึ่งรัฐจะกำหนดวัตถุประสงค์ ของการพัฒนาจากปัญหาและความต้องการของประชาชน^{๖๑}

^{๕๘} อัง.สตุตทก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๕๖.

^{๕๙} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๕๒/๒๐๔-๒๐๕.

^{๖๐} พระราชวรมณี, (ประยูรค์ ปยุตโต), ทางสายกลางของการศึกษาไทย, (พิมพ์ครั้งที่ ๒). (กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๑๖-๑๘.

^{๖๑} จินตวีร์ เกษมศุข, หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๔.

พัฒนา บุญรัตพันธุ์ ได้ให้ความหมายการพัฒนาชุมชนว่า เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นเสริมสร้างท้องถิ่นให้ก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการดูแลตนเองตามระบบประชาธิปไตย^{๖๒}

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข ได้ให้ความหมาย การพัฒนา หมายถึง การที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง และร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเองชุมชนสังคมให้ดีขึ้น^{๖๓}

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้ให้ความหมายการพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ไดวางแผนไวแน่นอนล่วงหน้า (planned change)^{๖๔}

สานิตย์ บุญชู ได้ให้ความหมายการพัฒนาชุมชน คือ เป็นการมุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นกระตุ้นประชาชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือ เกิดความคิดริเริ่ม เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ให้เกิดการพัฒนาคงอยู่ตลอดเวลา^{๖๕}

วิรัช เตียงหงษากุล ได้ให้ความหมายการพัฒนาชุมชน หมายถึงเป็นกลยุทธ์ในการทำงานอย่างหนึ่งซึ่งละเอียดอ่อนและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การพัฒนาชุมชนยังเป็นกระบวนการ คือ เป็นการดำเนินงานที่มีขั้นตอนและต่อเนื่อง เป็นการทำงานกับประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบท ดังนั้น ถ้าใช้กระบวนการพัฒนาชุมชนเข้าช่วยในการพัฒนาชนบทแล้ว การพัฒนาชนบทมีแนวโน้มอย่างมากที่จะประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การพัฒนาชุมชนสามารถช่วยให้การพัฒนาชนบทสำเร็จถ้าได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง^{๖๖}

ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนว่า เป็นการใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความคุ้มค่า และถ้าหากว่าชุมชนขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จำเป็นแก่การเปลี่ยนแปลง ฝ่ายรัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชนจะช่วยจัดหาสิ่งจำเป็นที่ขาดแคลนนั่นได้^{๖๗}

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ให้ความหมายการพัฒนาชุมชน หมายถึง การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชนให้มาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นวิธีการที่นำการบริการของรัฐบาลกับความต้องการของประชาชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น^{๖๘}

^{๖๒}พัฒนา บุญรัตพันธุ์, การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๗), หน้า ๑.

^{๖๓}สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, สังคมไทยแนวทางการวิจัยและพัฒนา, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๒๕), หน้า ๑๗๙.

^{๖๔}สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๗.

^{๖๕}สานิตย์ บุญชู, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕), หน้า ๗.

^{๖๖}วิรัช เตียงหงษากุล, หลักการพัฒนาชุมชน บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาชุมชนชนบท, (บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๒๙), หน้า ๘.

^{๖๗}ณรงค์ ศรีสวัสดิ์, สังคมวิทยาชนบท, (กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๔๘.

^{๖๘}กรมการพัฒนาชุมชน, ภูมิปัญญาไทย, (กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๔๘), หน้า ๑๐.

กล่าวโดยสรุปคือ การพัฒนา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผนโครงการและดำเนินงานโดยมนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์ เพื่อความก้าวหน้าของสิ่งที่เป็นอยู่ตามความต้องการของมนุษย์หรือสังคม เพื่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ชุมชน สังคมที่ดีกว่า

๒.๖.๑.๒ ลักษณะของการพัฒนา

ผศ.สนธยา พลศรี^{๖๙}ได้กล่าวถึงลักษณะของการพัฒนาที่สำคัญว่า

๑.เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่น ด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือให้มีความเหมาะสม อันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ

๒.มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนและอย่างต่อเนื่องกัน โดยแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นลำดับ ไม่สามารถข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งได้

๓.มีลักษณะเป็นพลวัต คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นแบบรวดเร็วหรือช้าๆ ปริมาณมากหรือน้อยก็ได้

๔.เป็นแผนและโครงการ คือ เกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใคร ด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อไร ใช้งบประมาณเท่าใด ใครรับผิดชอบ เป็นต้น ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่มี การเตรียมการไว้ล่วงหน้า

๕.เป็นวิธีการ การพัฒนาเป็นมรรควิธี หรือกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน ต่างก็เป็นวิธีการพัฒนาแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

๖.เป็นปฏิบัติการ คือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่เป็นเพียงแนวความคิด หรือเป็นเพียงรายละเอียดของแผนและโครงการเท่านั้น เพราะการพัฒนาเป็นวิธีการที่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติจริงจึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ

๗.เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกประเภทเดียวที่สามารถจัดทำแผน โครงการ และคิดค้นวิธีการพัฒนาดตนเองและสิ่งต่างๆได้ การเปลี่ยนแปลงใดก็ตามถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้ว จะไม่ใช่การพัฒนา แม้ว่าจะมีลักษณะอื่นๆ เหมือนกับการพัฒนาก็ตาม

๘.ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุข เพราะการพัฒนาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์นั่นเอง

๙.มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด คือ สามารถบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นการพัฒนาหรือไม่ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบกับสภาพเดิมก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการชี้วัดในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านคุณภาพ ปริมาณ สิ่งแวดล้อม ความคงทนถาวร การประเมินผลจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่ามีความเหมาะสมหรือพึงพอใจหรือไม่ และระดับใด เป็นต้น

๑๐.สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การพัฒนานอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อมนุษย์ สังคม และสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์แล้ว รูปแบบ กระบวนการ และวิธีการพัฒนาเองก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

^{๖๙}ผศ.สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

เนื่องจากมนุษย์และสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลของการพัฒนา จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการพัฒนาใหม่ๆ จึงเกิดขึ้นเสมอ

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ ได้กล่าวถึงลักษณะของการพัฒนาชุมชน ได้ดังนี้^{๗๐}

๑. เป็นการดำเนินงานโดยและใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ ไม่พึ่งพาบุคคลหรือทรัพยากรนอกชุมชน

๒. เป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนด้วยกัน คนในชุมชนกับหน่วยงานของรัฐหรือคนในชุมชนกับภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ

๓. การเปลี่ยนแปลงที่มีเป้าหมาย หรือทิศทางสามารถควบคุมได้

๔. เกิดจากความตั้งใจและการกระทำของมนุษย์ ตามแผนและโครงการที่กำหนดขึ้นไม่ใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

๕. เป็นการพัฒนาคุณภาพของคนในชุมชน ให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาตนเองบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการ

๖. เป็นกระบวนการในการศึกษา โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพและความพร้อมในการพัฒนา

๗. เป็นกระบวนการจัดองค์กรหรือกลุ่ม เพราะการพัฒนาชุมชนเป็นกรณีกำลังของคนในชุมชนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดศักยภาพของชุมชนและนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้

๘. เป็นการนำกลวิธีหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้

๙. มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาชุมชนเป็นของชุมชน ดำเนินการโดยคนในชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน เป็นการให้สิทธิเสรีภาพ อิสระภาพ เสมอภาค ในชุมชน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิธีการดำรงชีวิตของตนเองและชุมชนได้ด้วยตนเอง

๒.๖.๑.๓ เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน

ชาตรี ก่อเกื้อ ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนคือ “กินดี อยู่ดี มีความสุข” ซึ่งประกอบด้วยภาระงานของการพัฒนารวม ๖ ด้าน ได้แก่

๑. พัฒนาคน โดยเฉพาะการพัฒนาให้มีจิตสำนึกในการรักถิ่นที่อยู่ รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ร่วมแรงร่วมใจในการทำกิจกรรมและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน โดยอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

๒. พัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยมีกลุ่มกิจกรรมขยะแลกบุญที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาปัญหาขยะในชุมชน และส่งเสริมให้ชาวบ้านใช้สารชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ในการประกอบการเกษตรในชุมชน

๓. พัฒนาการสืบสานภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม โดยใช้กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องร้อยรัดให้ชาวบ้านในชุมชนมาพบปะและทำกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งนำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ก่อให้เกิดอาชีพและความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจของชุมชน

^{๗๐}สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, **หลักการสื่อสารมวลชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๙), หน้า ๒๕.

๔. พัฒนาคุณภาพชีวิต ให้มีที่อยู่อาศัย มีอาหารที่ปลอดภัยต่อการบริโภค มีการนำสมุนไพรมาใช้ในการรักษาโรค มีการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีกองทุนพัฒนาหมู่บ้านของชุมชน

๕. พัฒนาสวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิตทั้งในด้านการคลอดบุตร การเจ็บป่วย การเสียชีวิต การส่งเสริมสุขภาพ นันทนาการ การศึกษา และการประกอบอาชีพ โดยมีหลักการว่า เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตไม่ว่าด้านใดด้านหนึ่ง กองทุนสวัสดิการก็จะช่วยบรรเทาปัญหาเพื่อกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ

๖. พัฒนารายได้ โดยมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนที่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ โดยให้ชาวบ้านในชุมชนที่มีความสามารถและความตั้งใจเข้ามาบริหารในรูปแบบธุรกิจของชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ ลดปัญหาการว่างงาน ทำให้ชาวบ้านทำงานอยู่ในชุมชน ซึ่งรายได้ส่วนหนึ่งก็นำมาจัดสวัสดิการที่จำเป็นกับชุมชนให้มีความครอบคลุมมากขึ้น^{๗๑}

๒.๖.๑.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาไว้ ๓ ประการ^{๗๒}

ประการที่ ๑ การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง นั่นคือ การพัฒนามิได้เป็นเรื่องธรรมชาติ หากเป็นความพยายามของมนุษย์ พยายามที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดเอาไว้ล่วงหน้าว่าจะพัฒนาอะไร พัฒนาอย่างไร ใครจะเป็นผู้พัฒนาและถูกพัฒนา

ประการที่ ๒ เป้าหมายสุดยอดของการพัฒนาอยู่ที่ “คน” คนเป็นทั้งผู้ถูกพัฒนาและรับผลของการพัฒนา มองคนเป็นกลุ่มหรืออยู่ในกลุ่ม ดังนั้นการพัฒนาจึงรวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม วัฒนธรรม

ประการที่ ๓ เป้าหมายของการพัฒนาคน กลุ่มคนหรือสังคม คือ ความอยู่ดีกินดีด้านต่างๆ หรือสภาพสังคมที่ดี ซึ่งรวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองด้วย

ทรรศนะ วิชัยธนพัฒน์ ได้ให้แนวคิดการพัฒนาชุมชนหมายถึง การพัฒนาความคิดความสามารถของประชาชนให้เกิดการช่วยเหลือตนเองเพื่อนบ้านและชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

“การพัฒนาชุมชน” เป็นการทำงานร่วมกับประชาชนเพื่อทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นโดยเกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมตามความต้องการของประชาชนเพื่อประโยชน์สุขของชุมชนเอง ดังนั้น “การพัฒนาชุมชน” จึงเป็นการทำให้กลุ่มคนดีขึ้นเจริญขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมการปกครองวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมโดยต้องคำนึงถึงความสมดุลในทุกมิติ

กระบวนการทำงานในชุมชนการทำงานกับชุมชนให้ได้ใจให้ได้รับรักและศรัทธาให้ได้ชื่อว่า “ศรัทธาที่เดินได้” นั้นย่อมาหมายถึงการเข้าไปร่วมทุกข์ร่วมสุขกับประชาชนเข้าไปสำรวจค้นคว้าศึกษาหาข้อมูลเพื่อให้ทราบว่าจะสถานการณ์ของชุมชนเป็นอย่างไรมีปัญหาและต้องการอะไรกระบวนการทำงานสำคัญคือการเข้าไป

^{๗๑}จินตวีร์ เกษมสุข, **หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๔๐-๔๑.

^{๗๒}สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๙.

ทำงานกับความคิดของชุมชนเพื่อให้ชุมชนเกิดการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาโดยต้องเริ่มจากชุมชนและความสมัครใจพร้อมใจตามความต้องการของชุมชน

การทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชนเพื่อให้เกิดการยอมรับในการเข้าไปทำงานในชุมชนนั้น ประเด็นสำคัญคือการเตรียมความพร้อมของคนในชุมชนแต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าต้องเตรียมความพร้อมตัวเองให้ได้ก่อนที่จะนำความรู้ การพัฒนาถ้าปราศจากสำนึกและความสมัครใจของชุมชนแล้วก็จะกลายเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน เปรียบเสมือนต้นไม้ที่ไม่มีรากแก้วการทำงานกับชุมชนต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความต้องการที่แท้จริงและความสมัครใจของชุมชนแนวคิดในการพัฒนาชุมชน ในความหมายของการ “ปลูกให้ตื่น” จึงเป็นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนลุกขึ้นมาช่วยกันทำงานพัฒนาชุมชนตามความต้องการและความสมัครใจที่ต้องการจะเห็นความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นความสามารถที่มีอยู่ไปใช้ในการจัดการกับชุมชน

แต่ถ้าชุมชนยังไม่ตื่นตัวและยังไม่พร้อมที่จะร่วมพัฒนาในฐานะนักพัฒนาก็ต้องหาทางจัดการกับความคิดของชุมชนให้มากขึ้นและในทางปฏิบัติหากการพัฒนามุ่งหวังให้ชุมชนมี “ความยั่งยืน” ในฐานะนักพัฒนาจำเป็นต้องส่งเสริมการจัดการกระบวนการชุมชนเพื่อให้เกิด

การที่จะเสริมสร้างพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการของชุมชน เศรษฐกิจสังคมชนบทธรรมเนียมประเพณีภาษาการปกครองการเมืององค์กรในชุมชนสภาพแวดล้อมและปัญหาความเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนปัจจัยสำคัญคือการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพผู้นำชุมชนจากภายในชุมชนเองในชุมชนให้ถึงถ่วงครอบคลุมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อจะได้เข้าใจถึงระบบชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และแตกต่างกันในส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผลต่อการผลักดันสู่การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่แน่นอน

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนไว้ว่า การพัฒนาชุมชนจึงต้องมีลักษณะที่เป็นกระบวนการ เป็นวิธีการ เป็นโครงการ พร้อมทั้งเป็นกระบวนการทางสังคมมีลักษณะดังนี้

๑. การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการ (Process) คือมีความต่อเนื่องของปฏิริยาโต้ตอบต่อกันของคนในสังคม การพัฒนาชุมชนต้องมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกันจะขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไม่ได้

๒. การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการ (Method) ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้จึงต้องกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการให้ชัดเจน มีการสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล ความต้องการของประชาชนในชุมชนและการเหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของชุมชน

๓. การพัฒนาชุมชนเป็นโครงการ (Program) ประกอบด้วยเนื้อหาและแผนงานย่อยที่เน้นความริเริ่มของชุมชน การสนับสนุนของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน การสนับสนุนจากรัฐบาล และการประสานงานกันระหว่างบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นต้น

๔. การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของทางอารมณ์ อันก่อให้เกิดพฤติกรรมมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนการพัฒนาชุมชนจึงต้องใช้แรงจูงใจกระตุ้นให้ประชาชนมีการตื่นตัวเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา (Movement) ไม่เฉื่อยชาและท้อถอย^{๗๓}

กล่าวโดยสรุปคือ แนวคิดการพัฒนา เป็นแนวคิดที่มุ่งเพื่อความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ ชุมชน สังคม เพื่อความเจริญ การพัฒนาต้องเริ่มที่ความคิดของคนในชุมชนที่จะเริ่มการพัฒนาเอง เมื่อมีความคิดที่

^{๗๓}ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐.

สร้างสรรค์ ริเริ่มที่จะพัฒนาก็จะเกิดการพัฒนาจากภายในตัวคนในชุมชนเอง ในกลุ่มคนเล็กๆ ในชุมชนเล็กๆ และขยายสู่ชุมชนใหญ่ และสังคม การพัฒนาจะเกิดอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน

๒.๖.๒ ทฤษฎีการบริหารจัดการ

เทเลอร์ (Frederick W, Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์พื้นฐานอยู่ในหลักการที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^{๗๔}

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่าง คือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงาน จะต้องมีการจัดงานเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานหรือจัดวิธีการทำงานที่ถูกต้องด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคณานี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลิตผลสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างบริหารและคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงาน เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ชี้โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเห็นงานของคนงานทำนั้น หากหลักการดังกล่าวพบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมา และได้เสนอแนะว่าผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหา และความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบ นำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่ม คติวิเคราะห์ และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่ม ให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ

เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่การบริหาร ๕ ประการคือ^{๗๕}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของบริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิธีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

^{๗๔} เทเลอร์, อังในธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๓), หน้า ๔๗-๔๘.

^{๗๕} Harold Koontz & Heinz Wehrich} Ninth Edition Management} *New York: McGrew Hillbook, 1991), p.4.

๒.การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสม ในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๓.การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่ รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น และนอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การ และผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเอง ผู้นำประจำ อีกด้วย หากโครงสร้างขององค์กรเป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ

๔.การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕.การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้น สามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

ฟาโย (Fayol) ได้กำหนดหลักการในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการ ดังนี้

๑.การแบ่งงานกันทำ (Division of labor) ฟาโยได้เสนอว่า คนงานควรจะได้รับการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์การยุคปัจจุบันได้

๒.อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority Responsibility) แวปเบอรี และฟาโย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และความสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเห็นว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓.การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (unity of Command) ฟาโยกล่าวว่า คำสั่ง ๒ คำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้อง ในเมื่อผู้ควบคุม ๒ คน ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่ง ๒ คำสั่งนี้ ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชา ๒ คน จะเป็นการยาก และผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชา มักจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔.สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของงานการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับขั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่สูงสุดในลำดับขั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าในการวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับขั้น

การบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง และองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว และมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่างๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับชั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสายการบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่นๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากการบริหารจะรู้จักบุคคลอื่น และรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มสมรรถภาพขึ้น สำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายงานนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ไ้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของงานการบังคับบัญชา แต่เป็นการกำหนดว่าควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไร และมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญเนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกๆระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูง ทำงานเป็นทีมร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่าจะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่ากิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาค คือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการงานเสมอภาคมากขึ้น เป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งในการจัดการเพื่อให้องค์การได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการจัดทำงานให้แก่พนักงาน โดยใช้ผังองค์การ (Organization chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคน และเป็นการชี้วัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขั้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนาโดยกำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคน และทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำการต่างๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่ม ซึ่งความคิดริเริ่มนี้ นับว่าเป็นจุดแข็งขององค์การ เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์การและความต้องการของพนักงาน และความสามารถ จะทำให้เกิดความสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับงานในการพัฒนาและการบริหารงาน^{๗๖}

^{๗๖} ฟาโย อังโน ศิริวรรณ (เสรีรัตน์, ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘-๖๙.

ลูเธอร์ กุลิก (Luthe Gulick) ได้เสนอหลักการบริหารระบบราชการ มีดังนี้^{๗๗}

๑.P = Planning (การวางแผน) เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งต้องคำนึงถึงทรัพยากรภายในองค์กร และสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อให้แผนที่กำหนดขึ้นมีความรอบคอบและสามารถนำไปปฏิบัติได้

๒.O = Organizing (การจัดองค์การ) เป็นการจัดองค์การที่เป็นส่วนราชการ โดยจัดแบ่งตามความชำนาญเฉพาะอย่างออกเป็น กรม ฝ่าย แผนก จะพิจารณาปริมาณงาน คุณภาพงาน ขนาดของการควบคุม และพิจารณาแบ่งสายงานหลัก และสายงานที่ปรึกษา โดยคำนึงถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไป

๓.S = Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) เป็นการคัดเลือกบุคคลให้เข้ามาดำรงตำแหน่งภายในองค์กร โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมให้ได้ในปริมาณที่เพียงพอจะทำให้งานสำเร็จได้

๔.D = Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) เป็นการกำกับดูแล สั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชา โดยอาศัยลักษณะความเป็นผู้นำ การจูงใจ ศิลปะการปกครองคน และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้ใต้บังคับบัญชา

๕.Co = Coordinating (การประสานงาน) เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทุกฝ่าย ทั้งในระดับสูงกว่าต่ำกว่า

๖.R = Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) เป็นการนำเสนอผลการปฏิบัติงานจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารระดับต่างๆ โดยการติดต่อสื่อสารแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

๗.B = Budgeting (การงบประมาณ) เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานโดยใช้วงจรงบประมาณ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ การเตรียมขออนุมัติงบประมาณ การเสนอให้ผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ การดำเนินงานตามงบประมาณ การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่เสนอขอไว้

วิลเลียม โอยูชิ (William Ouchi) ได้กล่าวทฤษฎีของการบริหาร คือ ทฤษฎี โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา และทำการประสมประสานกันโดยมีแนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้ ๑)การจ้างงานระยะยาว การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์ ๒)ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล ๓)การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป ๔)การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจน และเป็นทางการเส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง ๕) มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว^{๗๘}

จะเห็นได้ว่าแนวคิดของกุลิกนี้มีลักษณะซ้ำซ้อนกับแนวคิดของฟาโยล แต่จัดขั้นตอนให้ละเอียดกว่า มีผู้นิยมนำมาใช้และเผยแพร่ในเวลาต่อมา การบริหารเป็นการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีขั้นตอนและเหมาะสมกับหน่วยงานหรือองค์ ซึ่งกระบวนการบริหารบางตำราเรียกว่า หน้าที่ของการจัดการ แตกต่างไปตามแนวคิดของนักวิชาการแต่ละคน แต่จะมีหลักการใหญ่ๆ คล้ายคลึงกัน^{๗๙}

^{๗๗}ลูเธอร์ กุลิก, อังใน ศิริวรรณ (เสรีรัตน์, ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร:ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๘๖.

^{๗๘}William Ouchi, Organization and Management , (Eaglewood Cliffs: Prentice Hill, 1971, p.283.

^{๗๙}Gulick. L. and Urwick j., Papers on the science of Administration, New York: Institute of Public Administration , 1=73), PP.18-19.

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหาร เป็นทฤษฎีในเชิงปริมาณหรือบริหารศาสตร์ แนวคิดตามสถานการณ์ และแนวคิดสมัยใหม่ ซึ่งแนวคิดทฤษฎีทางการบริหาร ดังกล่าวนี้น่าจะสำคัญยิ่งสำหรับการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลผู้ทำหน้าที่บริหาร เพราะจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ได้ แนวคิดทฤษฎีการบริหารนี้ ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในองค์กรของตน

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัด นครราชสีมา” นั้นมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กฤษฎา เสกตระกูล รองผู้จัดการ หัวหน้าสายงาน พัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวว่าในยุคนี้ เราจะได้ยินคนรุ่นใหม่ ๆ ทั้งที่ กำลังจบการศึกษาและที่กำลังทำงานประจำ พูดให้ได้ยินอยู่เสมอว่าการเป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นอาชีพในฝันที่อยากทำ เพราะนอกจาก จะได้เป็นเจ้านายตัวเองแล้ว ยังมีอิสระใน การทำงานหารายได้ด้วยฝีมือตัวเอง อย่างไรก็ตาม การจะเป็นเจ้าของธุรกิจที่เข้มแข็ง อยู่รอดได้จนประสบความสำเร็จนั้น จำเป็น ที่ผู้ประกอบการต้องมีความรู้ความเข้าใจใน การทำธุรกิจเป็นอย่างดีเสียก่อน โดยเฉพาะ ธุรกิจสตาร์ทอัพ^{๕๐}

สุรชัย โภคิยะกุล, ประพิมพ์พร โภคิยะกุล และ กาญจนา จันทร์สิงห์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพ การให้บริการด้านกายภาพที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร” ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการด้านกายภาพที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยรวมแล้วนักศึกษามีความพึงพอใจ อยู่ในระดับพอใจ แต่ยังต้องการให้มีการปรับปรุง พัฒนาในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการบริการห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ควรมีตัวอย่างงานวิจัยที่เป็นรูปเล่มให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น และเพิ่มการยืมแยมแจ่มใสของพนักงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ได้แก่ ปรับปรุงห้องเรียน ทำความสะอาดบอร์ด เครื่องใช้ ในการเรียนไม่มีความพร้อม และเพิ่มปลั๊กเสียบให้มากตามตึกและอาคารเรียนต่างๆ ด้านจุดเชื่อมต่อ อินเทอร์เน็ต ได้แก่ พัฒนาศักยภาพระบบเครือข่ายไร้สาย ด้านงานทะเบียนระบบนักศึกษาระบบเครือข่าย ได้แก่ ผลการเรียนออกช้า และด้านทั่วไป ได้แก่ ห้องน้ำตามตึกเรียนไม่สะอาด ปรับปรุงภูมิทัศน์ของ มหาวิทยาลัย ห้องน้ำมีให้บริการน้อย เป็นต้น^{๕๑}

อุไรวรรณ สมบัติศิริ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการให้บริการของสำนักงาน อธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์” ผลการวิจัยพบว่า ในการให้บริการด้าน กระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มีความ

^{๕๐} กฤษฎา เสกตระกูล , SET Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ , พิมพ์ครั้งที่ ๒ , (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรุงเทพมหานคร , ๒๕๖๑).

^{๕๑}สุรชัย โภคิยะกุล, ประพิมพ์พร โภคิยะกุล และ กาญจนา จันทร์สิงห์, “คุณภาพการให้บริการด้านกายภาพที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2554).

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๓) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ พื้นที่การวิจัย
- ๓.๓ ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๔ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สรุปกระบวนการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Researchs) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Methodology) โดยใช้วิธีวิทยาวิจัยการแบบผสมวิธีดังนี้

๓.๑.๑ การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่อง Startup, แนวคิดเรื่องระบบนิเวศสำหรับธุรกิจ Startup (Startup Ecosystem), แนวคิดเรื่องผู้ประกอบการ, แนวคิดเรื่องการบริหาร, การพัฒนาธุรกิจเชิงพุทธและ แนวคิดเรื่องหลักธรรมที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจ Startup โดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร รายงานวิจัย บทความออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๒ การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

๓.๑.๒.๑ ทำการศึกษาและคัดเลือกพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

๑. เจ้าของธุรกิจ Ladyproud Shop

๒.เจ้าของธุรกิจ หจก.ซันชายนเอส น้ำพริกลุงนาย (วิสาหกิจชุมชน)

๓.๑.๒.๒ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา (กลุ่มพื้นที่เป้าหมาย) ,ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา , นิสิต/ นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา , ผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในด้านธุรกิจ Startup ,หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา รวมทั้งสิ้นจำนวน ๕๐ รูป/คน

๓.๑.๒.๓ ดำเนินการวิเคราะห์ระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๑.๒.๔ สรุปและนำผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและ ภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือ แนวคิด หลักการ ความเป็นมา หลักพุทธธรรมในการการบริหารและการพัฒนาธุรกิจเชิงพุทธ และการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา มุ่งเน้นการนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ให้กับ ผู้ประกอบการใหม่ startup ในพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๒.๕ สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาในเชิงลึกมุ่งเน้นการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา (กลุ่มพื้นที่เป้าหมาย) ๒.ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา , นิสิต/ นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา , ผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในด้านธุรกิจ Startup ,หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา รวมทั้งสิ้นจำนวน ๕๐ รูป/คน

๓.๒ พื้นที่การวิจัย

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยมุ่งศึกษาธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๒ แห่ง ดังนี้คือ

๑.Ladyproud Shop

๒.หจก.ซันชายนเอส น้ำพริกลุงนาย (วิสาหกิจชุมชน)

๓.๓ ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งเป็น ๖ กลุ่ม ดังนี้คือ

๑.กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา (กลุ่มพื้นที่เป้าหมาย) จำนวน ๒ คน ดังนี้คือ ๑.เจ้าของธุรกิจLadyproud Shop จำนวน ๑ คน และ๒.เจ้าของธุรกิจหจก.ซันชายนเอส น้ำพริกลุงนาย (วิสาหกิจชุมชน) จำนวน ๑ คน

๒.กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๑๐ คน

๓.กลุ่มนิสิต/ นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๒ แห่ง คือ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา จำนวน ๒๐ รูป/คน และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำนวน ๑๔ คน

๔.กลุ่มผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จ ในด้านธุรกิจ Startup ๑ คน

๕.กลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน๒ คน คือ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน๑คน,เจ้าหน้าที่วิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ๑ คน

๖.กลุ่มนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๑ รูป/ท่าน
รวมทั้งสิ้นจำนวน ๕๐ รูป/คน

โดยการคัดเลือกประชากรกลุ่มเป้าหมาย/ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง(Purposive sampling) และมีความสนใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการ ใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๔ เครื่องมือการวิจัย

การดำเนินการตามโครงสร้างการวิจัยดังกล่าว เน้นการศึกษาวิเคราะห์และการมีส่วนร่วม ทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการคั่นข้อมูลสู่ชุมชน สำหรับการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเน้นวิธีการแสวงหาความรู้ จากการตั้งประเด็นหลักในการศึกษาแนวคิด หลักการ การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา โดยดำเนินการและ ใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่

๓.๔.๑ การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับ โดยพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากแนวคิด หลักการ ความเป็นมา เพื่อค้นหารูปแบบการ พัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๔.๒ ศึกษาและติดตามผลการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๔.๓ การสังเกต ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่างๆ ที่ทำ ควบคู่กับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา (กลุ่มพื้นที่เป้าหมาย) ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ,นิสิต/ นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา ในจังหวัด นครราชสีมา ,ผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จใน ด้านธุรกิจ Startup ,หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา และ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา

๓.๔.๔ จัดโครงการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการ ในโครงการอบรม “การพัฒนาศักยภาพ ผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และคืนเวทีสู่ชุมชน ซึ่งเป็นการนำข้อมูลการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา นำเสนอต่อชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ เผยแพร่ให้กับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมาในพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๓.๕.๑ การลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยลงพื้นที่ด้วยตัวเอง

๓.๕.๒ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่าง ๆ ที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา (กลุ่มพื้นที่เป้าหมาย) ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ,นิสิต/ นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ,ผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในด้านธุรกิจ Startup ,หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมาของชุมชนร่วมกัน

๓.๕.๓ การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา (กลุ่มพื้นที่เป้าหมาย) ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ,นิสิต/ นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ,ผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในด้านธุรกิจ Startup ,หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากแนวคิด หลักการ ความเป็นมา เพื่อค้นหาการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๕.๔ การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และนำมาวิเคราะห์ระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๕.๕ การจัดโครงการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการ ในโครงการอบรม“การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และคืนเวทีสู่ชุมชน ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางในการเผยแพร่ให้กับ ผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมาในพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การคืนเวทีสู่ชุมชน การแจกแบบสัมภาษณ์ เป็นกระบวนการ ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการ วิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ดังนี้

๓.๖.๑ วิเคราะห์ระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่ต้นน้ำกลางน้ำ และปลายน้ำ ,การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่Startup และรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๖.๒ สรุปและนำผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือ แนวคิด หลักการ ความเป็นมา การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๖.๓ การนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๖.๔ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว ให้เกิดองค์ความรู้ กระบวนการ และแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา และเผยแพร่ให้กับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมาในพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

๓.๗ สรุปกระบวนการวิจัย

กล่าวโดยสรุป ในการนำเสนอผลการวิจัยนี้ ผู้ศึกษาได้ประยุกต์ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ประกอบด้วย วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้รูปแบบกรณีศึกษา (Case study research) อธิบายพัฒนาการสำคัญรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จากประสบการณ์ของผู้มีประสบการณ์เดียวกัน มีการเก็บข้อมูลในระดับปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยการตั้งคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลในทุกมิติ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation observation) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผู้ประกอบการ และ ทฤษฎีจาก การสืบค้นเอกสาร (Documentary research) หนังสือ บทความตีพิมพ์ และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ต่างๆ จากนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งสองระดับมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อนำเสนอเป็นผลการศึกษางานวิจัย และการจัดโครงการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการในโครงการอบรม “การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” ในประเด็นการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และคืนเวทีสู่ชุมชน ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการเผยแพร่ให้กับ ผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมาในพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ ๔

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง“การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา”มีวัตถุประสงค์(๑)เพื่อศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่Startup ในจังหวัดนครราชสีมา๓) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup”จำนวน ๑๒ คน โดยสรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” เกี่ยวกับ เพศ, อายุ,ระดับการศึกษา,อาชีพ, ชื่อStartup, ที่อยู่ เมื่อจำแนกเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ (Percentage) และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานภาคสนาม ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ด้านเพศ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup เป็นเพศหญิง จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ และเพศชาย จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ ตามลำดับ

ด้านอายุ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่มีอายุ ๔๐-๔๙ จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และอายุ ๕๐-๕๙ จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ และอายุ ๖๐-๖๙ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗ และอายุ ๓๐-๓๙ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗ และอายุ ๒๐-๒๙ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่เป็นระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๓๓ ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๔ ระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ ตามลำดับ

ด้านธุรกิจ Startup พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่พบว่าทำธุรกิจ Startup ด้านค้าขาย เช่น ธุรกิจขายน้ำพริก/สินค้าแปรรูปการเกษตร (หจก.ชันชายน้เอส น้ำพริกลุงนาย),ขายสินค้าด้านสุขภาพและความงาม (Ladyproud By Dr.Pum),ร้านขายของชำ,ขายเสื้อผ้าออนไลน์,ค้าขายออนไลน์,ขายมอเตอร์ไซด์ออนไลน์ รวมทั้งหมดจำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และธุรกิจให้เช่ารถตู้ (บจก.พาวเวอร์ฯ)จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และธุรกิจเปิดร้านบริการสักรายจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และธุรกิจขนส่งสินค้าจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และธุรกิจบ้านเช่า,ผู้บริหารรีสอร์ท จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และธุรกิจโรงเรียนสอนนวดแผนไทยจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๔ และธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๓ ตามลำดับ

ด้านที่ตั้งของธุรกิจ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่พบว่าทำเลที่ตั้งของธุรกิจStartup อยู่ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา เช่น ต.หนองไผ่ล้อม,ต.ในเมือง

,ต.สีมูม,ต.จอหอ,ต.จอหอ รวมทั้งหมด จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๓๓ และอำเภอสูงเนิน จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๘ และอำเภอปากช่อง จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และอำเภอปักธงชัย จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และอำเภอโชคชัย จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ ตามลำดับ

ผลการศึกษาวิจัย มีดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑

แนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

๔.๑.๑ แนวคิดเรื่องระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup

สตาร์ทอัพ (Startup) คือกิจการที่เริ่มต้นธุรกิจจากจุดเล็กๆ สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ออกแบบให้ธุรกิจมีการทำซ้ำได้โดยง่าย(Repeatable)และขยายกิจการได้ง่าย (Scalable) มีการนำเทคโนโลยี และ/หรือ นวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้างธุรกิจ มักเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นจากไอเดียเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหรือเห็นโอกาสทางธุรกิจที่ยังไม่มีใครเคยคิดหรือทำมาก่อน

ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Statup) คือรากฐานเศรษฐกิจใหม่แห่งอนาคตของประเทศไทยซึ่งเป็นที่จับตามองจากทุกภาคส่วน เนื่องจากเริ่มต้นได้ง่าย ต้นทุนเริ่มต้นไม่สูง มีการนำเทคโนโลยีและ/หรือนวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้างธุรกิจ ตลอดจนยังถูกออกแบบมาให้สามารถทำซ้ำและขยายตัวได้อย่างไม่มีขีดจำกัด จึงทำให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสูงและเป็นธุรกิจที่สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ธุรกิจสตาร์ทอัพยังมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์ / บริการที่สามารถตอบโจทย์ดังกล่าวและส่งผ่าน "คุณค่า" ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ประกอบกับการมีโมเดลทางธุรกิจ และการดำเนินงานที่สามารถหาซ้ำด้วยต้นทุนที่ไม่สูง รวมถึงความสามารถในการขยายตลาดได้อย่างรวดเร็วในวงกว้าง จึงทำให้ธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถแก้ไขปัญหาที่ระบบหรือรูปแบบของธุรกิจดั้งเดิมไม่สามารถส่งผ่าน "คุณค่า" ที่แท้จริงให้กับผู้ใช้ได้ โดยการทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ใช้ดีขึ้น เช่น บริการที่รวดเร็วขึ้น และหรือ มีราคาถูกลง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้รัฐบาลของหลายประเทศให้ความสำคัญกับสตาร์ทอัพ และมีนโยบายสร้างระบบนิเวศน์ (Ecosystem) เพื่อช่วยให้สตาร์ทอัพ โดยเฉพาะเทคโนโลยีเกิดขึ้นมาทดแทนธุรกิจรูปแบบเดิมๆ ด้วยธุรกิจใหม่ที่เป็นของประเทศตนเอง และสามารถขยายไปยังตลาดในประเทศอื่นๆ ดังนั้นเพื่อเพิ่มโอกาสให้สตาร์ทอัพสามารถสร้างธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ รัฐบาลของหลายประเทศจึงได้ออกมาตรการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ" อาจกล่าวได้ว่า เครื่องจักรทางเศรษฐกิจใหม่คือสตาร์ทอัพ(Startup)

Ecosystem ระบบนิเวศทางธุรกิจ หรือ Business Ecosystem คือระบบที่เชื่อมโยงกันของห่วงโซ่ทางคุณค่า(Value Chain) ของธุรกิจแต่ละหน่วยที่สามารถช่วยเหลือหรือสนับสนุนธุรกิจร่วมกันมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทำให้เกิดเป็นห่วงโซ่คุณค่า(Value Chain) โดยกลุ่มหลักๆ ได้แก่

ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) กลุ่มผู้ลงทุนในสตาร์ทอัพ (Investor) และกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องที่จะมาช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจ สตาร์ทอัพเติบโต (Supporting Organization) แบ่งเป็นดังนี้

๑) STARTUP COMPANY

Startup Company กลุ่มสตาร์ทอัพ ถือเป็นจุดศูนย์กลางของ Ecosystem ปัจจุบันสตาร์ทอัพไทยในช่วง ๒-๓ ปีนี้มีการขยายการเติบโตเพิ่มขึ้นมากทั้งขนาดและจำนวนซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นตัวอย่างสำคัญที่ทำให้เกิดสตาร์ทอัพหน้าใหม่เพิ่มขึ้น

๒) INVESTOR

Investor กลุ่มนักลงทุน ซึ่งมีทั้งกลุ่มนักลงทุนบุคคล (Angel) ที่ใช้เงินทุนส่วนตัวมาร่วมสนับสนุนให้กับสตาร์ทอัพโดยมากจะเป็นเจ้าของธุรกิจที่มีความสนใจหรือความรู้ ความเชี่ยวชาญในธุรกิจที่ร่วมลงทุน กลุ่มนักลงทุนสถาบัน (Venture Capital) ที่ นำเงินมาสนับสนุนให้สตาร์ทอัพเติบโตโดยการลงทุน เพื่อแลกกับการถือหุ้นในบริษัทสตาร์ทอัพ และคาดหวังการเติบโตในอนาคตซึ่งกลุ่มนี้จะมีทั้งกลุ่มองค์กรในประเทศ และต่างประเทศ โดยในปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้นทำให้สตาร์ทอัพมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนประเทศนี้มากขึ้น รวมถึงการมีช่องทางระดมทุนจากสาธารณะ (Crowd funding)” ซึ่งเป็นช่องทางที่สตาร์ทอัพสามารถมาขอทุนจากประชาชนทั่วไปได้ โดยอาจจะมีหรือไม่มีผลตอบแทนก็ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของโครงการ ซึ่งกลุ่ม Investor ทั้งหมดนี้ถือเป็นส่วนช่วยให้สตาร์ทอัพมีเงินทุนไว้ใช้ขยายกิจการต่อไป

๓) SUPPORTING ORGANIZATION

Supporting Organization กลุ่ม องค์กรที่เกี่ยวข้องที่ช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเติบโต ซึ่งมีมากมาย ตั้งแต่

๓.๑) Incubators / Accelerators

หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยสรรหาบริษัทที่มีศักยภาพในการเติบโตเพื่อมาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการตลาด การเงิน หรือกฎหมายรวมถึงทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยเร่งให้ธุรกิจ เติบโตได้รวดเร็วขึ้น

Incubator / Accelerator เป็นหน่วยงานบ่มเพาะหรือเร่งการเติบโตสำหรับธุรกิจ ที่จะช่วยให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้โดยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจในด้านต่างๆ ทั้งด้านการตลาด การเงิน กฎหมาย สถานที่ทำงาน (Coworking Space) ตลอดจนแหล่งเงินทุนรวมทั้งช่วยหาพันธมิตรและแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมในรอบต่อไป เพื่อช่วยเร่งให้ธุรกิจขยายการเติบโตออกไปได้ รวมถึงการเข้าร่วมกับหน่วยงานบ่มเพาะเหล่านี้สามารถเข้าร่วมได้จากโครงการแข่งขันต่างๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น ซึ่งจะได้รับเงินทุนสนับสนุนธุรกิจเริ่มต้นด้วย โดยบางรายอาจจะแลกเปลี่ยนการเข้าร่วมถือหุ้น หรืออาจจะเป็นการให้ทุนสนับสนุนโดยไม่ต้องแลกหุ้นก็ได้

๓.๒) Government

หน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ธุรกิจสตาร์ทอัพ ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ สนับสนุนทางด้าน เทคโนโลยี พาออกตลาดต่างประเทศ ตลอดจนออกกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ทางด้านข้อปฏิบัติ และกฎหมายต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ

Startup Funding

การได้รับเงินทุนสนับสนุนจากนักลงทุนทั้ง Angel investor ซึ่งเป็นนักลงทุนอิสระที่ใช้เงินส่วนตัวของตัวเองมาร่วมลงทุนกับบริษัท Startup โดยมากมักจะเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวที่มีความสนใจหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญในธุรกิจที่ร่วมลงทุน หรือ Venture Capital (VC) ซึ่งเป็นนักลงทุนในรูปแบบองค์กร(นักลงทุนสถาบัน)ที่นำเงินมาร่วมลงทุนเพื่อถือหุ้นของบริษัท Startup โดยคาดหวังการเติบโตในอนาคต ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของธุรกิจ Startup ซึ่งอาจจะแบ่งเป็นรอบการระดมทุนตามลำดับของการเติบโตได้ดังนี้

๓.๓) Association

สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ เทคโนโลยีรายใหม่ ซึ่งตั้งมาเพื่อช่วยสร้าง ความเข้มแข็งให้กับระบบนิเวศคอมมูนิตี้เทคโนโลยี ซึ่งรวมถึงสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ กลุ่มบริษัทสตาร์ทอัพได้มาทำงานร่วมกัน และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง รวมถึงเป็น ตัวแทนของกลุ่มสตาร์ทอัพทั้งในและต่างประเทศ

๓.๔) Coworking Space

สถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำ ธุรกิจที่ยังไม่มีสถานที่ทำงานเป็นของตนเอง เป็นการใช้พื้นที่ร่วมกันและมีชุมชน คนทำงานเหมือนกัน ทำให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนแนวคิดในการทำธุรกิจ ซึ่งสถานที่ เหล่านี้มีไว้สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยตรง โดยจะมีทั้งส่วนเอกชนที่จัดเก็บค่า ใช้จ่าย กับส่วนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายซึ่งมาจาก การสนับสนุนของหน่วยงานเฉพาะที่ ต้องการสนับสนุนโดยตรง

๓.๕) Academy

หน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ – ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ

๓.๖) Event

การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดย เฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ เพื่อการ เติบโต ไม่ว่าจะเป็นเวทีนำเสนอธุรกิจ เพื่อ จับคู่ธุรกิจสตาร์ทอัพกับนักลงทุน รวมถึง งานสัมมนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ธุรกิจสตาร์ทอัพโดยหน่วยงานต่างๆ

๓.๗) Media

สื่อที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพโดยตรง ที่คอย อัปเดตข่าวสารความเคลื่อนไหวของคนในวงการสตาร์ทอัพ ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึง Blog ที่ให้ความรู้ หรือเทคนิคในการ สร้างสตาร์ทอัพต่างๆ

ทั้งหมดนี้รวมกันจะเห็นได้ว่า ทุกๆ ส่วนมีความเชื่อมโยงสนับสนุน ให้สิ่งแวดล้อมการสร้างสตาร์ทอัพมี ความเข้มแข็ง และมีโอกาสที่จะ เติบโตได้ง่ายขึ้น ซึ่งหากแต่ละหน่วย เติบโตขยายออกไป จะยิ่งทำให้ Startup Ecosystem นี้มีความ เข้มแข็งมากขึ้นและจะยิ่งส่งผลดีต่อ การสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพโดยรวม

แนวคิดเรื่องระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

คณะผู้วิจัยได้มีการประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อวางแผนและติดตามการดำเนินงานตามแผนงานวิจัย การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ "Smart City Korat Startup"

จากการวางแผนการทำงานด้านการวิจัยของโครงการวิจัย "การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ "Smart City Korat Startup" ในวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ทางผู้อำนวยการแผนงานวิจัย ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ ได้เข้าร่วมประชุมพูดคุยปรึกษากับคณะทีมงานวิจัย ท่านดร.โสภณ ผลประพจน์ หัวหน้าสาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดีย คณะวิศวกรรมศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน และทีมงานวิจัยและคณะผู้วิจัยยังได้มีการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายหอการค้าจังหวัดนครราชสีมาเพื่อเตรียมการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ "Smart City Korat Startup" ให้กับผู้ประกอบการใหม่ Startup โคราช, นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมาและ, นิสิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

คณะผู้วิจัยทำงานวิจัยร่วมกับภาคีเครือข่ายหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา

หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา
1818 ถนนพหลโยธิน ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000
โทร. 0-4429-6121-3 , Fax. 0-4429-6124
Email: infonccor@gmail.com, www.nccor.th

ศักดิ์ชัย จามรสूरียา
รองประธานกรรมการ
หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา
ปีบริหาร 2562-2563

 kochai8888 081-8777180

บริษัท ซอโหลอีเลคทริก จำกัด
3/2 ถนนพหลโยธิน ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000
โทร.044-262969
Email: sakchai888@gmail.com

ซึ่งนำไปสู่กระบวนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” ให้กับผู้ประกอบการใหม่ Startup, นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และนิสิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ทั้งหมดจำนวน ๕๐ รูป/คน ในวันที่ ๓,๗-๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

การจัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธ
เพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” ในวันที่ 3,7-9 ส.ค.2563
ณ. วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

การจัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธ
เพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup”
ในวันที่ 3,7-9 ส.ค.2563 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ภาพกิจกรรมการจัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” ในวันที่ ๓,๗-๙ ส.ค.๒๕๖๓ ณ. วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ภาพกิจกรรมการจัดอบรมโครงการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับธุรกิจStartup

โดย ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ ในวันที่ ๓,๗-๙ ส.ค.๒๕๖๓

ณ. วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup,นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และนิสิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ทั้งหมดจำนวน ๕๐ รูป/คน ที่เข้าร่วมอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธ เพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” วันที่ ๓,๗-๙ ส.ค.๒๕๖๓ ณ. วิทยาเขตนครราชสีมา และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในประเด็นการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับธุรกิจ Startupสรุปได้ดังนี้

แนวคิดเรื่องระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup (Startup Ecosystem) ในจังหวัดนครราชสีมา ถือเป็นระบบที่เชื่อมโยงกันของห่วงโซ่ทางคุณค่า(Value Chain) ของธุรกิจ Startup แต่ละหน่วย ที่สามารถช่วยเหลือหรือสนับสนุนธุรกิจร่วมกัน ที่มาจากหน่วยต่างๆ หรือกลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพในจังหวัด มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทำให้เกิดเป็นห่วงโซ่คุณค่า(Value Chain)

ผลการศึกษาในเชิงปฏิบัติการ สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มย่อย ในวันที่ ๓ สิงหาคม และ วันที่ ๗-๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ พบว่า

ในระบบนิเวศของ Startup จะประกอบด้วยบุคคลที่เป็นปัจเจกหลายบทบาท และองค์กรที่มีส่วนช่วยสร้างสภาพแวดล้อมและสนับสนุนการทำงานของธุรกิจ Startup^๑ ปัจเจกบุคคลที่อยู่ในระบบนิเวศของธุรกิจ Startup หลักๆที่พึงมี ได้แก่ (๑) ผู้ประกอบการ คือผู้ที่ต้องการทำธุรกิจ (๒) บางคนเป็นนักลงทุนด้วยการหาแหล่งทุนให้แก่ธุรกิจ Startup (Venture Capitalists) คือคนที่แสวงหาเงินทุนมาลงทุนกับธุรกิจ Startup โดยการแสวงหาธุรกิจที่มีศักยภาพในการเติบโต^๒ เป็นผู้หาเงินทุนมาให้ผู้ประกอบการธุรกิจ Startup เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจมีความหวังว่าธุรกิจจะสามารถเติบโตให้ผลตอบแทนกับการลงทุน^๓ ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจและพร้อมที่จะใช้เงินส่วนตัวที่มีอยู่เพื่อแสวงหากำไรจากการนำเงินมาลงทุนกับธุรกิจ Startup สิ่งสำคัญจะต้องมีที่ปรึกษาสำหรับผู้ประกอบการใหม่หรือที่เรียกว่า พี่เลี้ยง (Mentor) ที่เป็นพี่เลี้ยงคอยติดตามปัญหา ในระบบนิเวศของ Startup จะมีองค์กรที่เกี่ยวข้องมากมายได้แก่ (๑) มหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่วิจัย มีข้อมูลที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดหาธุรกิจที่เป็นนวัตกรรมมาเป็นธุรกิจ Startup^๔ มีศูนย์ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ องค์กรมหาชนที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ หอการค้าที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่แสวงหานวัตกรรมในการเป็นผู้ประกอบการที่มีธุรกิจแปลกใหม่^๕ และบริษัทธุรกิจที่เคยเป็น Startup ที่ประสบความสำเร็จมาก่อน และพร้อมที่จะแบ่งปันประสบการณ์ให้เป็นบทเรียนสำหรับผู้ประกอบการรายอื่นที่มีความตั้งใจที่จะเป็นธุรกิจ Startup ที่จะเติบโตเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะธุรกิจที่นำมาวันนี้ค่อนข้างมีความหลากหลาย ซึ่งหากนำมาเชื่อมโยงกันและช่วยกันสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หาจุดแข็ง เสริมจุดอ่อน จะช่วยให้การพัฒนาแนวคิดหรือไอเดียใหม่ๆภายใต้ระบบนิเวศเดียวกันได้ระบบนิเวศของการพัฒนาธุรกิจ Startup หากจะมองความสัมพันธ์ของไตรภาคีที่มีบทบาทสำคัญในระบบนิเวศของ Startup ก็คือพบว่าภาคีแรกคือ

^๑ สัมภาษณ์ น.ส.จิระพันธ์ ศรีงาม ผู้ประกอบการค้าขาย ตำบลสุขเกษม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^๒ สัมภาษณ์นางวานิช พาลาด ธุรกิจขนส่งสินค้า ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา , วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^๓ สัมภาษณ์นางธิดารัตน์ เสรีขจรจารุ ผู้ประกอบการธุรกิจขายเสื้อผ้าออนไลน์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^๔ สัมภาษณ์ดร.เพ็ญศรี จารุกำเนินนกก ผู้ประกอบการSME อัญมณีเครื่องประดับส่งออก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^๕ สัมภาษณ์นางคณาภรณ์ สุทธิประเสริฐ ผู้ประกอบการค้าขายออนไลน์ ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

(๑) องค์กรภาครัฐ จะต้องสนับสนุนให้องค์กรทางการศึกษาได้ทำวิจัยที่ผู้ประกอบการนำเอาข้อมูลไปพัฒนานวัตกรรมของธุรกิจต่อยอดได้^๖ ในขณะเดียวกันก็ต้องมีมาตรการและนโยบายที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ประกอบการมีแรงจูงใจที่จะพัฒนาธุรกิจ Startup

(๒) องค์กรด้านการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยต่างๆที่จะต้องส่งเสริมให้คณาจารย์ทำวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำธุรกิจได้ ไม่ใช่ทำวิจัยเพียงเพื่อเพิ่มองค์ความรู้เท่านั้น การทำธุรกิจที่เป็นนวัตกรรม จะต้องมีการวิชาการในการเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ผู้ที่ต้องการพัฒนาธุรกิจ จัดสร้างศูนย์บ่มเพาะขึ้นมาในมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้ประกอบการสร้างความมั่นใจในการดำเนินธุรกิจให้ผู้ประกอบการ^๗

(๓) ประชาชนที่ทำงานเป็นลูกจ้างมาก่อน และต้องการที่จะเป็นผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการในปัจจุบันที่กำลังค้นหานวัตกรรมทำธุรกิจใหม่ที่เป็น Startup จะต้องศึกษาหาโอกาสของธุรกิจจากข้อมูลวิจัยของนักวิชาการ หรือจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่มีอยู่อย่างมากมาย ที่เรียกกันว่า Big Data (๑) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา วิเคราะห์ให้เข้าใจสภาพปัจจุบันอย่างถ่องแท้ (๒) วิเคราะห์คาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (๓) วิเคราะห์ว่าสิ่งที่ควรทำเพื่อตอบสนองผู้บริโภคตามสภาพปัจจุบันและอนาคตควรจะเป็นเช่นไร ควรจะทำธุรกิจอะไร ทำสินค้าอะไรกับกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใด จะสร้างคุณค่าอะไรที่เป็นนวัตกรรมสำหรับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย^๘

นักลงทุนมักจะพร้อมที่จะลงทุนกับธุรกิจ Startup ที่มีทีมผู้ก่อตั้งที่เข้มแข็งด้านความรู้และทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมมั่นในนวัตกรรม กล่าวหาญที่จะเป็นผู้บุกเบิกการสร้างคุณค่าใหม่ๆ ให้แก่ผู้บริโภค ด้วยข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่ลึกซึ้ง และถูกต้อง แม่นยำ เป็นทีมงานที่แสดงให้เห็นการพิจารณาโอกาสของความสำเร็จและการจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีคุณภาพ ไม่ฝันหวานจนมองไม่เห็นความเสี่ยง หรือซ้ลลาดจนไม่ยอมไขว่คว้าโอกาสที่มองเห็น ความเสี่ยงที่จะต้องเผชิญกับนวัตกรรมของผู้ประกอบการรายอื่นที่จะทำให้สิ่งที่ทำอยู่นั้นต้องพ่ายแพ้ จะต้องถูกนำมาชั่งกับโอกาสที่จะเติบโต และสามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ด้วยการพิจารณาว่า (๑) ธุรกิจดังกล่าวนั้นมีศักยภาพที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่องหรือไม่ (๒) สามารถเจาะตลาดกลุ่มเป้าหมายเดิมได้ลึกมากขึ้นอย่างต่อเนื่องได้หรือไม่ และ (๓) นอกจากกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น สินค้าดังกล่าวนี้จะสามารถขยายไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นได้หรือไม่

ลักษณะระบบนิเวศการลงทุน Startup จากการร่วมพูดคุยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระบบนิเวศธุรกิจ คือ (๑) การลงทุนเบื้องต้น ที่เน้นทุนไม่สูงมาก (๒) มีความเสี่ยงที่น้อยมาก ทำให้สามารถทำธุรกิจได้โดยไม่ต้องเผชิญกับคู่แข่งมากมาย (๓) มีศักยภาพในการจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน

^๖ สัมภาษณ์ดร.เพ็ญศรี จารุกำเนินนก ผู้ประกอบการSME อัญมณีเครื่องประดับส่งออก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^๗ สัมภาษณ์นายไชยวัตร์ ศิริศักดิ์ดา ผู้ประกอบการใหม่ธุรกิจร้านอาหารตามสั่ง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^๘ สัมภาษณ์นายอำนาจ ภมร สินค้าแปรรูปการเกษตร ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา, วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

สูง Startup^๙ เป็นการเติบโตที่รวดเร็วด้วยการลงทุนที่ไม่สูงนัก จำนวนคนน้อย พื้นที่ในการประกอบการเล็กๆ ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจ Startup จะต้องเข้าใจแนวคิดเรื่อง Strategic Window เกี่ยวกับการดำเนินการใน “ช่วงเวลาที่ใช้” ไม่เร็วเกินไป ไม่ช้าเกินไป และเรื่องการ หากเร็วไป ผู้บริโภคยังไม่ยอมรับก็จะล้มเหลว หากช้าไป คนอื่นทำไปก่อน สิ่งที่ทำก็จะไม่ใช่นวัตกรรม^{๑๐}

การทำธุรกิจ Startup มักจะมีความจำเป็นในการหาหุ้นส่วนกับผู้ประกอบการอื่น เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการไปได้ การจะดึงดูดให้ผู้ประกอบการรายอื่นมาร่วมลงทุนด้วยนั้น ธุรกิจ Startup จะต้องนำเสนอจุดเด่นของธุรกิจให้ครบถ้วน^{๑๑} ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการ สินค้าที่จะนำเสนอแก่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย สภาพของการแข่งขัน โอกาสของธุรกิจ โอกาสในการทำอะไร โอกาสที่จะเติบโต^{๑๒} ความเป็นนวัตกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากสินค้าเดิมๆที่มีอยู่ในตลาดธุรกิจ Startup ที่หาผู้ร่วมลงทุนง่าย ผู้ประกอบการจะต้องตั้งเป้าหมายยอดขายและกำไรที่ไม่มากจนเกินไป สร้างความแตกต่างที่เหนือกว่าสินค้าและบริการเดิมที่มีอยู่ในตลาด และจะต้องมีคุณลักษณะและคุณประโยชน์ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานของสินค้าและบริการเดิมที่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายใช้อยู่ในปัจจุบัน^{๑๓} ธุรกิจ Startup ที่มีลักษณะเป็น Originator อาจหาหุ้นส่วนยากกว่าธุรกิจ Startup ที่เป็น Inheritor ที่เป็นนวัตกรรมที่ไม่รุนแรง กลุ่มเป้าหมายยังให้ความสำคัญอยู่นวัตกรรมของธุรกิจ Startup แบบนี้ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมที่ต่อยอดจากสิ่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน^{๑๔} ต่อไปที่จะทำให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จคือการหาผู้ที่เชื่อมั่นในนวัตกรรมของธุรกิจ Startup และพร้อมที่จะลงทุนพัฒนาธุรกิจ Startup ดังกล่าวให้เติบโตอย่างรวดเร็วตามนิยามของธุรกิจ Startup ที่ต้องเป็นนวัตกรรมที่มีศักยภาพที่จะเติบโตอย่างรวดเร็วความสามารถในการหาผู้ร่วมทุนที่ทำให้การดำเนินธุรกิจดำเนินไปได้โดยไม่ติดขัด คือการสร้างโอกาสให้ธุรกิจ Startup เติบโตอย่างรวดเร็ว และประสบความสำเร็จที่จะเป็นธุรกิจใหญ่ได้ ดังนั้นผู้ที่ต้องการดำเนินธุรกิจ Startup จะต้องเข้าใจแนวคิดและเป้าหมายของการดำเนินธุรกิจ Startup อย่างแท้จริงว่าไม่ใช่การเป็นธุรกิจ SME แต่ต้องการเป็นธุรกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็ว กลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ และ

^๙ สัมภาษณ์.ส.จิระพันธ์ ศรีงาม ผู้ประกอบการค้าขาย ตำบลสุขเกษม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๐} สัมภาษณ์นางฉัตรรัตน์ เสรีขจรจารุ ผู้ประกอบการธุรกิจขายเสื้อผ้าออนไลน์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑} สัมภาษณ์ดร.เพ็ญศรี จารุกำเนินกนก ผู้ประกอบการSME อัญมณีเครื่องประดับส่งออก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๒} สัมภาษณ์นายฉัตรชัย ศรีงาม ผู้ประกอบการซ่อมและจำหน่ายมอเตอร์ไซด์ออนไลน์และให้เช่าบูชาพระเครื่องบ้านหัวถนน ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓} สัมภาษณ์นายอำนาจ ภมร สินค้าแปรรูปการเกษตร ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔} สัมภาษณ์นายฉัตรชัย ศรีงาม ผู้ประกอบการซ่อมและจำหน่ายมอเตอร์ไซด์ออนไลน์และให้เช่าบูชาพระเครื่องบ้านหัวถนน ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

เมื่อถึงวันนั้นก็จะเป็นสภาพของการเป็น Startup อย่างปะปนการเป็นธุรกิจ Startup ที่ประสบความสำเร็จกับการเป็น SME ที่เข้มแข็ง เพราะทั้งสองเรื่องนี้มีแนวคิดในการดำเนินงานและการวางยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน

ระบบนิเวศที่เหมาะสมสำหรับการเกิดและดำรงอยู่ของ Startup ด้วยการ ผสมผสาน ทฤษฎีนิเวศวิทยาประชากรและการอุปมาอุปไมยด้วยระบบนิเวศทางธุรกิจ จากปรากฏการณ์การเกิดขึ้นอย่าง ต่อเนื่องของ Startup และอัตราการล้มเหลวที่สูงถึง ๙๐ % จากการที่ Startup อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของการคัดสรร ของระบบนิเวศ ทำให้อัตราการออกจากตลาดไม่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับที่สูง นอกจากนี้ ความเฉื่อยในเชิงโครงสร้าง ความใหม่ และความเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ล้วนเป็นข้อเสียเปรียบขององค์การในการแข่งขันกับธุรกิจเดิมที่มีอยู่ในตลาด ภายใต้สภาวะแวดล้อมนี้ Startup

ความเชี่ยวชาญเฉพาะ เพิ่มขีดความสามารถที่สำคัญคือ จะมีจิตวิญญาณ ของผู้ประกอบการบนพื้นฐานของนวัตกรรมและเทคโนโลยี ประกอบกับมีโอกาสได้ร่วมทุนกับนักลงทุนต่าง ๆ จะทำให้ โอกาสการเกิดของ Startup เพิ่มขึ้นได้^{๑๕} การเรียนรู้และเข้าใจร่วมกันระหว่างความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ความเชี่ยวชาญด้าน การประกอบธุรกิจ และความเชี่ยวชาญด้านการลงทุน จะทำให้อัตราการเกิดสูงขึ้น การที่ Startup เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว ทำให้อัตราการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น^{๑๖} การต่อสู้ระหว่างนวัตกรรมที่เหนือกว่าจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาในเชิงพาณิชย์ที่ตรงตามความต้องการของตลาดได้ดีกว่า^{๑๗} รวมทั้งมีกลุ่มลูกค้าจำนวนมากกว่า ระดับความเข้มข้นของการแข่งขันนี้จะเป็นกระบวนการคัดสรรให้เกิดอัตราการล้มเหลวตายจาก (mortality rate) ของ ผู้ที่อ่อนแอกว่า และต้องออกจากตลาดในอัตราที่สูงด้วยเช่นเดียวกัน

ดังนั้น การออกจากตลาดของ Startup จึงเป็นไปได้ทั้งการประสบความสำเร็จหรือ ประสบความสำเร็จล้มเหลว กุญแจสำคัญของการสร้าง Startup จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างระบบนิเวศตั้งแต่ ช่วงแรกของวงจรชีวิต คือช่วงบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์ไปจนถึงการสร้างโอกาสได้เติบโตด้วยการจัดให้มี สถานที่เพื่อการพบปะและการเจรจาระหว่าง Startup ผู้ประกอบการและนักลงทุนในตลาด ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เช่น ระบบพี่เลี้ยง จะช่วยให้ Startup มีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น อย่างไรก็ตาม นวัตกรรม ที่โดดเด่นสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของลูกค้ายังคงเป็นกุญแจ สำคัญต่อความสำเร็จของ Startup คือการได้เรียนรู้ทฤษฎีนิเวศวิทยาประชากรให้ความสำคัญกับการ สิ้นสุดขององค์การ (organizational mortality) และอธิบาย ว่า หากสิ่งแวดล้อมไม่ผันแปรมากนัก อัตราการตายหรือสิ้นสุดขององค์การจะต่ำลง ถ้าคนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ไม่เหมือนองค์การอื่น

^{๑๕} สัมภาษณ์ ดร.เพ็ญศรี จารุกำเนินกนก ผู้ประกอบการ SME อัญมณีเครื่องประดับส่งออก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายฉัตรชัย ศรีงาม ผู้ประกอบการซ่อมและจำหน่ายมอเตอร์ไซค์ออนไลน์และให้เช่าบูชาพระ เครื่องบ้านหัวถนน ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายอำนาจ ภมร สิ้นค้าแปรรูปการเกษตร ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา, วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

เหมาะที่จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการผันแปรสูง ทฤษฎีนี้ยัง อธิบายถึงข้อเสียเปรียบของใหม่และความเล็กได้ดี ทั้งยังมีช่องโหว่ที่ไม่สามารถอธิบายความเฉื่อยขององค์กร ด้วยข้อจำกัดของการเป็นทฤษฎีที่เน้นบทบาทของสิ่งแวดล้อม จึงมองข้ามการปรับตัวที่ทำให้เกิดความอยู่รอด

lansiti และ Levien ได้มองระบบนิเวศว่าเป็นระบบขององค์กรที่มีเครือข่าย ความสัมพันธ์ และประโยชน์ร่วมกันนำไปสู่การแข่งขันในรูปแบบใหม่ที่มีความจำเป็นต้องร่วมมือไปในขณะเดียวกันด้วย^{๑๘}

แนวคิดที่เป็นแรงผลักดัน ดังที่ Corallo และ Protopapa ได้อธิบายว่า การอุปมาโดยใช้ ecosystem ทางชีววิทยาทำให้ เข้าใจเครือข่ายทางธุรกิจว่าชุมชนขององค์กรที่มีลักษณะและความสนใจที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แต่ละ เผ่าพันธุ์ (species) ในระบบนิเวศจะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมากตามบทบาทเฉพาะ (specific roles) ของแต่ละบริษัท ในเครือข่ายธุรกิจชะตากรรมของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ร่วมกันจะส่งผลต่อชะตากรรมของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในระบบนิเวศเดียวกัน ทั้งในแง่ของความร่วมมือและการแข่งขัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ของระบบนิเวศ เหล่านั้น^{๑๙}

สำหรับคำว่า ระบบนิเวศทางธุรกิจได้ถูกนำมาใช้แทนคำว่า Industry โดย Moore (1996) เห็นว่า ระบบนิเวศทางธุรกิจ จะเป็นคำสะท้อนลักษณะของการเป็นกลุ่มและเครือข่าย ที่สร้างคุณค่ามากกว่าคำว่าอุตสาหกรรม ขณะที่ Abe, Dempsey และ Bassett ^{๒๐} ได้กล่าวถึงระบบนิเวศทาง ธุรกิจในฐานะการออกแบบการจัดการอย่างยั่งยืน โดยหลักของแนวคิดนี้พูดถึงสิ่งมีชีวิตที่อยู่รอดและประสบผลสำเร็จโดย พัฒนาพฤติกรรมจนสอดคล้องกับเป้าหมายและคุณค่าหลัก ซึ่งเรียกว่า “Social DNA” ระบบนิเวศในความหมายนี้คือ สิ่ง ที่สามารถสร้างให้ธุรกิจดำรงอยู่ด้วยการปรับตัว การจัดการระบบนิเวศในทางธุรกิจจะช่วยให้การจัดเรียงความสัมพันธ์ของผู้ที่ เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานที่มีลักษณะเสริมซึ่งกันและกันในลักษณะเครือข่าย

ระบบนิเวศทางธุรกิจคือ ชุมชนดังกล่าวนี้จะสร้างคุณค่าให้กับระบบที่อาศัยอยู่จากตัวแสดงที่ รายล้อม ประกอบด้วย ลูกค้า ผู้ส่งวัตถุดิบ ผู้ผลิตหลัก คู่แข่ง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อผ่านกาลเวลาไปจะมีการ วิวัฒนาการความสามารถและบทบาทซึ่งนำไปสู่ความสอดคล้องกับทิศทางขององค์กรหลักในระบบนิเวศนั้น Moore ใช้อุปมาเพื่อแนะนำว่า บริษัทต่าง ๆ ถูกโอบอุ้มด้วยสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจที่จำเป็นต้องมีวิวัฒนาการร่วมกัน และเป็นสิ่งท้าทาย เผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นใหม่ที่

^{๑๘} ansiti, M., & Levien, R. (2004). Strategy as ecology. Harvard Business Review, 68-78.

^{๑๙} Corallo A., & Protopapa, S. (2007). Business Networks and Ecosystem: Rethinking the Biological Metaphor. Retrieved from www.digital-ecosystems.org/book/pdf/1.3.pdf.

^{๒๐} Abe, J. M., Dempsey, P. E., & Bassett, D. A. (1998). BusinessEcology: GivingYour Organizationthe Natural Edge. Boston: Butterworth-Heinemann.

จะต้องปรับตัวบนความสัมพันธ์ของนิเวศเดิมที่มีอยู่ ความสามารถขององค์กรที่เป็นพลวัตจะ เป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ขององค์กร^{๒๑}

ระบบของธุรกิจเมื่อเทียบกับระบบนิเวศทำให้เห็นวิวัฒนาการของธุรกิจในแต่ละขั้น Moore (1996) ได้ อธิบายขั้นตอนของการเกิดและเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศทางธุรกิจ ๔ ขั้นตอน ได้แก่^{๒๒}

๑. ขั้นบุกเบิก (pioneering stage) เป็นการสร้างงานในห่วงโซ่คุณค่าใหม่บนฐานของการสร้างประสิทธิภาพ และโอกาสในแนวคิดธุรกิจใหม่ ๆ

๒. ขั้นการขยายตัว (expansion stage) เป็นการขยายตลาดให้ใหญ่ขึ้น มีการทดสอบศักยภาพของสินค้าใน ตลาดใหญ่ขึ้น จะมีผู้เสนอตัวใหม่ ๆ ในตลาดใหญ่ ด้วยความร่วมมือในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนหรือ supplier ซึ่งทำให้ การเพิ่มของวัตถุดิบและการสร้างตลาดที่ใหญ่ขึ้น

๓. ขั้นการเป็นผู้นำ (leader stage) เป็นสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่ความมั่นคงและผลตอบแทนที่สูง เป็นขั้นที่จะ รักษาความร่วมมือ การมีผลประโยชน์ร่วมกัน การส่งเสริมให้นวัตกรรมแพร่ไปในชุมชน ขั้นตอนนี้จะมุ่งเน้นสร้างระบบ นิเวศที่ช่วยสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๔. ขั้นปรับปรุงผลิตภัณฑ์ (renewal stage) เป็นขั้นตอนที่สร้างสภาพแวดล้อมให้มีความเลือกในการลดต้นทุน และมีการลงทุนใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นด้วยการสร้างนวัตกรรมใหม่

ด้วยความที่ Startup เป็นธุรกิจที่เริ่มต้นโดยคนเพียงหนึ่งคนหรือไม่กี่คน และใช้ทุนที่ไม่สูงมากนัก ดังนั้น ขนาดของ Startup จึงมีความได้เปรียบในแง่ความยืดหยุ่นและคล่องตัว สร้างความใกล้ชิดกับลูกค้าได้ง่ายกว่า แต่มี ข้อจำกัดในการพัฒนาศักยภาพของสาขาในพื้นที่อื่น ๆ การหาตลาดและการหาทุนมีข้อจำกัด และอาจไม่ประหยัด เพราะ ไม่ได้รับส่วนลดจากการซื้อวัตถุดิบในการผลิต ผู้บริหารและพนักงานต้องทำงานหลากหลายหน้าที่ ความมีขนาดเล็กของ องค์กรแม้จะเป็นอิสระและคล่องตัว แต่ก็ยังเป็นข้อเสียเปรียบ (liability of smallness) ในการแข่งขัน

จากการศึกษาแนวคิดระบบนิเวศของผู้ประกอบการใหม่สามารถวิเคราะห์ Startup เป็นโมเดลทางธุรกิจที่เน้นแนวคิด (idea) ในการประกอบธุรกิจเป็นหลัก ซึ่งแนวคิดอาจเป็นเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์และเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ การเริ่มต้นของธุรกิจนี้มักจะเริ่มต้นจาก คนเพียงคนเดียวหรือไม่กี่คน โดยทุนที่ไม่สูงมากนัก แต่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วในระยะเวลานั้น จะสร้างโอกาสและ มูลค่าทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ธุรกิจในอนาคตที่อาจเป็นส่วนหนึ่งของ Startup ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเปิดโอกาส ให้ผู้ประกอบการหาแนวคิดใหม่ ๆ ด้วยการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเป็นช่องทางในการปล่อยข้อมูลเพื่อดึงดูดนักลงทุน และระดมทุนสาธารณะ (crowd funding) ทำให้ลดข้อจำกัดในการทำธุรกิจ เพราะการทำ Startup ใช้ทุนไม่มาก หรือ อาจไม่จำเป็นต้องใช้เงินส่วนตัวหรือกู้ธนาคาร ทุนที่เข้ามาอาจเป็นนักลงทุนรายย่อย (angel investors) หรือ

^{๒๑} Helfat, C. E., & Winter, S. G. (2011). Untangling dynamic and operational capabilities: Strategy for the (n)ever-changing world. *Strategic Management Journal*, 32(11), 1243-1250.

^{๒๒} Moore, J. F. (1993). (1996). *The Death of Competition: Leadership & Strategy in the Age of Business Ecosystems*. New York: Harper Business.

กลุ่มทุน ขนาดใหญ่ที่เรียกว่า Venture Capital (VC) ซึ่งเป็นกลุ่มองค์กรหรือกองทุนร่วมลงทุนที่ให้เงินมาร่วมลงทุน โดยแลก กับสัดส่วนการถือหุ้นและอำนาจการตัดสินใจในบริษัทของธุรกิจ Startup ธุรกิจลักษณะนี้จะเกิดการร่วมลงทุนก็ต่อเมื่อ ตัวผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะโดดเด่นและมีจำนวนผู้ใช้ผลิตภัณฑ์มากพอ และมีความชัดเจนในแผนธุรกิจ นักลงทุนหรือกลุ่ม ทุนจึงจะเชื่อมั่นและตัดสินใจร่วมลงทุน

๔.๑.๒ การพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup,นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และนิสิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ทั้งหมดจำนวน ๕๐ รูป/คน ที่เข้าร่วมอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธ เพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” วันที่ ๓,๗-๙ ส.ค.๒๕๖๓ ณ. วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในประเด็นการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับธุรกิจ StartUpสรุปได้ดังนี้

๑) ด้าน Startup Company กลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งพบว่า การดำเนินธุรกิจ Startup กลุ่มสตาร์ทอัพ ถือเป็นจุดศูนย์กลางของ Ecosystem ซึ่งในปัจจุบันพบว่า สตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาช่วง ๒-๓ ปีนี้มีการขยายการเติบโตเพิ่มขึ้นมากทั้งขนาดและจำนวน ซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นตัวอย่างสำคัญที่ทำให้เกิดสตาร์ทอัพหน้าใหม่เพิ่มขึ้น และในปัจจุบันกลุ่มสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมา มีทั้งหมด ๙ กลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้คือ ๑. ด้านเกษตรและอาหาร (AgriTech/Food Startup) ๒)ด้านการแพทย์และสาธารณสุข (HealthTech) ๓) ด้านการเงินและการธนาคาร (FinTech) ๔) ด้านอุตสาหกรรม (IndustryTech) ๕) ด้านการท่องเที่ยว (TravelTech) ๖) ด้านไลฟ์สไตล์ (LifeStyle) ๗) ด้านพาณิชย์กรรมอิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ๘)ด้านภาครัฐ/การศึกษา (GovTech/EdTech) ๙) ด้านอสังหาริมทรัพย์ (PropertyTech)

และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ที่เข้าร่วมอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” ในวันที่ ๓,๗-๙ ส.ค. ๒๕๖๓ ทั้งหมดจำนวน ๑๒ คน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่ พบว่าทำธุรกิจ Startup ด้านค้าขาย เช่น ธุรกิจขายน้ำพริก/สินค้าแปรรูปการเกษตร (หจก.ชันชายนเอส น้ำพริกลุงนาย) ,ขายสินค้าด้านสุขภาพและความงาม (Ladyproud By Dr.Pum),ร้านขายของชำ,ขายเสื้อผ้าออนไลน์,ค้าขายออนไลน์,ขายมอเตอร์ไซด์ออนไลน์ รวมทั้งหมดจำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และธุรกิจให้เช่ารถตู้ (บจก.พาวเวอร์)จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และธุรกิจเปิดร้านบริการสักลายจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และธุรกิจขนส่งสินค้าจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และธุรกิจบ้านเช่า ,ผู้บริหารรีสอร์ท จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และธุรกิจโรงเรียนสอนนวดแผนไทยจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๔ และธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๓ ตามลำดับ

๒)ด้าน Investor(กลุ่มนักลงทุน) จากการศึกษาพบว่ากลุ่มนักลงทุนในจังหวัดนครราชสีมา เป็นกลุ่มนักลงทุนบุคคล(Angel) และกลุ่มนักลงทุนสถาบัน (Venture Capital)" โดยกลุ่มนักลงทุน

บุคคล ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของธุรกิจและใช้เงินทุนส่วนตัวในการลงทุนทำธุรกิจต่างๆที่มีความเชี่ยวชาญ และกลุ่มนักลงทุนสถาบัน (Venture Capital) ซึ่งมีทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศที่นำเงินมาสนับสนุนให้สตาร์ทอัพเติบโตโดยการลงทุนเพื่อแลกกับการถือหุ้นในบริษัทสตาร์ทอัพ

ซึ่งในปีที่ผ่านมาธุรกิจอุตสาหกรรมในจังหวัดนครราชสีมาที่ได้รับความสนใจจากนักทุนทั้งชาวไทยและต่างชาติ และได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนสูงในภาคอีสานยังคงเป็น ๒ ธุรกิจอุตสาหกรรมหลัก คือธุรกิจอุตสาหกรรมด้านการเกษตรและด้านพลังงานทดแทน ซึ่งถือเป็น ๒ อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและเป็นจุดแข็งของภาคอีสาน โดยในปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้นทำให้สตาร์ทอัพ มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนประเทศนี้มากขึ้น รวมถึงการมีช่องทางระดมทุนจากสาธารณะ (Crowd funding)” ซึ่งเป็นช่องทางที่สตาร์ทอัพสามารถมาขอทุนจากประชาชนทั่วไปได้ โดยอาจจะมีหรือไม่มีผลตอบแทนก็ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของโครงการ ซึ่งกลุ่มInvestor ทั้งหมดนี้ถือเป็น ส่วนช่วยให้สตาร์ทอัพ ส่วนช่วยให้สตาร์ทอัพมีเงินทุนไว้ใช้จ่ายกิจการต่อไป

๓) ด้าน Incubators/ Accelerators มีหน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมา เช่น หอการค้าจังหวัด, พาณิชยจังหวัด, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔) ด้าน Government มีนโยบายของภาครัฐที่ให้การสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมา

๕) ด้าน Association มีสมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่ ธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาเช่น หอการค้าจังหวัด, สมาคมการค้าต่างๆในจังหวัดนครราชสีมา

๖) ด้าน Academy มีหน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาเช่น พาณิชยจังหวัด, หอการค้าจังหวัด, มหาวิทยาลัยต่างๆเช่นมทส. มทร, ม.ราชภัฏนครราชสีมา

๗) ด้าน Event มีการจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ ในจังหวัดนครราชสีมา

๘) ด้าน Coworking Space มีสถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมา

ดังนั้นการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จากการร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกันระหว่างที่มวิจัยและผู้ประกอบการใหม่ พบว่าจะต้องมีการพัฒนาสำหรับธุรกิจให้เกิดการเติบโต คือ ต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยสรรหาบริษัทที่มีศักยภาพในการเติบโต เพื่อมาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการตลาด การเงิน หรือกฎหมายรวมถึงทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยเร่งให้ธุรกิจ เติบโตได้รวดเร็วขึ้น เพราะหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ธุรกิจสตาร์ทอัพ ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ สนับสนุนทางด้านเทคโนโลยี พาออกตลาดต่างประเทศ ตลอดจนออกกฎเกณฑ์ทางด้านข้อปฏิบัติ และกฎหมายต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการ สร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ

สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ เทคโนโลยีรายใหม่ ซึ่งตั้งมาเพื่อช่วยสร้าง ความเข้มแข็งให้กับระบบนิเวศคอมมูนิตี้เทคโนโลยี ซึ่งรวมถึงสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ กลุ่มบริษัทสตาร์ทอัพ

ได้มาทำงานร่วมกัน และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง รวมถึงเป็น ตัวแทนของกลุ่มสตาร์ทอัพทั้งในและต่างประเทศ

สถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำธุรกิจที่ยังไม่มีสถานที่ทำงานเป็นของตนเอง เป็นการใช้พื้นที่ร่วมกันและมีชุมชน คนทำงานเหมือนกัน ทำให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนแนวคิดในการทำธุรกิจ ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีไว้สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยตรง โดยจะมีทั้งส่วนเอกชนที่จัดเก็บค่าใช้ จ่าย กับส่วนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายซึ่งมาจาก การสนับสนุนของหน่วยงานเฉพาะที่ ต้องการสนับสนุนโดยตรง ซึ่งเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ในการทำธุรกิจ Startup ควรเป็นพื้นที่ที่เป็นย่านเศรษฐกิจ, เป็นพื้นที่ที่มีผู้คน และรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย และเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่าย ใช้พื้นที่ได้หลากหลาย หน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ – ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ เพื่อการ เติบโต ไม่ว่าจะเป็เวทีนำเสนอธุรกิจ เพื่อ จับคู่ธุรกิจสตาร์ทอัพกับนักลงทุน รวมถึง งานสัมมนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ธุรกิจสตาร์ทอัพโดยหน่วยงานต่างๆและ สื่อที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพโดยตรง ที่คอย อัปเดตข่าวสารความ เคลื่อนไหวของคนใน วงการสตาร์ทอัพ ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึง Blog ที่ให้ความรู้ หรือเทคนิค ในการ สร้างสตาร์ทอัพ ต่างๆ

อุปสรรคที่ส่งผลต่อธุรกิจสตาร์ทอัพ การเริ่มต้นสิ่งใหม่มักประสบกับอุปสรรคอยู่บ้าง สำหรับ ธุรกิจสตาร์ทอัพก็เช่นเดียวกัน สำหรับประเทศไทยนั้นการเริ่มต้นสตาร์ทอัพจะต้องมองใน หลายด้าน หลายมุม กฎหมายในประเทศไทยไม่ค่อยเอื้ออำนวยในการริเริ่มกิจการ เนื่องจากกิจการ บางชนิดต้องขอใบอนุญาต บางเงื่อนไขและบางกฎเกณฑ์ได้มีผลกระทบในการทำสายธุรกิจ และยังทำให้ธุรกิจเก่าถูก ทำลายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบางประเทศต้องยอมรับว่ามีการต่อต้านกันเกิดขึ้น การบริหารจัดการจึงยากขึ้น ดังนั้นในฐานะองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง และ ประชาชนคนวัยทำงานมีส่วน สำคัญในการกำหนดทิศทางของสังคมจึงจำเป็นต้องกลับมา ทบทวน การริเริ่มใหม่ที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างธุรกิจใหม่ จะเห็นได้ว่าระบบ การศึกษาในประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คนหนุ่มสาวที่กำลังจบ การศึกษาไม่ได้สั่งสมองค์ความรู้เพื่อนำมาต่อยอดสู่ธุรกิจแนวใหม่ และเป็นเจ้าของธุรกิจ อุปสรรคนี้ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เมื่อโลกทั้งโลกเปลี่ยนแปลง การศึกษาไทยยังคงไม่เปลี่ยนธุรกิจในประเทศจึง เติบโตยาก อุปสรรคที่เกิดขึ้นจึงต้องขอความร่วมมือจากภาครัฐ และส่วนงานที่เกี่ยวข้องในการสร้าง สภาพแวดล้อม และปัจจัยที่จะเกื้อหนุนให้ภาคธุรกิจ สตาร์ทอัพ มีความเจริญเติบโต และสิ่งสำคัญ ที่สุด คือ “การที่จะก้าวเข้าสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ หรือ อุตสาหกรรม ๔.๐ หรือเรียกว่าสตาร์ทอัพรุ่นใหม่ยัง ต้องตระหนักถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม มา ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า ซึ่งจะทำให้การ ขับเคลื่อนบรรลุผล” (ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแห่งประเทศไทย

สตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมา ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ด้วยข้อจำกัดด้านปัจจัยการผลิต ทั้งแหล่งทุนและ บุคลากร ซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะอุตสาหกรรม ในแง่ของทุนเนื่องจากเทคสตาร์ทอัพเป็นธุรกิจใหม่ที่มี ความเสี่ยงสูง ซึ่งอาจจะไม่คุ้มกับผลตอบแทนในหลายราย ประกอบกับความ เข้าใจธุรกิจของสถาบัน การเงินยังอยู่ในระยะเริ่มต้น การปล่อยสินเชื่อจึงเป็นไปได้ด้วยความระมัดระวัง ขณะที่ในแง่ของบุคลากร กระจุกกันหลังของเทคสตาร์ทอัพ คือ วิศวกรซอฟต์แวร์ซึ่งเป็นผู้เขียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การผลิต บุคลากรสาขานี้ของไทยยังจำกัด และส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ใน

มหาวิทยาลัยของรัฐหรือในกำกับของรัฐทำให้สัดส่วนธุรกิจเกิดใหม่ในสาขาขนส่งและการคมนาคม (หมวดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และหมวด บริการสารสนเทศอยู่ในสาขานี้) คิดเป็นเพียง ๗% ของทั้งหมด แม้ว่าสาขาดังกล่าวจะเป็นเป้าหมาย ลำดับที่ ๕ ของธุรกิจเกิดใหม่ก็ตาม ปัจจัยที่ทำให้สตาร์ทอัพประสบความสำเร็จ ปัจจัยด้านเวลา Bill Gross ได้กล่าวไว้ว่า จังหวะเวลา สำหรับการทำธุรกิจนั้นต้องมีหลายปัจจัย ถ้าหากธุรกิจเปิดตัวและดำเนินการในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม อาทิเช่น ในช่วงเวลาที่ตลาดสำหรับสินค้า และบริการที่ธุรกิจกำลังจะเริ่มต้นดำเนินอ้อมตัวแล้ว หรือมีตัวเลือกมาก จะส่งผลให้ธุรกิจดำเนินการต่อไป ได้ยาก เช่น ธุรกิจ OokBee เป็นธุรกิจเกี่ยวกับแอปพลิเคชันขายหนังสือออนไลน์ ซึ่งจัดเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพ ประเภทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่ดำเนินธุรกิจมา ๕ ปี กว่าจะทำให้ธุรกิจดังกล่าว เป็นที่รู้จักต้องผ่านการเปลี่ยนแปลงของบริษัทในหลายรูปแบบ ญัฐวุฒิ พิงเจอร์พงศ์ กล่าวว่า “เวลา และข้อได้เปรียบที่เหนือกว่าคนอื่นเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ธุรกิจได้เปรียบในการเข้าครอบครองส่วนแบ่ง ในตลาดก่อน”

สรุปการพัฒนาระบบนิเวศส่งเสริมธุรกิจ Startup เริ่มต้น มีดังนี้

(๑) Knowledge การส่งเสริมองค์ความรู้ ได้แก่

- กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) ความรู้และทักษะเชิงเทคนิค (Technical knowledge & skills) และความรู้และทักษะด้านการสร้างสรรค์และการออกแบบ (Design knowledge & skills)

(๒) Infrastructure การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่

- (Hard) การปรับปรุงและเตรียมพร้อมพื้นที่พัฒนานวัตกรรมร่วมกัน (Co-innovating Space) (Soft) กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์ (Research Commercialization for Startup)

(๓) Structure การจัดตั้งหน่วยงานดำเนินการและวางแผน

(๔) Network การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจเริ่มต้น

(๕) Startup District การพัฒนาย่านวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นแพลตฟอร์มกลาง ได้แก่

- Startup Thailand League

- Startup Thailand 2017

การพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมและสังคมฐานความรู้ โดยให้ความสำคัญแก่การเป็นพื้นที่เปิด ๔ ประการ ได้แก่

๑) ผู้ที่มีทักษะสูงจากทั่วโลก (Talent)

๒) แรงกระตุ้นเติบโตของวิสาหกิจเริ่มต้น (Business Growth)

๓) สนับสนุนการลงทุนในวิสาหกิจเริ่มต้น (Investment)

๔) การสร้างและพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของวิสาหกิจเริ่มต้น (Ecosystem)

๔.๒ ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา มีทั้งกลุ่มปัญญาชนผู้มีความรู้ดีและประชาชนชาวบ้านธรรมดาผสมผสานกัน การให้ข้อมูลจึงเป็นไปทั้งเชิงวิชาการ และไม่เชิงวิชาการ แต่เป็นข้อมูลที่ตรงไปตรงมาแบบชาวบ้าน เป็นที่สังเกตว่าชาวพุทธชุมชนนี้มีความผูกพันกับวัดวาอารามอย่างแนบแน่น กิจกรรมทุกอย่างของวัดชุมชน ยังให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีอีกด้านหนึ่ง กิจกรรมของชุมชนเกือบทุกอย่าง นิมนต์พระสงฆ์ คือ เจ้าอาวาสเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้และบางอย่างพระสงฆ์ก็เข้าไปรับผิดชอบร่วม

ความเชื่อทางศาสนาของกลุ่มผู้ประกอบการ Startup มีความเชื่อถือและศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างน่าสนใจทุกวันพระจะมีประชาชนเข้าทำบุญในวัดจำนวนมากชาวพุทธที่มีความเชื่อมั่นเช่นนี้ ย่อมมีนัยที่สำคัญว่าคนในชุมชนมีความเคารพเลื่อมใสศรัทธาต่อพระสงฆ์แบบบูรณาการหลักปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” มีดังนี้

๑. ให้ทุกคนและทุกชุมชนได้ดำเนินชีวิตไปในทางสายกลางซึ่ง (เป็นแนวทางที่ปราชญ์ทั้งหลายได้สอนกันมานาน เช่น พระพุทธเจ้า ก็สอนเรื่องนี้ที่เรียกว่ามัชฌิมาปฏิทา คือ มรรคมงคล ๘ สัมมาทิฐิ คือ ความเห็นถูกเห็นชอบ

๒. หลักการของปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” คือ ความพอประมาณพอดี ความมีเหตุผลความมีภูมิคุ้มกันผลกระทบทั้งจากภายนอกและภายใน

๓. เป้าประสงค์คือให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากภายนอกได้เป็นอย่างดี

๔. เงื่อนไขของหลักปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” มีดังต่อไปนี้

๔.๑ ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม

๔.๒ การดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติและความรอบคอบ

๔.๓ มีความรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินทุกขั้นตอน^{๒๓}

วิธีการคิดและวิธีฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง และของทุกคนทุกอาชีพในผู้ประกอบการธุรกิจ Startup เพื่อความอยู่ดีมีสุขร่วมกันของคนบนแผ่นดินไทย ค้นหาทางเดินที่ถูกต้องกันใหม่ โดยยึดหลักความพอเพียงความพอดี คือ สันโดษ การศึกษาเรื่องหลักปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” จะทำให้เกิดความรู้จริงในสิ่งที่ทำให้มีคุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมั่น และซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ ความคิด และการกระทำที่พอประมาณ มีเหตุ มีผลภูมิคุ้มกัน มีการระวังตนไม่ประมาทรู้จักระวังตนเอง และดำเนินชีวิตอย่างมีสติ รอบคอบ พร้อมยอมรับความจริงด้วยหลักคุณธรรมปรับปรุงบ้านเกิดภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดความยั่งยืนในด้านทรัพยากรคน และทรัพยากรธรรมชาติและสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นในชุมชนของตน ลักษณะนี้เรียกว่าการปฏิบัติตามหลักปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง”

^{๒๓}วิภาวรรณ ปัญรัตน์, **พื้นฐานวิชาชีพครู**, (ลำปาง: สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตลำปาง ๒๕๕๒) (อัดสำเนา), หน้า ๗๓-๗๖.

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการลงเก็บข้อมูลภาคสนามได้กำหนดประเด็นวิเคราะห์ ๕ ประเด็นได้แก่ ๑) การบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ๒) การบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า ๓) การบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ๔) การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน ๕) การปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจStartupสู่ความยั่งยืนในการดำเนินงานของกลุ่มได้ใช้หลักธรรมใดมาพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่Startup ในจังหวัดนครราชสีมาคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มและสนทนากลุ่มรายบุคคลคำตอบเป็น ดังนี้

๑) ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ซึ่งแบ่งเป็น ๔ ด้านได้แก่ (๑) ด้านโครงสร้างและข้อมูลของกลุ่มเช่นวัตถุประสงค์กฎอำนาจหน้าที่การเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูล เป็นต้น หลักธรรมที่ใช้ ได้แก่ หลักสัปปริสธรรมโดยที่เริ่มต้น ด้วยการแสวงหาความรู้แนวทางรูปแบบตลอดถึงตั้งคณะกรรมการการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้น (๒) ด้านการนำกลุ่มเช่นประธานและกรรมการเข้าใจกระบวนการทำงานเป็นที่ยอมรับ เป็นต้น หลักธรรมที่ใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ หลักสัปปริสธรรม/หลักพรหมวิหารธรรม (๓) ด้านการสื่อสารทบทวนและติดตามเช่นสื่อสารทบทวนข้อมูลกฎระเบียบข้อบังคับประชุมติดตาม เป็นต้นหลักธรรมที่ใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ หลักอภิธานิยธรรม (๔) ด้านความสามารถและการฝากสอนการทำงานเช่นมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิก เป็นต้น หลักธรรมที่ใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ หลักสัปปริสธรรม

๒) ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้าและรับคำสั่งซื้อ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ด้านคือ ด้านตลาด และลูกค้า และด้านการรับคำสั่งซื้อการบริหารจัดการด้านการตลาดของกลุ่ม เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้หัวข้อหลักธรรมที่นำมาใช้คือ หลักทิวฐธรรมิกัตถะ หลักพรหมวิหารธรรม หลักปาปณิกธรรม หลักโภควิภาค จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มรายบุคคลในประเด็นนี้ได้ข้อสรุปว่าการนำหลักพุทธศาสนามาใช้ในการจัดการด้านตลาด และลูกค้า เนื่องจากขอบเขตการให้บริการลูกค้า คือ สมาชิกของกลุ่มเป็นหลักสมาชิกคือ ตลาดลักษณะการดำเนินงาน คือ ซื้อข้าวเปลือกสีขาย และ ส่งเข้ากรุงเทพบางส่วนเพราะได้ราคาดีกว่าหลักการดำเนินงานในลักษณะพึ่งตนเองค่อยเป็น ค่อยไปแบบยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นหลักความซื่อตรงการดำเนินกิจกรรมไม่ได้ตั้งเป้าหมายที่กำไรเป็นเพียงช่วยเหลือกันของคนในชุมชน โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ๒ หลักธรรม คือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ได้แก่หมวดทานศีลและภาวนาและโลกบาลธรรมได้แก่ หิริ และโอตตปปะ ในระดับการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมากพิจารณาเป็นราย ด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ หมวดหิริ หมวดทาน หมวดโอตตปปะ หมวดศีล และหมวดภาวนา

ด้านใช้หลักหิริ เป็นความละอายต่อการทำชั่วหรือไม่เดินทางไปสู่ความเสื่อมช้ำราชการต้องเคารพศักดิ์ศรีของตนเองที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว และสถาบันการศึกษาการประพฤติปฏิบัติชอบในหน้าที่การงานที่สั่งสมไว้ ตลอดช่วงอายุงาน เป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่าการทำสิ่งไม่ดีเป็นสิ่งที่ทำยากแม้แต่จะคิดเพราะสติระลึกได้ และมีความละอายชั่วไม่เรียกรับ หรือ ยอมจะรับซึ่งเงินทองของขวัญแก่ตนหรือญาติของตน จากการปฏิบัติหน้าที่หรือการดำรงตำแหน่งนั้น การได้มาซึ่ง

ประโยชน์จากการไม่เสนอไม่ดำเนินการ หรืออนุมัติโครงการหรือการใช้ตำแหน่ง เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษด้วยอคติทั้งต่อบุคคลอื่น อยู่บนหลักของความพอเพียงทั้งในชีวิตการดำเนินงาน และชีวิตครอบครัวตระหนักใน บาป บุญ คุณ โทษ และผลของกรรม ซึ่งจะเป็นเครื่องกำกับดูแลจิตใจได้รับความสงบสุข

ด้านใช้หลักทาน เป็นการให้ที่ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน เป็นการอนุเคราะห์บรรเทาความเดือดร้อนเป็นพื้นฐานที่สั่งสมในการให้ที่ซื่อสัตย์ใจไม่ให้เกิดความโลภ อยากได้ของผู้อื่น เป็นการขัดเกลาพฤติกรรมไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และเป็นเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ระวังกันทำให้องค์กรเกิดความสงบสุข เป็นการให้ที่ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อนในรูปของวัตถุสิ่งของ คำแนะนำคำสั่งสอนที่ดีเป็นการอนุเคราะห์บรรเทาความเดือดร้อนเป็นพื้นฐาน ที่สั่งสมในการให้ที่ซื่อสัตย์ใจไม่ให้เกิดความโลภ อยากได้ของผู้อื่น เป็นการขัดเกลาพฤติกรรมไม่ให้เกิดความขัดแย้งแย่งชิงเบียดเบียนกันและ ยังเป็นเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจระหว่างกัน เมื่อมีจิตใจเป็นผู้ให้ก็จะไม่มาเวลา และทรัพยากรของทางราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่กระทำการใดที่สร้างความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ไม่ใช้ดุลพินิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่นให้เป็นคุณเป็นโทษ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์การไม่ถือโทษอาฆาต พยาบาท ด้วยการให้อภัยทาน ทำให้องค์กรเกิดความสงบสุขและการประสานงานร่วมมือกันพัฒนาให้เกิดความเจริญยิ่งขึ้น

ด้านใช้หลักโอบอ้อมอารี ความเกรงกลัวต่อบาปเป็นสิ่งสำคัญของนักปกครองที่ใช้ควบคุมจิตใจให้ดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างมีความสุข การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เกรงกลัวต่อผลของการทำผิดบุคคลนั้นสามารถความเสียหายให้แก่ตนเอง และผู้คนในสังคมได้ตลอดเวลา การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การหลีกเลี่ยงละเลยใช้อำนาจเกินกว่ากฎหมายกำหนดการดำเนินการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ส่งผลกระทบสิทธิ และเป็นภาระของผู้อื่น การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่พวกพ้อง ให้ความเสมอภาค และเป็นธรรมต่อบุคคลผู้มาติดต่อหรือร้องขอโดยปราศจากผลประโยชน์ ตระหนักกลัวผลกระทบที่ตนเอง กระทำจะส่งผลความทุกข์ที่เกิดจากการลงโทษทางสังคมทางกฎหมาย และโทษภัยในอบายภูมิ หรือได้รับการลงโทษจากสิ่งที่ไม่มองเห็น

ด้านใช้หลักศีล เป็นความปกติเป็นข้อปฏิบัติเป็นกรอบที่คอยควบคุมความประพฤติทางกายวาจาให้อยู่ในความดีงามไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น เป็นเครื่องเตือนสติให้งดเว้นการกระทำชั่วหรือการไม่ปฏิบัติขัดแย้งต่อกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ วัฒนธรรมองค์การ หรือจริยธรรมที่ดีงามการปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกต้อง แม้จะขัดต่อความต้องการของผู้บังคับบัญชาถ้าให้คำหักท้วงตักเตือนรายงานผู้ฝืนที่กระทำขัดต่อประมวลจริยธรรมผู้มีศีล จึงง่ายที่จะไม่ทำการละเมิดกฎหมายข้อบังคับ โดยใช้ช่องว่างทางกฎหมายที่เกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ แสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองเปิดเผยให้ข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องไม่บิดเบือน เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตน และพวกพ้องจนกระทบถึงสิทธิเสรีภาพผู้อื่น การยุติการกระทำที่ชื่อของตนเองและเจ้าหน้าที่ผู้อื่นในการถือครองสิทธิหรือสินทรัพย์ประโยชน์อื่นใดเพื่อปกปิดสินทรัพย์ตนเองอีกทั้งไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้แก่หน่วยงานอื่นหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนจากการดำรงตำแหน่งด้วย

ด้านการภวานา เป็นการปรับปรุงการทำให้ดีขึ้นเจริญขึ้นด้วยการพัฒนาตนเองและระบบงานให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง รอบคอบเต็ม

กำลังความสามารถใช้งบประมาณทรัพย์สิน สิทธิประโยชน์ ด้วยความประหยัดคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพใช้ดุลพินิจเหมาะสมปราศจากอคติส่วนตน การให้ความร่วมมือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ก่อให้เกิดการประสานงานและประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมการเอาใจใส่ ดูแล แนะนำของผู้บังคับบัญชาให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความเมตตาจะช่วยแก้ไขปัญหาค้นหาหนทางไป ศึกษาแสวงหาวิธีการแนวใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จมากขึ้นมีความมั่นคง สังเกตว่ามีการประยุกต์หลักธรรมนี้ในการดำเนินงานในลักษณะให้พึ่งตนเองบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความซื่อสัตย์ไม่มุ่งหวังกำไร เป็นเพียงช่วยเหลือกันของคนในชุมชน ไม่ทำแข่งขันเชิงธุรกิจบริการด้วยไมตรีจิตเอื้ออารีต่อเพื่อนบ้าน^{๒๔} หลักภวณา เป็นการปรับปรุงการทำให้ดีขึ้นเจริญขึ้น ด้วยการพัฒนาตนเอง และระบบงานให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็วถูกต้องเต็มกำลังความสามารถใช้ทรัพยากร และทรัพย์สินด้วยความประหยัดคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม แสวงหาวิธีการใหม่เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จมากขึ้น มีความเห็นถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิเข้าใจในหลักกรรมว่าทำดีมีผลดีทำชั่วมีผลชั่วรู้เท่าทันความเป็นไปธรรมดาของโลกและชีวิตตามเหตุปัจจัยโดยเฉพาะในเรื่องของศรัทธากลุ่มควรมีการศึกษาถึงศรัทธาที่ถูกต้องในทางพุทธศาสนา เพื่อแก้ไขความเห็นผิดตามทำนองคลองธรรมดังกล่าวศรัทธาในทางพุทธศาสนาที่จัดว่าเป็นศรัทธาที่ถูกต้องไม่เป็นการถือศีลพรตอันงมงายได้แก่ศรัทธา ๔ ประการ คือ ๑) กัมมัสถา คือ เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง ๒) วิปากัสถา คือ เชื่อวิปากหรือผลของกรรมมีอยู่จริง ๓) กัมมัสสกตาสถา คือ เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน ๔) ตถาคตโพธิสถา คือ เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ส่วนปัญหาว่าจาที่เป็นการกระทบต่อสังคมมาอย่างต่อเนื่อง จะต้องบูรณาการกุศลกรรมบถข้อที่ ๗ คือ ละเว้นการพูด เพื่อเจ้าเหลวไหล พูดแต่คำจริง มีเหตุผลมีสาระมีประโยชน์ และถูกกาลเทศะในการแก้ปัญหาว่าจาที่เป็นการกระทบต่อสังคม ควรควบคู่ไปกับการบูรณาการศีล ๘ ข้อที่ ๔ ในการพูดแต่ละครั้งควรมีหลักฐานที่สามารถยืนยันคำพูดของตนได้สามารถพิสูจน์ได้

๓) ด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิตในด้านการจัดซื้อ การใช้หลักพุทธศาสนาในการบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิตในด้านการจัดซื้อและจัดหาวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตด้านการผลิตสินค้าด้านเครื่องมืออุปกรณ์ และสถานที่ผลิตด้านบรรจุและจัดส่งโดยใช้หลักทิวฐธรรมกัตตถะ สัมปฐธรรม หลักฆราวาสธรรม หลักปาปณิกธรรม รูปแบบการผลิตที่ต้องใช้แรงกายแรงความคิดสติปัญญาความฉลาดไหวพริบ ความละเอียดประณีต ทักษะฝีมือ ความเพียรพยายาม และความอดทนอย่างสูง รวมถึงพึงพาธรรมชาติและความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ในบางกรณีเป็นต้น ทุนการผลิตอีกทั้งต้องเชียวกับสภาพที่ดูแลรับผิดชอบงานในครอบครัว ดูแล ลูกหลานงานแม่บ้านจากการที่มีหลักการพุทธดังกล่าวอยู่ในใจ ดังนั้นผู้ผลิตจึงมีความขยันในการปฏิบัติงานไม่ท้อถอย มีจิตมุ่งมั่น และมีใจรักในงาน แม้ว่าบางที่รายได้ค่าตอบแทน อาจจะไม่คุ้มทุนที่ลงไปผลพลอยได้ที่เห็นเป็นรูปธรรมก็คือ สมาชิกบางคนก็ประสบผลสำเร็จในการพึ่งพากิจกรรมนี้ แม้ไม่ใช่อาชีพหลักแต่ก็เป็นงานเสริมที่เป็นหลักได้ส่งลูกหลานให้เรียนหนังสือสูงๆจบระดับปริญญาได้ผลที่เกิด

^{๒๔}วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ, ปฏิรูปเกษตรกรรมเพื่อความมั่นคงทางอาหาร: บทวิเคราะห์และการปฏิรูปทางนโยบาย, (สมุทรสาคร : พิมพ์ดี.๒๕๕๔), หน้า ๘๑.

โดยตรงก็คือจิตใจที่มั่นคงมุ่งมั่นเข้มแข็งความอดทนที่มีอยู่ในตัวและหัวใจของสมาชิกถือเป็นคุณธรรมล้ำค่าสำหรับชีวิต

๔)ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชี และการเงินซึ่งแบ่งเป็น๔ ด้านได้แก่ ด้านรายรับ-รายจ่าย ด้านต้นทุนและ กำไร ด้านการเงินของกลุ่มด้านทรัพย์สินและหนี้สิน หลักธรรมที่นำมาใช้ในหมวดนี้ คือ หลักโภควิภาค หลักปาปณิกธรรมหลักความซื่อสัตย์ หลักสัปปุริสธรรม หลักคิหิสุข การประยุกต์ใช้โดยใส่คุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตลงในจิตใจของผู้จัดทำบัญชี และการเงินเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ ซึ่งเป็นสัจจะประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมในการดำเนินการเรื่องต้นทุน การกู้ยืม การแบ่งปันประยุกต์หลักปาปณิกธรรมในการกำหนดทิศทางการเงิน จากการสัมมนาในกลุ่มและสนทนา กลุ่มรายบุคคลในประเด็นนี้ได้ข้อสรุปว่าในการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน มีคณะกรรมการฝ่ายற்றுฎีกรับผิดชอบดูแล ซึ่งมีการแบ่งตามลักษณะของทุนการดำเนินงาน เช่น รายรับคุณลักษณะของการพึ่งตนเองได้ของธุรกิจStart up

๑) ด้านจิตใจชุมชนมีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องรู้จักแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน แบบมีส่วนร่วม และมีศูนยรวมจิตใจที่ยืดโยงให้ชุมชนมีความเป็นเอกภาพยอมรับความคิดเห็นระหว่างกัน และมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนเป็นที่ตั้ง

๒) ด้านสังคมมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลในด้านอาชีพ สวัสดิการ และการดำรงชีพกระจายอำนาจในการตัดสินใจ และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมสูง มีการประสานความร่วมมือและการสื่อสารระหว่างกัน และมีกฎกติกาของชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรดินน้ำป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีระบบการจัดการทรัพยากรที่มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

๔) ด้านเทคโนโลยีมีการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีเก่า และเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ละทิ้งวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบดั้งเดิม มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์การผลิตที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ เป็นของส่วนร่วมเพื่อให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๕) ด้านเศรษฐกิจมีการจัดระบบการผลิตการจำหน่าย ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันให้สมาชิกในชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด ในรูปของการรวมกลุ่มการแปรรูปการผลิต โดยมีระบบการผลิตที่มุ่งตอบสนองความต้องการในการดำรงชีพของชุมชนเป็นหลัก และการผลิตเพื่อการจำหน่ายตลาดภายนอกตามลำดับ

๕)ด้านการส่งเสริมสมาชิกของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ Startup การใช้หลักพุทธศาสนาในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจ Startupสู่ความยั่งยืนซึ่งในด้านการเรียนรู้ของกลุ่ม/สมาชิกพัฒนาด้านเทคนิคและมีมือการผลิต การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ และฉลากการพัฒนาปรับปรุงการพัฒนาด้านเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน การพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน การพัฒนาด้านการพึ่งตนเองโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม หลักโภควิภาค หลักปาปณิกธรรม หลักทิวฐธรรมิกัตถ หลักฆราวาสธรรม สมาชิกได้รับการพัฒนาให้มีทักษะความสามารถในการในการดำเนินการกิจกรรมกลุ่มทุกด้าน เช่น ได้รับการสนับสนุนศึกษาดูงานอยู่เสมอฝึกอบรมพัฒนาแบบพึ่งพาคนในชุมชนให้คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมผนวกกับภูมิปัญญาเดิมหลักธรรมพุทธส่งผลโดยตรงคือทำให้สมาชิกเกิดความคิดอ่านเพิ่มมุมมอง รู้จักจำแนกแยกแยะ

เชื่อมโยงเครือข่ายมีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อเพื่อนมนุษย์ไม่ขัดแย้งไม่ทำลายคุณธรรมเหล่านี้ย่อมเป็นดัชนีชี้วัดอนาคตให้เห็นว่ากิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนเติบโตอย่างมีเป้าหมายทิศทาง การนำหลักอภิปรายนิยธรรม ๗ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรมีรายละเอียดในการนำมาประยุกต์ใช้แต่ละข้อของ หลักอภิปรายนิยธรรม ๗ ประการคือ ๑. จะรักษาความสามัคคีในองค์กรไว้ได้ ๒. ไม่เกิดความแตกแยก ๓. มีการเคารพนับถือกันและกัน ๔. มีที่พึงพอใจ ๕. มีผู้นำทางจิตวิญญาณและ ๖. มีศีลธรรมจริยธรรมและในทางปฏิบัติ

วิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมสัมมาชีพของธุรกิจ Startup ตามหลักพุทธศาสนาในการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกในด้านโครงสร้างและข้อมูลของกลุ่มด้านการนำกลุ่มด้านการสื่อสาร ทบทวน ติดตาม และด้านความสามารถ และการฝากสอนการทำงานโดยใช้หลักอภิปรายนิยธรรม หลักฆราวาสธรรม ได้ข้อสรุปว่าด้วยลักษณะของกิจกรรมของกลุ่มธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ไม่เอื้อที่จะให้พบปะกันได้บ่อยนักส่วนมากเน้นไปในการผลิตในครัวเรือนบทบาทหนักจึงอยู่ที่ฝ่ายประสานให้เกิดการเชื่อมโยงกระนั้นก็ตาม ด้วยเหตุที่สมาชิกให้ความร่วมมือมีความสามัคคีมีความซื่อสัตย์เกิดความไว้วางใจมีการปฏิบัติงานอย่างทุ่มเท เสียสละ จริงจังและมีเป้าหมายจึงยังทำให้กิจการของวิสาหกิจชุมชนนี้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงจวบจนปัจจุบันรวันเติบโต

กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ Startup จังหวัดนครราชสีมา หลักพุทธศาสนาในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจ Startup สู่ความยั่งยืนซึ่งในด้านการเรียนรู้ของกลุ่ม/สมาชิกพัฒนาด้านเทคนิค และมีมือการผลิต การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์และฉลากการพัฒนาปรับปรุงการพัฒนา ด้านเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน การพัฒนา ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ชุมชน การพัฒนาด้านการพึ่งตนเองโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม หลักโภควิภาค หลักปาปนิกธรรม หลักทัญญธรรมก็ตก หลักฆราวาสธรรม ได้ข้อสรุปว่าสมาชิกได้รับการพัฒนาให้มีทักษะความสามารถในการดำเนินการ กิจกรรมกลุ่มทุกด้าน เช่น ได้รับการสนับสนุนศึกษาฝึกทักษะฝีมืออบรมให้เกิดความรู้ความคิดใหม่ๆ หลักธรรมพุทธส่งผลโดยตรงคือทำให้สมาชิกเกิดความคิดอ่านเพิ่มมุมมองจำแนก แยกแยะ ชยัน มีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อเพื่อนมนุษย์ไม่ขัดแย้งไม่ทำลายซึ่งเป็นปัจจัยทำให้กิจการของวิสาหกิจชุมชนมีความมั่นคงพัฒนาอย่างมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน

หลักธรรมมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติเพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน คือ ๑) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ๒) พร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ ๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ ๔) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชุมชน (ชาววิเศษ) เคารพนับถือท่านเหล่านั้นเห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง ๕) บรรดากุลสตรีกุลกุมารีทั้งหลายให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงหรือดูคร่ำขึ้นใจ ๖) เคารพสักการบูชาเจดีย์ ๗) จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย มีสาระสำคัญคือการพบปะประชุมสม่ำเสมอเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความสำคัญขององค์กรสภาที่มีการประชุมบ่อยครั้งแต่ละครั้ง จะประชาสัมพันธ์ทางวิทยุเสียงตามสายเอกสารที่ปิดไว้ประชาชนสามารถเข้ามาดูรับฟังการประชุมสภาได้ผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ เป็นผู้นำที่คนเคารพนับถือเพราะท่านดำเนินชีวิตทำสิ่งดี เช่น ข้าราชการเกษียณเข้ามาช่วยในการส่งเสริม การพัฒนาองค์กรหลายท่านเป็นปราชญ์ชาวบ้านหลายแขนงมาสอนลูกหลานเป็นประโยชน์มาก มีการพบปะเกิดความคิดสร้างสรรค์ตลอดเวลา และมีการต่อยอดสามารถสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการพูดคุยร่วมกันเป็นทีมเวิร์ครู้สึก

ตนเป็นเจ้าของ ความคิดด้วยเขาจะมาประชุมบ่อย การร่วมคิดกันบ่อยๆ สร้างรากฐานชุมชนเกิด ชุมชนเข้มแข็งแม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ในองค์กร ถ้าต่างคนต่างทำงานของตนการบูรณาการก็ไม่เกิดขึ้น ถ้ามีการพูดคุยกันข้ามแผนกกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้งานสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ทำให้เกิดการ พัฒนานำไปถอดบทเรียนของคนอื่น นำมาปรับใช้ในแต่ละแผนกได้

๔.๓ ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓

รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธ มีความสอดคล้องกับหน่วยงาน ภาครัฐจัดขึ้น คือ ๑.กิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบไปด้วย หลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้เริ่มต้น จะให้การอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ Business (๒ วัน) และหลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้มีประสบการณ์ จะมุ่งเน้น ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ และสามารถ พัฒนาเชิงลึกได้ โดยให้การอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาพรวมของธุรกิจ Business model canvas และทักษะความรู้เพื่อการพัฒนา อย่างมีระบบ (๑ วัน) ๒.กิจกรรมการสร้างและพัฒนา ศักยภาพผู้ประกอบการในเชิงลึก เป็นการคัดเลือกผู้ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจากกิจกรรมที่ ๑ เข้ารับการพัฒนา ซึ่งผู้ประกอบการจะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเชิงลึก ตามปัญหาหรือความ ต้องการอย่างน้อย ๑ ด้าน อาทิ การเขียนแผนธุรกิจ แนะนำแผนธุรกิจที่ได้รับการตรวจสอบและ พิจารณาจากสถาบันการเงิน, การทำ Content Marketing แนะนำการใช้สื่อสำหรับประชาสัมพันธ์, การเชื่อมโยง Online to Offline สอนการเชื่อมโยงร้านค้าโลกออนไลน์กับไลน์เข้าด้วยกัน, การ ยกระดับมาตรฐาน แนะนำการเตรียมความพร้อมเพื่อการขอรับรองมาตรฐาน ๓.กิจกรรมเสริมด้าน การตลาด คัดเลือกผู้ผ่านการพัฒนาศักยภาพในเชิงลึก ออกตลาดในงานจังหวัด เป็นต้น

การจัดกิจกรรมของโครงการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จะเป็นรูปแบบหนึ่งที่ควบคู่กับนโยบายของรัฐบาลและผู้ประกอบการ ได้เรียนรู้ที่หลากหลายในเชิงพุทธมากขึ้น เพราะมหาวิทยาลัยของทีมงานวิจัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่ พร้อมให้ความรู้ในด้านเชิงพุทธอย่างเต็มที่ และการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจะเป็นการ ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการที่ตรงจุดและมีรูปแบบที่ชัดเจนที่สุด สามารถที่จะขับเคลื่อนนโยบายของ ผู้ประกอบไปตามทิศทางที่ควรจะเป็น เมื่อฝึกอบรมก็จะเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ สามารถที่จะต่อยอด ธุรกิจได้ เพราะคอร์สในการฝึกอบรมจะสร้างและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในเชิงลึกอย่างน้อย ๑ เรื่อง พร้อมการรายงานผล ติดตามผลและประเมินผล ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมอบรมจะต้องมีการเชื่อมโยง ความคิดในเรื่องของการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือเชื่อมโยงสินค้าเข้าสู่การส่งเสริมตลาดหรือเงินทุน (ถ้ามี) เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความรู้สึกว่ามีพลังที่อยากจะทำธุรกิจสตาร์ทอัพ และการเกิดผลลัพธ์ อื่นๆตามมา

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ากระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึกจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์มีความสำคัญในการที่สร้างความเข้มแข็งทาง ธุรกิจให้ผู้ประกอบการได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นในปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕ ทีมวิจัยจะให้ความสำคัญในการต่อ ยอดผู้ประกอบการในกลุ่มที่มีความพร้อมให้มีความสามารถในการแข่งขันและมีศักยภาพในการทำ ธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

ซึ่งในการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup จะต้องมีการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

๑) การบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ส่วนใหญ่หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ได้แก่ หลักสัจจริยธรรม หลักพรหมวิหารธรรมและหลักอธิปไตยธรรม เพื่อบริหารจัดการกลุ่มในด้าน โครงสร้างและข้อมูลของกลุ่ม การนำกลุ่ม การสื่อสาร ทบทวน ติดตาม และด้านความสามารถการฝึกสอนการทำงาน

๒) การบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า ส่วนใหญ่หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า ได้แก่ หลักปาปณิกธรรม หลักพรหมวิหารธรรม หลักฆราวาสธรรม และหลักทิวฐธรรมมีกัตถะ เพื่อใช้ส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า ด้านการรับคำสั่งซื้อ

๓) หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมการบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ส่วนใหญ่ใช้หลักหลักสัจจริยธรรม หลักพรหมวิหารธรรมและหลักทิวฐธรรมมีกัตถะ เพื่อใช้ส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ซึ่งได้แก่ การจัดซื้อและจัดหาวัตถุดิบหรือ ปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้า เครื่องมือ อุปกรณ์และสถานที่ผลิต การบรรจุและจัดส่ง

๔) หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน ส่วนใหญ่ใช้หลักหลักฆราวาสธรรม หลักสัจจริยธรรม หลักปาปณิกธรรม หลักโภควิภาคหลักทิวฐธรรมมีกัตถะ และ หลักคิหิสุข เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน ได้แก่ รายรับ-รายจ่าย ต้นทุนและกำไรการเงินของกลุ่ม ทรัพย์สินและหนี้สิน

๕) หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมการบริหารปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน ส่วนใหญ่ใช้หลักสัจจริยธรรม หลักฆราวาสธรรมหลักปาปณิกธรรมหลักทิวฐธรรมมีกัตถะ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน ได้แก่ พัฒนา การเรียนรู้ ของกลุ่ม/สมาชิก พัฒนา เทคนิคและฝีมือการผลิต พัฒนาดานผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์

๔.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง“การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา”พบองค์ความรู้จากการวิจัย ๓ ประการด้วยกัน ดังนี้

๑)แนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

Ecosystem Startup ระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ประกอบด้วย

- 1)STARTUP COMPANY (กลุ่มสตาร์ทอัพ)
- 2) INVESTOR (กลุ่มนักลงทุน) ซึ่งมีทั้งกลุ่มนักลงทุนบุคคล (Angel) กลุ่มนักลงทุนสถาบัน (Venture Capital)
- 3)SUPPORTING ORGANIZATION (กลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องที่ช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเติบโต)
  - 3.1)Incubators / Accelerators หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ

- 3.2) Government หน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ธุรกิจสตาร์ทอัพ
- 3.3) Association สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ เทคโนโลยีรายใหม่
- 3.4) Coworking Space สถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำธุรกิจที่ยังไม่มีสถานที่ทำงานเป็นของตนเอง เป็นการใช้พื้นที่ร่วมกันและมีชุมชน
- 3.5) Academy หน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ
- 3.6) Event การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดย เฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ
- 3.7) Media สื่อที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพโดยตรง

การพัฒนาระบบนิเวศส่งเสริมธุรกิจ Startup เริ่มต้น

(1) Knowledge การส่งเสริมองค์ความรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) ความรู้และทักษะเชิงเทคนิค (Technical knowledge & skills) และความรู้และทักษะด้านการสร้างสรรค์และการออกแบบ (Design knowledge & skills)

(2) Infrastructure การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ (Hard) การปรับปรุงและเตรียมพร้อมพื้นที่พัฒนานวัตกรรมร่วมกัน (Co-innovating Space) (Soft) กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์ (Research Commercialization for Startup)

(3) Structure การจัดตั้งหน่วยงานดำเนินการและวางแผน

(4) Network การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจเริ่มต้น

(5) Startup District การพัฒนาย่านวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นแพลตฟอร์มกลาง ได้แก่ Startup Thailand League , Startup Korat

๒) องค์ความรู้จากการวิจัย คือ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก คือ หลักพรหมวิหารธรรม หลักอภิธานิยธรรม 2) ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า คือ หลักปาปนิกรธรรม หลักสังคหวัตถุ 4 หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 หิริ และโอตตปปะ 3) ด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต คือ หลักสัพปุริสธรรม และหลักทิวฐธรรมิกัตถะ 4) ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน คือ หลักฆราวาสธรรม หลักคิหิสุข 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน คือ หลักอิทธิบาท 4 หลักกัลยาณมิตร 6) ด้านการส่งเสริมสัมมาชีพของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ Startup ได้แก่ หลักสัมมาอาชีพะ หลักโภควิภาค

เนื่องจากผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่จากการร่วมพูดคุยและประเมินด้วยสายตาไม่เป็นทางการ ทุกคนมีความมุ่งมั่นที่จะใช้หลักธรรมนำสินค้า ลดกิเลส ตัณหา อุปทาน แต่กลับมีความยึดมั่นในด้านความซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีสัมมาอาชีพะ มีความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบคู่ค้าด้วยกันและผู้บริโภคเป็นต้น

๓) องค์ความรู้จากการวิจัยในด้านรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

โดยความรู้เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรม ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและการพัฒนา ระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนา ระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ๓) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนา ระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

๕.๑.๑ แนวคิดและการพัฒนา ระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

Ecosystem ระบบนิเวศทางธุรกิจ หรือ Business Ecosystem คือระบบที่เชื่อมโยงกันของห่วงโซ่ทางคุณค่า(Value Chain) ของธุรกิจแต่ละหน่วยที่สามารถช่วยเหลือหรือสนับสนุนธุรกิจร่วมกันมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทำให้เกิดเป็นห่วงโซ่คุณค่า(Value Chain) โดยกลุ่มหลักๆ ได้แก่ ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) กลุ่มผู้ลงทุนในสตาร์ทอัพ (Investor) และกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องที่จะมาช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจสตาร์ทอัพเติบโต (Supporting Organization) แบ่งเป็นดังนี้

- ๑) STARTUP COMPANY (กลุ่มสตาร์ทอัพ)
- ๒) INVESTOR (กลุ่มนักลงทุน) ซึ่งมีทั้งกลุ่มนักลงทุนบุคคล (Angel) กลุ่มนักลงทุนสถาบัน (Venture Capital)
- ๓) SUPPORTING ORGANIZATION (กลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องที่ช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเติบโต)
  - ๓.๑) Incubators / Accelerators หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ
  - ๓.๒) Government หน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ธุรกิจสตาร์ทอัพ
  - ๓.๓) Association สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ เทคโนโลยีรายใหม่
  - ๓.๔) Coworking Space สถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำธุรกิจที่ยังไม่มีสถานที่ทำงานเป็นของตนเอง เป็นการใช้พื้นที่ร่วมกันและมีชุมชน
  - ๓.๕) Academy หน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ที่เกี่ยวกับการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ
  - ๓.๖) Event การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ
  - ๓.๗) Media สื่อที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพโดยตรง

การพัฒนา ระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” วันที่ ๓๗-๓๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ. วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในประเด็นการพัฒนา ระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับธุรกิจ StartUpสรุปได้ดังนี้

๑) ด้าน Startup Company กลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งพบว่าการดำเนินธุรกิจ Startup กลุ่มสตาร์ทอัพ ถือเป็นจุดศูนย์กลางของ Ecosystem ซึ่งในปัจจุบันพบว่าสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาช่วง ๒-๓ ปีนี้มีการขยายการเติบโตเพิ่มขึ้นมากทั้งขนาดและจำนวนซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นตัวอย่างสำคัญที่ทำให้เกิดสตาร์ทอัพหน้าใหม่เพิ่มขึ้น และในปัจจุบันกลุ่มสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด ๙ กลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้คือ

๑. ด้านเกษตรและอาหาร (AgriTech/Food Startup)
๒. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข (HealthTech)
๓. ด้านการเงินและการธนาคาร (FinTech)
๔. ด้านอุตสาหกรรม (IndustryTech)
๕. ด้านการท่องเที่ยว (TravelTech)
๖. ด้านไลฟ์สไตล์ (LifeStyle)
๗. ด้านพาณิชย์กรรมอิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce)
๘. ด้านภาครัฐ/การศึกษา (GovTech/EdTech)
๙. ด้านอสังหาริมทรัพย์ (PropertyTech)

และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ที่เข้าร่วมอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” ในวันที่ ๓,๗-๙ ส.ค.๒๕๖๓ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่ พบว่าทำธุรกิจ Startup ด้านค้าขาย

การพัฒนาระบบนิเวศส่งเสริมธุรกิจ Startup เริ่มต้น มีดังนี้

(๑) Knowledge การส่งเสริมองค์ความรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) ความรู้และทักษะเชิงเทคนิค (Technical knowledge & skits) และความรู้และทักษะด้านการสร้างสรรค์และการออกแบบ (Design knowledge & skills)

(๒) Infrastructure การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ (Hard) การปรับปรุงและเตรียมพร้อมพื้นที่พัฒนานวัตกรรมร่วมกัน (Co-innovating Space) (Soft) กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์ (Research Commercialization for Startup)

(๓) Structure การจัดตั้งหน่วยงานดำเนินการและวางแผน

(๔) Network การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจเริ่มต้น

(๕) Startup District การพัฒนาย่านวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นแพลตฟอร์มกลาง ได้แก่ Startup Thailand League , Startup Korat

๕.๑.๒) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น ๖ ด้าน ดังนี้ ๑)ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก คือ หลักพรหมวิหารธรรม หลักอภิธานิยธรรม ๒)ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า คือ หลักปาปณิกกรรม หลักสังคหวัตถุ ๔ หลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ หิริ และโอตตปปะ ๓)ด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต คือ หลักสปปุริสธรรม และหลักทิวฐธรรมมีกัตถะ ๔)ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน คือ หลักขราวาธรรม หลักคิหิสุข ๕)ด้านการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน คือ หลักอิทธิบาท ๔

หลักกัลยาณมิตร ๖)ด้านการส่งเสริมสัมมาชีพของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ Startup ได้แก่ หลักสัมมาอาชีพะหลักโภควิภาค

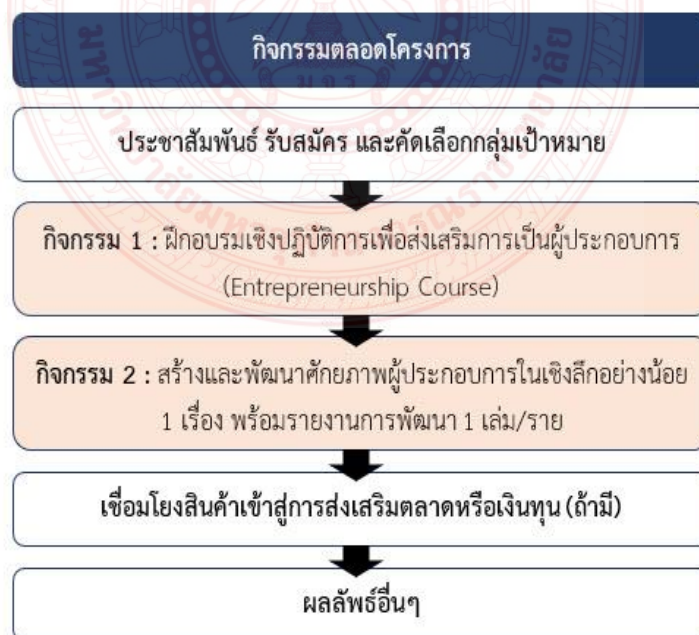
๕.๑.๓) รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

กระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ Startup ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” ให้กับผู้ประกอบการใหม่ Startup,นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และนิสิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ทั้งหมดจำนวน ๕๐ รูป/คน ในวันที่ ๓,๗-๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ภาพกิจกรรมการจัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” ในวันที่ ๓,๗-๙ ส.ค.๒๕๖๓ ณ. วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธ ในโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” มีความสอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น คือ ๑.กิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบไปด้วย หลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้เริ่มต้น จะให้การอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ Business (๒ วัน) และหลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้มีประสบการณ์ จะมุ่งเน้น

ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ และสามารถพัฒนาเชิงลึกได้ โดยให้การอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ ภาพรวมของธุรกิจ Business model canvas และทักษะความรู้เพื่อการพัฒนาอย่างมีระบบ (๑ วัน) ๒.กิจกรรมการสร้างและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในเชิงลึก เป็นการคัดเลือกผู้ผ่านการ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจากกิจกรรมที่ ๑ เข้ารับการพัฒนา ซึ่งผู้ประกอบการจะได้รับการส่งเสริมและ พัฒนาเชิงลึก ตามปัญหาหรือความต้องการอย่างน้อย ๑ ด้าน อาทิ การเขียนแผนธุรกิจ แนะนำแผน ธุรกิจที่ได้รับการตรวจสอบและพิจารณาจากสถาบันการเงิน, การทำ Content Marketing แนะนำ การใช้สื่อสำหรับประชาสัมพันธ์, การเชื่อมโยง Online to Offline สอนการเชื่อมโยงร้านค้าโลก ออนไลน์กับไลน์เข้าด้วยกัน, การยกระดับมาตรฐาน แนะนำการเตรียมความพร้อมเพื่อการขอรับรอง มาตรฐาน ๒.กิจกรรมเสริมด้านการตลาด คัดเลือกผู้ผ่านการพัฒนาศักยภาพในเชิงลึก ออกตลาดใน งานจังหวัด เป็นต้น การจัดกิจกรรมของโครงการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจะเป็นการส่งเสริมการเป็น ผู้ประกอบการที่ตรงจุดและมีรูปแบบที่ชัดเจนที่สุด สามารถที่จะขับเคลื่อนนโยบายของผู้ประกอบไป ตามทิศทางที่ควรจะเป็น เมื่อฝึกอบรมก็จะเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ สามารถที่จะต่อยอดธุรกิจได้ เพราะ คอร์สในการฝึกอบรมจะสร้างและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในเชิงลึกอย่างน้อย ๑ เรื่อง พร้อม การรายงานผล ติดตามผลและประเมินผล ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมอบรมจะต้องมีการเชื่อมโยงความคิดในเรื่อง ของการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือเชื่อมโยงสินค้าเข้าสู่การส่งเสริมตลาดหรือเงินทุน (ถ้ามี) เพื่อให้ ผู้ประกอบการมีความรู้สึกว่ามีพลังที่อยากจะทำธุรกิจสตาร์ทอัพ และการเกิดผลลัพธ์อื่นๆตามมา จาก การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ากระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์มีความสำคัญในการที่สร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจให้ ผู้ประกอบการได้อย่างยั่งยืน

การจัดกิจกรรมของโครงการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จะเป็นรูปแบบหนึ่งที่ควบคู่กับนโยบายของรัฐบาลและผู้ประกอบการ ได้เรียนรู้ที่หลากหลายในเชิงพุทธมากขึ้น เพราะมหาวิทยาลัยของทีมงานวิจัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่ พร้อมให้ความรู้ในด้านเชิงพุทธอย่างเต็มที่ และการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจะเป็นการ ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการที่ตรงจุดและมีรูปแบบที่ชัดเจนที่สุด สามารถที่จะขับเคลื่อนนโยบายของ ผู้ประกอบไปตามทิศทางที่ควรจะเป็น เมื่อฝึกอบรมก็จะเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ สามารถที่จะต่อยอด ธุรกิจได้ เพราะคอร์สในการฝึกอบรมจะสร้างและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในเชิงลึกอย่างน้อย ๑ เรื่อง พร้อมการรายงานผล ติดตามผลและประเมินผล ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมอบรมจะต้องมีการเชื่อมโยง ความคิดในเรื่องของการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือเชื่อมโยงสินค้าเข้าสู่การส่งเสริมตลาดหรือเงินทุน (ถ้ามี) เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความรู้สึกว่ามีพลังที่อยากจะทำธุรกิจสตาร์ทอัพ และการเกิดผลลัพธ์ อื่นๆตามมา

๕.๒ อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ธุรกิจ Startup ประเภทบริการ จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านแนวความคิดใหม่ๆ ธุรกิจนี้จะต้องมีความแปลกใหม่ตลอดเวลา มีความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถเรียกความสนใจให้คนมาใช้บริการได้และยังให้ความสำคัญกับจังหวะเวลาที่ผู้คน ส่วนมากพบเจอปัญหาและเกิดความต้องการพอดีอีกด้วยดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนธุรกิจที่ดีและคิดครอบคลุม ทุกด้านทุกมุม ในการทำธุรกิจนั้น ปัจจัยด้านเงินทุนสำคัญมาก กับธุรกิจ Startup ทุกๆประเภทแต่ทั้งนี้ก็ถือเป็นปัจจัยรองที่แต่ละธุรกิจให้ความสำคัญเพราะหากธุรกิจนั้นมีทีมที่ดี แนวความคิดใหม่ๆ แผนธุรกิจที่น่าลงทุน และจังหวะเวลาที่เหมาะสมก็จะสามารถหาเงินระดมทุนได้ไม่ยาก ธุรกิจ Startup นั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย เหมือนโพธิ์ ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า ศักยภาพและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม มีกฎระเบียบ แบ่งบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน อีกทั้งมีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม^๑ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ วิเศษ ได้ศึกษาคุณลักษณะและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สาขาการเป็นผู้ประกอบการ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน Startup เป็นแนวคิดธุรกิจแบบ ใหม่ที่สอดคล้องกับยุคของประเทศไทย ๔.๐ เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นและเติบโตอย่างรวดเร็วแต่การที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จนั้นต้องมีปัจจัยหลายๆ ด้านผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จมีอยู่หลักๆ ๕ ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านจังหวะเวลา ปัจจัยด้าน ทีมงาน ปัจจัยด้านแนวความคิดใหม่ ๆ ปัจจัยด้านแผนธุรกิจและปัจจัยด้านเงินทุน ซึ่งปัจจัยแต่ละด้านก็ขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจ Startup นั้น ๆ ด้วยว่าจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านไหนเป็นอันดับแรก ดังนั้นธุรกิจ Startup จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีหนึ่งใน ๕ ปัจจัยนี้เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ธุรกิจ Startup ที่จะประสบความสำเร็จได้ คือ ธุรกิจต้องสามารถตอบโจทย์และแก้ปัญหาได้ตามความต้องการของผู้บริโภคได้^๒

การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธ มีความสอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น คือ ๑.กิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบไปด้วย หลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้เริ่มต้น จะให้การอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ Business (๒ วัน) และหลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้

^๑ ศุภชัย เหมือนโพธิ์.การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.ในปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย .มหาวิทยาลัยศิลปากร.๒๕๕๙,บทคัดย่อ.

^๒ณัฐวุฒิ วิเศษ, คุณลักษณะและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาสาขาการเป็นผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์,๒๕๕๖.

มีประสบการณ์ จะมุ่งเน้น ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ และสามารถพัฒนาเชิงลึกได้ โดยให้การอบรม เกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาพรวมของธุรกิจ **สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา เสกตระกูล** รองผู้จัดการ หัวหน้าสายงาน พัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวว่าในยุคนี้ เราจะได้ยินคนรุ่นใหม่ ๆ ทั้งที่ กำลังจบการศึกษาและที่กำลังทำงานประจำ พูดให้ได้ยินอยู่เสมอว่าการ เป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นอาชีพในฝันที่อยากทำ เพราะนอกจาก จะได้เป็นเจ้านายตัวเองแล้ว ยังมีอิสระ ใน การทำงานหารายได้ด้วยฝีมือตัวเอง อย่างไรก็ตาม การจะเป็นเจ้าของธุรกิจที่เข้มแข็ง อยู่รอดได้ จนประสบความสำเร็จนั้น จำเป็น ที่ผู้ประกอบการต้องมีความรู้ความเข้าใจใน การทำธุรกิจเป็นอย่างดี เสียก่อน โดยเฉพาะ ธุรกิจสตาร์ทอัพ³

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธ สำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการใหม่ Startup ให้มีความได้เปรียบในการแข่งขัน

๒. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนด้านการพัฒนาระบบ นิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ด้านการสร้างเครือข่ายธุรกิจ Startup ที่มีการดำเนิน ธุรกิจเอื้อต่อกัน หรือการร่วมมือกับธุรกิจคู่แข่ง เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกันกับองค์กรในเครือ หรือ การทำสัญญาแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี เพื่อประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย เป็นต้น

๒ ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

๑. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านความสำเร็จและเครือข่ายความร่วมมือต่อความสามารถของ ผู้ประกอบการในธุรกิจระดับอื่น หรือมีการแยกประเภทธุรกิจ เช่น ธุรกิจอาหาร ธุรกิจท่องเที่ยว เป็น ต้น นอกจากนี้ยังสามารถศึกษาความแตกต่างของปัจจัยด้านความสำเร็จระหว่างธุรกิจต่างๆ ที่ แตกต่างกัน

๒. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถทางธุรกิจของ ผู้ประกอบการราย ใหม่ (Start-up) ในจังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้อาจค้นพบปัจจัยที่สามารถพัฒนา ความสามารถทาง ธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหม่ (Start-up)

๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup เพื่อสร้างความ ได้เปรียบในการแข่งขัน

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการใหม่ Startup ในยุค ๔.๐

๓. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ startupเชิงพุทธ

³ กฤษฎา เสกตระกูล , SET Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ , พิมพ์ครั้งที่ ๒ , (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรุงเทพมหานคร , ๒๕๖๑).

บรรณานุกรม

๑. ภาษาบาลี - ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

หนังสือ :

กฤษฎา เสกตระกูล , SET Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ , พิมพ์ครั้งที่ ๒ , ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรุงเทพมหานคร , ๒๕๖๑.

กรมการพัฒนาชุมชน, ภูมิปัญญาไทย, กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๔๘.

จินตวิโร เกษมสุข, หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ณฤทธิ วรพงษ์ดี, Set Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ, กรุงเทพมหานคร , ๒๕๖๐.

ณฤทธิ วรพงษ์ดี , SET Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ , พิมพ์ครั้งที่ ๒ , (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรุงเทพมหานคร , ๒๕๖๑.

ณรงค์ ศรีสวัสดิ์, สังคมวิทยาชนบท, กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , ๒๕๒๗.

दनัย เทียนพุด, ๑๑๐ ไอเดีย จาก ๘๐ ยอดนักบริหารชั้นนำของเมืองไทย, กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า, ๒๕๔๕.

ถาวร - ธนะเวช ศรีสุขะโต, เคล็ดลับการทำธุรกิจ SMEs, กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์ , ๒๕๔๓.

เทเลอร์, อังในจงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๓
ธีรยุทธ วัฒนาศุภโชค, “Entrepreneurship ภาวะเป็นฟางเส้นสุดท้ายของระบบเศรษฐกิจไทย.”

จุฬาลงกรณ์รวิวิ๑๒, (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๔๒): ๖๒ - ๖๘, ๒๕๔๒.

บุญมี แทนแก้ว, จริยศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙.

บุญจาวรณ วิงวอน, การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๕.

ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑.

ปริญญ์ จงวัฒนา, พุทธธรรมเพื่อกัลยาณมิตร, กรุงเทพมหานคร: บจก. ศิลป์สยามบรรณภัณฑ์และการพิมพ์, ๒๕๕๐.

ปรีชา ทิวะหุด และสุพัชรา มั่นพลศรี, การบริหารการเติบโตของธุรกิจขนาดย่อม, กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราเพื่อธุรกิจขนาดย่อม FANMD. , ๒๕๓๖.

- ผุสดี รุมาคม, **การบริหารธุรกิจขนาดย่อม**, กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙.
- พระราชวรมนี, (ประยูรค์ ปยุตโต), **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๐.
- พระธรรมปิฎก, พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมมิกจำกัด, ๒๕๔๖
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ. ๙, **ราชบัณฑิต พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ชุด คำวัด**, วัดราชโอรสาราม, กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๘.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์, ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ. ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์รวมเล่ม ๓ ภาค ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๐
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พัฒน์ บุณรัตพันธุ์, **การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน**, กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๗.
- ฟาโย อ่างใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, **ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- ลูเทอร์ กุลิก, อ่างใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, **ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน**, กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- วิรัช เตียงหงษากุล, **หลักการพัฒนาชุมชน บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาชุมชน** **ฉบับท**, บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๒๙.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ, **คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาหมกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, **สังคมไทยแนวทางการวิจัยและพัฒนา**, ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๒๕.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- सानิตย์ บุญชู, **การพัฒนาชุมชน**, กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.
- สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, **หลักการสื่อสารมวลชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๙.
- เอี่ยมพร วงศาโรจน์, **การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคาแหง , ๒๕๒๒.

อรพิน สันติธีรกุล, **คู่มือมาตรฐานการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs: การพัฒนาขีดความสามารถผู้ประกอบการเชียงใหม่** ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓.

อาทิตย์ วุฒิกะโรม, “สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.” อุตสาหกรรมสาร ๔๓, (มีนาคม - เมษายน): ๔ - ๕. ,๒๕๕๓.

(๒) วิทยานิพนธ์:

จารุมาศ เรืองสุวรรณ, พันเอก, การสังเคราะห์แบบจำลองการสอนวิชาชีพช่างตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพลทหารในส่วนสนับสนุนกองบัญชาการกองทัพก , **ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต ปร.ด. อาชีวศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ถ่ายเอกสาร, ๒๕๕๘.

ปราโมทย์ เจนการ, “การศึกษาอบรมกับความเป็นผู้นำ” **ปริญญาวิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา** ,(บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , ๒๕๒๓.

ศุภชัย เหมือนโพธิ์.การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.ใน **ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.** ๒๕๕๙.

สุรัชย์ โกศิยะกุล, ประพิมพ์พรโกศิยะกุล และ กาญจนา จันทร์สิงห์, “คุณภาพการให้บริการด้านกายภาพที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร”, **รายงานการวิจัย**, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2554.

อุไรวรรณ สมบัติศิริ, “การศึกษาสภาพปัญหาการให้บริการของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์”, **รายงานการวิจัย**, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, ๒๕๕๗.

(๓) Internet :

โครงการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมรายใหม่ (มศก.), **Startup คืออะไร ?**, (ออนไลน์), แหล่งที่มา: <http://www.startup.su.ac.th/?p=84>, (๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

จีราวัฒน์ คงแก้ว, **STARTUP เทรนด์ร้อน..!! ธุรกิจเกิดใหม่ ?**, (ออนไลน์), แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/538848>, (๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

ปานระพี รพีพันธุ์, **Thailand 4.0 ประเทศไทย 4.0 คืออะไร**, (ออนไลน์), แหล่งที่มา: <https://www.it24hrs.com/2017/thailand-4-0/>, (๑ มีนาคม ๒๕๖๓).

วาสนา ปิยะบรรณันท์, **SME - Startup ความเหมือนที่แตกต่าง ?**, (ออนไลน์), แหล่งที่มา: <https://news.voicetv.co.th/business/358683.html>, (๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

ศศิรินทร์ สายะสนธิ์, **ทำไม Startup ในไทยไม่ค่อยประสบความสำเร็จ?**, (ออนไลน์), แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/760159>, (๑ มีนาคม ๒๕๖๓).

สิทธิพงษ์ จงสกุล, **ปัจจัยที่ทำให้ Startup ประสบความสำเร็จ.?**(ออนไลน์),แหล่งที่มา:

<https://medium.com/>,(๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

Fayossy , **อัปเดตตัวเลขผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก ปี 2017. ?**,(ออนไลน์) ,แหล่งที่มา:

<https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/digital-in-2017-global-overview>,(๒ มีนาคม ๒๕๖๓).

๒. ภาษาอังกฤษ :

Cantillon, R., **Essai Sui La Nature Du Commerce En General**. London:Macmillan & Co, 1931.

Schumpeter, J., **Capitalism, socialism and democracy**, Harper and Row.New York: n.d. (1934: 120) ,1910.

Drucker, P.F.,"**Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles**."Harvard Business Review 76: 149 – 157,1985.

Harold Koontz & Heinz Wehrich} **Ninth Edition Management**} *New York: McGrew Hillbook, 1991.

Kuralko, D.F. and Hodgetts. R. M., **Entrepreneurship: A contemporary approach Fort Worth**. n.p. 1998.

Longenecker, J.G., Moore, C. W. and Petty, J. **Small business management- an entrepreneurial emphasis small business management**, New York: J.W. South Western. 1994.

Papanek, G.G. ,**The development of entrepreneurship, entrepreneurship and economic Development**. New York: The Free Press.1991.

Rissal, R. ,**A study of the characteristics of entrepreneurs in Indonesia**. Indonesia: George Washington University,1992.

Wickham, P. A., **Strategy Entrepreneurship: A decision making approach to new venture creation and management** (2nd ed.). England: 2001.

William Ouchi, **Organization and Management** , (Eaglewood Cliffs: Prentice Hill, 1971.

ผนวก ก บทความวิจัย

การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

THE DEVELOPMENT OF ECOSYSTEM BUDDHIST FOR STARTUP ENTREPRENEURS IN NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

เบญจมาศ สุวรรณวงศ์

Benjamas Suwannawong

พระมหาสุพร รกขิตธมโม

Phramaha Suporn Rakittathammo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonratchasima Campus, Thailand

E-mail: benjamas.suw@mcu.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา 2) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา 3) เสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่ Startup เชิงพุทธ

ผลการวิจัยพบว่า Ecosystem ระบบนิเวศทางธุรกิจ Startup คือระบบที่เชื่อมโยงกันของห่วงโซ่ทางคุณค่าของธุรกิจแต่ละหน่วยที่สามารถช่วยเหลือหรือสนับสนุนธุรกิจร่วมกันมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทำให้เกิดเป็นห่วงโซ่คุณค่า ได้แก่ 1) Startup Company กลุ่มสตาร์ทอัพ 2) Investor

¹ วันที่รับบทความ: XX XX XX; วันที่แก้ไขบทความ XX XX XX; วันที่ตอบรับบทความ: XX XX XX

กลุ่มนี้กลุ่ม 3) Supporting Organization ได้แก่ Incubator / Accelerator, Government, Association, Coworking Space, Academy, Event, Media

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก คือ หลักพรหมวิหารธรรม หลักอปริหานิยธรรม 2) ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า คือ หลักปาปณิกกรรม หลักสังคหวัตถุ 4 หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 หิริ และโอตตปปะ 3) ด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต คือ หลักสัพปุริสธรรม และหลักทิวฐธรรมกัตถะ 4) ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน คือ หลักฆราวาสธรรม หลักคิหิสุข 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน คือ หลักอิทธิบาท 4 หลักกัลยาณมิตร 6) ด้านการส่งเสริมสมาชิกของกลุ่มผู้ประกอบการ ธุรกิจ Startup ได้แก่ หลักสัมมาอาชีวะ หลักโภควิภาค

คำสำคัญ: ระบบนิเวศเชิงพุทธ, ผู้ประกอบการใหม่, สตาร์ทอัพ

Abstracts

The objectives of this research are 1) to study the concept and development of ecosystems for new startups in Nakhon Ratchasima Province. 2) To study the application of Buddhist principles in ecosystem development for new entrepreneurs. In Nakhon Ratchasima 3) To propose a model for the development of a Buddhist ecosystem for new entrepreneurs starting up in Nakhon Ratchasima. This research is a research method that combines qualitative research in the field. And action research The research instruments were interviews and organizing a workshop for the development of potential entrepreneurs for new entrepreneurs, Buddhist Startup.

Research results show that Ecosystem Startup business ecosystem is a system that connects each unit of the business value chain that can support or support the business together. Including 1) Startup Company 2) Investor 3) Supporting Organization : Incubator / Accelerator, Government, Association, Coworking Space, Academy, Event, Media.

Application of Buddhist principles in ecosystem development for new entrepreneurs. In Nakhon Ratchasima, it is divided into 6 areas as follows: 1) Group management and members are Four principles virtuous existence Principle, Aparihaniyadhamma Principle. 2) Marketing and customer management are Qualities of a successful shopkeeper or businessman Principle, The Sangahavatthu⁴, Bass of meritorious action, Conscience. 3) Production and production support are Sappurisa Dhamma, Virtues conducive to benefits in the present. 4)

Management, accounting and finance are Virtues for a good household life , House-
Life Happiness.5) The improvement and development of community businesses
towards sustainability are Basis for success, Sevenfold Kalanamitta-Dhamma 6)
Promotion of livelihoods among entrepreneurs and startups are Right livelihood, ,Four
consumption divisions,

Keywords: Ecosystem Buddhist, Startup,Entrepreneurs

บทนำ

ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) คือรากฐานเศรษฐกิจใหม่แห่งอนาคตของประเทศไทยซึ่งเป็น
ที่จับตามองจากทุกภาคส่วน เนื่องจากเริ่มต้นได้ง่าย ต้นทุนเริ่มต้นไม่สูง มีการนำเทคโนโลยี และ/หรือ
นวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้างธุรกิจ ตลอดจนยังถูกออกแบบมาให้สามารถทำซ้ำและ
ขยายตัวได้อย่างไม่มีขีดจำกัด จึงทำให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสูงและเป็นธุรกิจที่สามารถเติบโตได้
อย่างรวดเร็ว Startup คือธุรกิจขนาดเล็กที่เกิดขึ้นใหม่ หากมองภาพรวมแล้วจะมีโมเดลคล้ายกับ
SME แต่จะแตกต่างกันที่ธุรกิจ Startup จะมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยการขาย ‘ไอเดีย’ ส่วนมาก
จะเกี่ยวข้องกับ IT, Gadget, หรือ Application ชนิด ต่าง ๆ ที่จะมาแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของ
กลุ่มเป้าหมาย ให้นักลงทุนที่มีความเห็น หรือความเชื่อตรงกัน นำเงินมาลงทุนในธุรกิจนั้น ๆ เพื่อให้
สิ่ง ๆ นั้นเป็นจริงขึ้นมา (ณฤทธิ์ วรพงษ์ดี,2561:6) นอกจากนี้ ธุรกิจสตาร์ทอัพยังมุ่งเน้นที่จะแก้ไข
ปัญหาต่างๆ ด้วย การสร้างผลิตภัณฑ์/บริการที่สามารถตอบโจทย์ดังกล่าวและส่งผ่าน “คุณค่า” ที่
ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ประกอบกับการมีโมเดลทางธุรกิจ และการดำเนินงานที่สามารถทำซ้ำ
ด้วย ต้นทุนที่ไม่สูง รวมถึงความสามารถในการขยายตลาดได้รวดเร็วในวงกว้าง จึงทำให้ธุรกิจ สตาร์ท
อัพสามารถแก้ไขปัญหาที่ระบบหรือรูปแบบของธุรกิจดั้งเดิมไม่สามารถส่งผ่าน “คุณค่า” ที่แท้จริง
ให้กับผู้ใช้ได้ โดยการทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ใช้ดีขึ้น เช่น บริการที่รวดเร็วขึ้น และ/ หรือ มีราคาถูกลง
Startup เป็นแนวคิดธุรกิจแบบใหม่ที่สอดคล้องกับยุคของ ไทยแลนด์ 4.0 เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นและ
เติบโตอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเทคโนโลยีสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆให้เข้ามามีส่วน
ในการดำเนิน ชีวิตประจำวันมากขึ้นกว่าสมัยก่อน มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ทั้งในด้าน
กิจกรรมประจำวันตั้งแต่ตื่น นอนจนถึงนอนหลับ การประกอบอาชีพที่ต้องใช้เทคโนโลยีและ
อินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วย รวมไปถึงการดำเนิน ธุรกิจ ผู้ประกอบการจะต้องปรับตัวให้ทันกับการ
เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หลายๆธุรกิจที่ปรับตัว ไม่ได้ก็ต้องปิดตัวลง เพราะในขณะนี้
ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุคเปลี่ยนผ่าน จากไทยแลนด์ ๓.๐ ซึ่งเป็นยุค ของอุตสาหกรรมหนัก เป็น
ไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และ นวัตกรรม ในปัจจุบัน
ประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบทำมากได้น้อย จึงต้องการปรับเปลี่ยนให้ เป็นทำน้อยได้
มาก (ปานระพี ธิพิพันธุ์,Thailand 4.0 ประเทศไทย 4.0 คืออะไร,2563)

ธุรกิจ Startup เป็นแนวคิดธุรกิจแบบใหม่ที่สอดคล้องกับยุคของ ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งการทำธุรกิจ Startup คือ การที่เรามองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนส่วนมากแล้วสร้างโมเดลธุรกิจเพื่อมาแก้ไขปัญหาโดยใช้ เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการที่แตกต่างจากเดิม และธุรกิจจะต้องสามารถสร้างกำไรได้เรื่อยๆ เพิ่มผู้ ใช้ได้เรื่อยๆ และสามารถเติบโตขึ้นได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาอันสั้นและกลายเป็นบริษัทขนาดใหญ่ขึ้นเอง Startup มีจุดเริ่มต้นที่ Silicon Valley ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นศูนย์กลางแห่งเทคโนโลยี ปัจจุบันนัก ลงทุนเริ่มให้ความสนใจกับธุรกิจ Startup มากขึ้น เพราะ Startup มีแนวโน้มที่จะเติบโตได้แบบก้าวกระโดด เมื่อเทียบกับการทำธุรกิจแบบในอดีตที่ต้องใช้เวลาและเงินลงทุนจำนวนมากในการขยายธุรกิจให้เติบโต หลาย บริษัทระดับโลก เช่น 1.Apple 2.Google 3.Facebook 4.Instagram 5.Twitter ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เคย ผ่านการเป็น Startup มาก่อนแล้วทั้งนั้น ประเทศไทยในสมัยก่อนที่เทคโนโลยียังไม่ได้มีบทบาทมากนักทำให้ เรามองว่า Startup เป็นเรื่องที่ไกลตัว มองว่าเป็นเรื่องที่เพ้อฝัน มีแต่ฝรั่งเท่านั้นที่ทำได้ เป็นเรื่องที่เป็นไป ไม่ได้ หรือเป็นไปได้ยาก เพราะประเทศไทยยังไม่มี Startup ที่ประสบความสำเร็จให้เห็นกัน ทั้งภาครัฐและ เอกชนจึงยังไม่ได้ให้ความสนใจธุรกิจประเภทนี้มากนัก แต่ปัจจุบันมีคนกลุ่มเล็กๆหลายกลุ่มได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าคนไทยเราสามารถทำได้ไม่แพ้ชาติใดในโลก ยกตัวอย่างธุรกิจ Startup ของไทยที่ประสบความสำเร็จ อาทิ 1. Wongnai 2. Builk 3. Computerlogy 4. Ookbee และอื่นๆอีกมากมาย ที่เป็น Startup ของไทย คนกลุ่มนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าคนไทยก็สามารถทำ Startup ได้ แต่อย่างไรก็ตาม หากคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ แล้ว Startup ที่ไม่ประสบความสำเร็จมีมากถึง 90 % Startup ที่ประสบความสำเร็จมีเพียงแค่ 10 % เท่านั้น (ศศิรินทร์ สายะสนธิ, **ทำไม Startup ในไทยไม่ค่อยประสบความสำเร็จ,2563**) ปัจจุบันธุรกิจสตาร์ทอัพมีโอกาสที่จะปฏิวัติอุตสาหกรรมต่างๆ และเจาะตลาดหรือ ครอบครองตลาดเดิมของธุรกิจรูปแบบเก่า ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาแท็กซี่ไม่ยอมรับผู้โดยสาร ของคนไทย ทั้งๆ ที่ปัญหานี้เป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ซึ่งถือเป็นโอกาสทางธุรกิจของคนไทย แต่ กลับเป็นเทคสตาร์ทอัพ (Startup) ชื่อ Grab Taxi ที่ก่อตั้งโดยชาวมาเลเซีย เข้ามาทำตลาด สร้างธุรกิจจาก แอปพลิเคชันการเรียกแท็กซี่และประสบความสำเร็จ โดยมีส่วนแบ่งการตลาด เป็นอันดับ 1 ซึ่งทุกๆ 5 วินาทีจะมีการเรียกแท็กซี่ผ่าน Grab Taxi และในปัจจุบัน Grab Taxi มี มูลค่าประเมินแตะ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐภายในระยะเวลาเพียง 14 เดือน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้รัฐบาลของหลายประเทศให้ความสำคัญกับสตาร์ทอัพและมีนโยบายสร้างระบบนิเวศน์ (Ecosystem) “Startup” มีระบบนิเวศ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้สตาร์ทอัพเติบโตได้อย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน เพื่อช่วยให้เทคสตาร์ทอัพเกิดขึ้นมาทดแทนธุรกิจรูปแบบเดิมๆ ด้วยธุรกิจใหม่ที่เป็นของประเทศตนเอง และสามารถ ขยายไปยังตลาดในประเทศอื่นๆ ดังนั้นเพื่อเพิ่มโอกาสให้สตาร์ทอัพสามารถสร้างธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ รัฐบาลหลายประเทศจึงได้ออกมาตรการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ ประเทศไทยต้องการสร้าง “Startup” สาเหตุเพราะว่าในการจะแก้ไขปัญหาระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อผลักดันให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก

ในพระพุทธศาสนาได้มีการนำหลักพุทธธรรมในการแก้ไขปัญหาแห่งความทุกข์หรือนำมาพัฒนาธุรกิจต่างๆให้ยั่งยืนได้เป็นอย่างดี ซึ่งหลักพุทธธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการพัฒนาองค์กรไม่ว่าจะเป็นทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ นำมาซึ่งความสำเร็จและเกิดการพัฒนาองค์กรได้อย่างยั่งยืนต่อไป จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการ Startup ได้มีการพัฒนาศักยภาพตนเองสามารถสร้างและพัฒนาธุรกิจ ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าให้เป็นที่ยอมรับในตลาดอย่างกว้างขวางสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ภาคสนาม(Field Study) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อ.เมือง,อ.สูงเนิน,อ.ปากช่อง,อ.ปักธงชัย,อ.โชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้คือ 1)กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 คน ดังนี้คือ 1.เจ้าของธุรกิจLadyproud Shop จำนวน 1 คน และ2.เจ้าของธุรกิจหจก.ชันชายนเอส น้ำพริกลุงนาย (วิสาหกิจชุมชน) จำนวน1 คน 2)กลุ่มผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา 10 คน 3)กลุ่มนิสิต/ นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 แห่ง คือ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา จำนวน 20 รูป/คน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำนวน 14 คน 4)กลุ่มผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในด้านธุรกิจ Startup 1 คน 5)กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ

ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 คนคือ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 1 คน,เจ้าหน้าที่วิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา 1 คน 6)กลุ่มนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป รวมทั้งสิ้นจำนวน 50 รูป/คน

โดยการคัดเลือกประชากรกลุ่มเป้าหมาย/ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง(Purposive sampling) และมีความสนใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมา

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการ แบบสัมภาษณ์มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอนดังนี้ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วยชื่อ-สกุล,เพศ,อายุ,ที่อยู่,การศึกษา,อาชีพหลัก,ธุรกิจStartup, ตำแหน่ง/ความรับผิดชอบใน Start up **ตอนที่ 2** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลประวัติความเป็นมา บริบท สภาพทั่วไป และผลิตภัณฑ์/บริการของStartupซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรีจำนวน 16 ข้อ **ตอนที่ 3** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ระบบนิเวศสำหรับธุรกิจStartUp (Startup Ecosystem) ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรีจำนวน 3 ข้อ **ตอนที่ 4** การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับ ผู้ประกอบการใหม่Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรีจำนวน 2 ข้อ **ตอนที่ 5** รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรีจำนวน 1 ข้อ **ตอนที่ 6** ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรีจำนวน 1 ข้อ

2.2 การจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการอบรม “การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup”ให้กับผู้ประกอบการใหม่ Startup, นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และนิสิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ทั้งหมดจำนวน 50 รูป/คน ในวันที่ 3,7-9 สิงหาคม 2563 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และคืนเวทีสู่ชุมชน ซึ่งเป็นการนำข้อมูลการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมาเสนอต่อชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเผยแพร่ให้กับผู้ประกอบการใหม่ Start up ในจังหวัดนครราชสีมาในพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1.ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสัมภาษณ์จากรองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตนครราชสีมาถึง ผู้ให้สัมภาษณ์ 2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้ให้สัมภาษณ์ 50 คน 3. นัดหมายการสัมภาษณ์ 4. ดำเนินการสัมภาษณ์ 5. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง“ การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่Startupในจังหวัดนครราชสีมา”จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังต่อไปนี้คือ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานภาคสนาม

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่เข้าร่วมอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” จำนวน 12 คน โดยสรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” เกี่ยวกับเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, ชื่อ Startup, ที่อยู่ เมื่อจำแนกเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ (Percentage) และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานภาคสนาม ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้ **ด้านเพศ** พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup เป็นเพศหญิง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ตามลำดับ **ด้านอายุ** พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่มีอายุ 40-49 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และอายุ 50-59 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และอายุ 60-69 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และอายุ 30-39 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และอายุ 20-29 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับ **ด้านระดับการศึกษา** พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่เป็นระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.34 ระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับ **ด้านธุรกิจ Startup** พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่พบว่าทำธุรกิจ Startup ด้านค้าขาย เช่น ธุรกิจขายน้ำพริก/สินค้าแปรรูปการเกษตร (หจก.ชั้นชายน์ เอสน้ำพริกลุงนาย), ขายสินค้าด้านสุขภาพและความงาม (Ladyproud By Dr.Pum), ร้านขายของชำ, ขายเสื้อผ้าออนไลน์, ค้าขายออนไลน์, ขายมอเตอร์ไซด์ออนไลน์ รวมทั้งหมดจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และธุรกิจให้เช่ารถตู้ (บจก.พาวเวอร์ฯ) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และธุรกิจเปิดร้านบริการสักลายจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และธุรกิจขนส่งสินค้าจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และธุรกิจบ้านเช่า, ผู้บริหารรีสอร์ท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และธุรกิจโรงเรียนสอนนวดแผนไทยจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.34 และธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.43 ตามลำดับ **ด้านที่ตั้งของธุรกิจ** พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่พบว่าทำเลที่ตั้งของธุรกิจ Startup อยู่ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา เช่น ต.หนองไผ่ล้อม, ต.ในเมือง, ต.สีมูม, ต.จ้อหอ, ต.จ้อหอ รวมทั้งหมด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 และอำเภอสูงเนิน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.68 และอำเภอปากช่อง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และ

อำเภอปักษ์ชัย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และอำเภอโชคชัย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33ตามลำดับ

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 แนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

2.1.1 แนวคิดเรื่องระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup

สตาร์ทอัพ (Startup) คือกิจการที่เริ่มต้นธุรกิจจากจุดเล็กๆ สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ออกแบบให้ธุรกิจมีการทำซ้ำได้โดยง่าย (Repeatable) และขยายกิจการได้ง่าย (Scalable) มีการนำเทคโนโลยี และ/หรือ นวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้างธุรกิจ มักเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นจากไอเดียเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหรือเห็นโอกาสทางธุรกิจที่ยังไม่มีใครเคยคิดหรือทำมาก่อน

Ecosystem ระบบนิเวศทางธุรกิจ หรือ Business Ecosystem คือระบบที่เชื่อมโยงกันของห่วงโซ่ทางคุณค่า (Value Chain) ของธุรกิจแต่ละหน่วยที่สามารถช่วยเหลือหรือสนับสนุนธุรกิจร่วมกันมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทำให้เกิดเป็นห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) โดยกลุ่มหลักๆ ได้แก่ ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) กลุ่มผู้ลงทุนในสตาร์ทอัพ (Investor) และกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องที่จะมาช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจ สตาร์ทอัพเติบโต (Supporting Organization) แบ่งเป็นดังนี้ **1) STARTUP COMPANY (กลุ่มสตาร์ทอัพ)** ถือเป็นจุดศูนย์กลางของ Ecosystem ปัจจุบันสตาร์ทอัพไทยในช่วง 2-3 ปีนี้มีการขยายการเติบโตเพิ่มขึ้นมากทั้งขนาดและจำนวนซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นตัวอย่างสำคัญที่ทำให้เกิดสตาร์ทอัพหน้าใหม่เพิ่มขึ้น **2) INVESTOR (กลุ่มนักลงทุน)** ซึ่งมีทั้งกลุ่มนักลงทุนบุคคล (Angel) ที่ใช้เงินทุนส่วนตัวมาร่วมสนับสนุนให้กับสตาร์ทอัพโดยมากจะเป็นเจ้าของธุรกิจที่มีความสนใจหรือความรู้ ความเชี่ยวชาญในธุรกิจที่ร่วมลงทุน กลุ่มนักลงทุนสถาบัน (Venture Capital) ที่นำเงินมาสนับสนุนให้สตาร์ทอัพเติบโตโดยการลงทุน เพื่อแลกกับการถือหุ้นในบริษัทสตาร์ทอัพ และคาดหวังการเติบโตในอนาคตซึ่งกลุ่มนี้จะมีทั้งกลุ่มองค์กรในประเทศ และต่างประเทศ โดยในปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้นทำให้สตาร์ทอัพ มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนประเทศนี้มากขึ้น รวมถึงการมีช่องทางระดมทุนจากสาธารณะ (Crowd funding)” ซึ่งเป็นช่องทางที่สตาร์ทอัพสามารถมาขอทุนจากประชาชนทั่วไปได้ โดยอาจจะไม่มีหรือไม่มีผลตอบแทนก็ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของโครงการ ซึ่งกลุ่ม Investor ทั้งหมดนี้ถือเป็นส่วนช่วยให้สตาร์ทอัพมีเงินทุนไว้ใช้ขยายกิจการต่อไป **3) SUPPORTING ORGANIZATION**

(กลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องที่ช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเติบโต) ซึ่งมีมากมาย ตั้งแต่ 3.1) Incubators / Accelerators หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยสรรหาบริษัทที่มีศักยภาพในการเติบโตเพื่อมาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการตลาด การเงิน หรือกฎหมายรวมถึงทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยเร่งให้ธุรกิจ เติบโตได้รวดเร็วขึ้น Incubator / Accelerator เป็นหน่วยงานบ่มเพาะหรือเร่งการเติบโตสำหรับธุรกิจ ที่จะช่วยให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้โดยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำและเป็นที่พักพิงทางธุรกิจในด้านต่างๆ ทั้งด้านการตลาด การเงิน กฎหมาย สถานที่ทำงาน (Coworking Space) ตลอดจนแหล่งเงินทุนรวมทั้งช่วยหาพันธมิตรและแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมในรอบต่อไป เพื่อช่วยเร่งให้ธุรกิจขยายการเติบโตออกไปได้ รวมถึงการเข้าร่วมกับหน่วยงานบ่มเพาะเหล่านี้สามารถเข้าร่วมได้จากโครงการแข่งขันต่างๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น ซึ่งจะได้รับเงินทุนสนับสนุนธุรกิจเริ่มต้นด้วย โดยบางรายอาจจะแลกเปลี่ยนการเข้าร่วมถือหุ้น หรืออาจจะเป็นการให้ทุนสนับสนุนโดยไม่ต้องแลกหุ้นก็ได้ 3.2) Government หน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ธุรกิจสตาร์ทอัพ ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ สนับสนุนทางด้าน เทคโนโลยี พาออกตลาดต่างประเทศ ตลอดจนออกกฎหมายทางด้านข้อปฏิบัติ และกฎหมายต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ Startup Funding การได้รับเงินทุนสนับสนุนจากนักลงทุนทั้ง Angel investor ซึ่งเป็นนักลงทุนอิสระที่ใช้เงินส่วนตัวของตนเองมาร่วมลงทุนกับบริษัท Startup โดยมากมักจะเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวที่มีความสนใจหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญในธุรกิจที่ร่วมลงทุน หรือ Venture Capital (VC) ซึ่งเป็นนักลงทุนในรูปแบบองค์กร(นักลงทุนสถาบัน)ที่นำเงินมาร่วมลงทุนเพื่อถือหุ้นของบริษัท Startup โดยคาดหวังการเติบโตในอนาคต ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของธุรกิจ Startup ซึ่งอาจจะแบ่งเป็นรอบการระดมทุนตามลำดับของการเติบโตได้ดังนี้ 3.3) Association สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่ ซึ่งตั้งมาเพื่อช่วยสร้าง ความเข้มแข็งให้กับระบบนิเวศคอมมูนิตี้เทคโนโลยี ซึ่งรวมถึงสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ กลุ่มบริษัทสตาร์ทอัพได้มาทำงานร่วมกัน และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง รวมถึงเป็น ตัวแทนของกลุ่มสตาร์ทอัพทั้งในและต่างประเทศ 3.4) Coworking Space สถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำ ธุรกิจที่ยังไม่มีสถานที่ทำงานเป็นของตนเอง เป็นการใช้พื้นที่ร่วมกัน และมีชุมชน คนทำงานเหมือนกัน ทำให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนแนวคิดในการทำธุรกิจ ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีไว้สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยตรง โดยจะมีทั้งส่วนเอกชนที่จัดเก็บค่า ใช้จ่าย กับส่วนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายซึ่งมาจาก การสนับสนุนของหน่วยงานเฉพาะที่ ต้องการสนับสนุนโดยตรง 3.5) Academy หน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ 3.6) Event การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ เพื่อการ เติบโต ไม่ว่าจะเป็นเวทีนำเสนอธุรกิจ เพื่อ จับคู่ธุรกิจสตาร์ทอัพกับนักลงทุน รวมถึง งานสัมมนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ธุรกิจสตาร์ทอัพโดยหน่วยงานต่างๆ 3.7) Media สื่อที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพโดยตรง ที่คอย อัปเดต ข่าวสารความเคลื่อนไหวของคนใน วงการสตาร์ทอัพ ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึง Blog ที่ให้ความรู้หรือเทคนิคในการ สร้างสตาร์ทอัพต่างๆ ทั้งหมดนี้รวมกันจะเห็นได้ว่า ทุกๆ ส่วนมีความเชื่อมโยง

สนับสนุน ให้สิ่งแวดล้อมการสร้างสตาร์ทอัพมี ความเข้มแข็ง และมีโอกาสที่จะ เติบโตได้ง่ายขึ้น ซึ่งหากแต่ละหน่วย เติบโตขยายออกไปจะยิ่งทำให้Startup Ecosystem นี้มีความ เข้มแข็งมากขึ้นและจะยิ่งส่งผลดีต่อ การสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพโดยรวม

2.1.2 การพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup,นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และนิสิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ทั้งหมดจำนวน 50 รูป/คน ที่เข้าร่วมอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” วันที่ 3,7-9 สิงหาคม 2563 ณ. วิทยาเขตนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในประเด็นการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับธุรกิจ StartUpสรุปได้ดังนี้ **1) ด้าน Startup Company** กลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งพบว่าการดำเนินธุรกิจ Startup กลุ่มสตาร์ทอัพ ถือเป็นจุดศูนย์กลางของ Ecosystem ซึ่งในปัจจุบันพบว่าสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาช่วง 2-3 ปีนี้มีการขยายการเติบโตเพิ่มขึ้นมากทั้งขนาดและจำนวนซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นตัวอย่างสำคัญที่ทำให้เกิดสตาร์ทอัพหน้าใหม่เพิ่มขึ้น และในปัจจุบันกลุ่มสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด 9 กลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้คือ 1. ด้านเกษตรและอาหาร (AgriTech/Food Startup) 2)ด้านการแพทย์และสาธารณสุข (HealthTech) 3) ด้านการเงินและการธนาคาร (FinTech) 4) ด้านอุตสาหกรรม (IndustryTech) 5) ด้านการท่องเที่ยว (TravelTech) 6) ด้านไลฟ์สไตล์ (LifeStyle) 7) ด้านพาณิชย์กรรมอิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) 8)ด้านภาครัฐ/การศึกษา (GovTech/EdTech) 9) ด้านอสังหาริมทรัพย์ (PropertyTech) และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ที่เข้าร่วมอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่“Smart City Korat Startup” ในวันที่ 3,7-9 ส.ค.2563 พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ Startup ส่วนใหญ่ พบว่าทำธุรกิจ Startup ด้านค้าขาย เช่น ธุรกิจขายน้ำพริก/สินค้าแปรรูป การเกษตร (หจก.ชันชายนเอส น้ำพริกลุงนาย), ขายสินค้าด้านสุขภาพและความงาม (Ladyproud By Dr.Pum),ร้านขายของชำ,ขายเสื้อผ้าออนไลน์,ค้าขายออนไลน์,ขายมอเตอร์ไซด์ออนไลน์ ,ธุรกิจให้เช่ารถตู้ (บจก.พาวเวอร์ฯ) ,ธุรกิจเปิดร้านบริการสักราย,ธุรกิจขนส่งสินค้า,ธุรกิจบ้านเช่า,ผู้บริหารรีสอร์ท,ธุรกิจโรงเรียนสอนนวดแผนไทย และธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น **2)ด้าน Investor(กลุ่มนักลงทุน)** จากการศึกษาพบว่ากลุ่มนักลงทุนในจังหวัดนครราชสีมาเป็นกลุ่มนักลงทุนบุคคล(Angel) และกลุ่มนักลงทุนสถาบัน (Venture Capital)" โดยกลุ่มนักลงทุนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของธุรกิจและใช้เงินทุนส่วนตัวในการลงทุนทำธุรกิจต่างๆที่มีความเชี่ยวชาญ และกลุ่มนักลงทุนสถาบัน (Venture Capital)ซึ่งมีทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศที่นำเงินมาสนับสนุนให้สตาร์ทอัพเติบโตโดยการลงทุนเพื่อแลกกับการถือหุ้นในบริษัทสตาร์ทอัพ ซึ่งในปีที่ผ่านมาธุรกิจอุตสาหกรรมในจังหวัดนครราชสีมาที่ได้รับความสนใจจากนักทุนทั้งชาวไทยและต่างชาติ และได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนสูงในภาคอีสานยังคงเป็น 2 ธุรกิจอุตสาหกรรมหลัก คือธุรกิจอุตสาหกรรมด้านการเกษตรและด้าน

พลังงานทดแทน ซึ่งถือเป็น 2อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและเป็นจุดแข็งของภาคอีสาน โดยในปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้นทำให้สตาร์ทอัพ มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนประเทศนี้มากขึ้น รวมถึงการมีช่องทางระดมทุนจากสาธารณะ (Crowd funding)” ซึ่งเป็นช่องทางที่สตาร์ทอัพสามารถมาขอทุนจากประชาชนทั่วไปได้ โดยอาจจะมีหรือไม่มีผลตอบแทนก็ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของโครงการ ซึ่งกลุ่ม Investor ทั้งหมดนี้ถือเป็น ส่วนช่วยให้สตาร์ทอัพมีส่วนช่วยให้สตาร์ทอัพมีเงินทุนไว้ใช้ขยายกิจการต่อไปได้

3) ด้าน Incubators/ Accelerators มีหน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมา เช่น หอการค้าจังหวัด, พาณิชยจังหวัด, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **4) ด้าน Government** มีนโยบายของภาครัฐที่ให้การสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมา **5) ด้าน Association** มีสมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่ ธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาเช่น หอการค้าจังหวัด, สมาคมการค้าต่างๆในจังหวัดนครราชสีมา **6) ด้าน Academy** มีหน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมาเช่น พาณิชยจังหวัด, หอการค้าจังหวัด, มหาวิทยาลัยต่างๆเช่นมทส.มทร, ม.ราชภัฏนครราชสีมา **7) ด้าน Event** มีการจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมา**8)ด้าน Coworking Space** มีสถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำธุรกิจสตาร์ทอัพในจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้นการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกันระหว่างทีมวิจัยและผู้ประกอบการใหม่ พบว่าจะต้องมีการพัฒนาสำหรับธุรกิจให้เกิดการเติบโต คือ ต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงาน ดังต่อไปนี้ **1) หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ** โดยสรรหาบริษัทที่มีศักยภาพในการเติบโต เพื่อให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการตลาด การเงิน หรือกฎหมายรวมถึงทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยเร่งให้ธุรกิจ เติบโตได้รวดเร็วขึ้น เพราะหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ธุรกิจสตาร์ทอัพ ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ สนับสนุนทางด้านเทคโนโลยี พาออกตลาดต่างประเทศ ตลอดจนออกกฎเกณฑ์ทางด้านข้อปฏิบัติ และกฎหมายต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการ สร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ **2)สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่** ซึ่งตั้งมาเพื่อช่วยสร้าง ความเข้มแข็งให้กับระบบนิเวศคอมพิวเตอร์ ซึ่งรวมถึงสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ กลุ่มบริษัทสตาร์ทอัพได้มาทำงานร่วมกัน และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง รวมถึงเป็นตัวแทนของกลุ่มสตาร์ทอัพทั้งในและต่างประเทศ **3)สถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำธุรกิจ** ที่ยังไม่มีสถานที่ทำงานเป็นของตนเอง เป็นการใช้พื้นที่ร่วมกันและมีชุมชน คนทำงานเหมือนกัน ทำให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนแนวคิดในการทำธุรกิจ ซึ่งสถานที่ เหล่านี้มีไว้สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพโดยตรง โดยจะมีทั้งส่วนเอกชนที่จัดเก็บค่า ใช้จ่าย กับส่วนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายซึ่งมาจาก การสนับสนุนของหน่วยงานเฉพาะที่ ต้องการสนับสนุนโดยตรงซึ่งเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ในการทำธุรกิจ Startup ควรเป็นพื้นที่ที่เป็นย่านเศรษฐกิจ, เป็นพื้นที่ที่มีผู้คน และรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย และเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่าย ใช้พื้นที่ได้หลากหลาย หน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการ

สร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดย เฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ เพื่อ การเติบโต ไม่ว่าจะเป็นเวทีนำเสนอธุรกิจ เพื่อ จับคู่ธุรกิจสตาร์ทอัพกับนักลงทุน รวมถึง งานสัมมนา ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ธุรกิจสตาร์ทอัพโดยหน่วยงานต่างๆและ สื่อที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพ โดยตรง ที่คอย อัปเดตข่าวสารความเคลื่อนไหวของคนใน วงการสตาร์ทอัพ ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึง Blog ที่ให้ความรู้ หรือเทคนิคในการ สร้างสตาร์ทอัพ ต่างๆ กล่าวโดยสรุป สตาร์ทอัพใน จังหวัดนครราชสีมา ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ด้วยข้อจำกัดด้านปัจจัยการผลิต ทั้งแหล่งทุนและ บุคลากร ซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะอุตสาหกรรม ในแง่ของทุนเนื่องจากเทคสตาร์ทอัพเป็นธุรกิจใหม่ที่มีความ เสี่ยงสูง ซึ่งอาจจะไม่คุ้มกับผลตอบแทนในหลายราย ประกอบกับความเข้าใจธุรกิจของสถาบัน การเงินยังอยู่ในระยะเริ่มต้น การปล่อยสินเชื่อจึงเป็นไปได้ด้วยความระมัดระวัง ขณะที่ในแง่ของ บุคลากร กระจุกตัวหลังของเทคสตาร์ทอัพ คือ วิศวกรซอฟต์แวร์ซึ่งเป็นผู้เขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การผลิต บุคลากรสาขานี้ของไทยยังจำกัด และส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐหรือใน กำกับของรัฐ ปัจจัยที่ทำให้สตาร์ทอัพประสบความสำเร็จ ปัจจัยด้านเวลา Bill Gross ได้กล่าวไว้ว่า จังหวะเวลา สำหรับการทำธุรกิจนั้นต้องมีหลายปัจจัย ถ้าหากธุรกิจเปิดตัวและดำเนินการในช่วงเวลา ที่ไม่เหมาะสม อาทิเช่น ในช่วงเวลาที่ตลาดสำหรับสินค้า และบริการที่ธุรกิจกำลังจะเริ่มต้นดำเนิน อิมตัวแล้ว หรือมีตัวเลือกมาก จะส่งผลให้ธุรกิจดำเนินการต่อไป ได้ยาก

สรุปการพัฒนาาระบบนิเวศส่งเสริมธุรกิจ Startup เริ่มต้น มีดังนี้ (1) Knowledge การ ส่งเสริมองค์ความรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านความเป็น ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) ความรู้และทักษะเชิงเทคนิค (Technical knowledge & skills) และความรู้และทักษะด้านการสร้างสรรค์และการออกแบบ (Design knowledge & skills) (2) Infrastructure การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ (Hard) การ ปรับปรุงและเตรียมพร้อมพื้นที่พัฒนานวัตกรรมร่วมกัน (Co-innovating Space) (Soft) กิจกรรมการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์ (Research Commercialization for Startup) (3) Structure การจัดตั้งหน่วยงานดำเนินการและวางแผน (4) Network การพัฒนาเครือข่าย วิสาหกิจเริ่มต้น (5) Startup District การพัฒนาย่านวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นแพลตฟอร์มกลาง ได้แก่ Startup Thailand League , Startup Korat การพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมและ สังคมฐานความรู้ โดยให้ความสำคัญแก่การเป็นพื้นที่เปิด 4 ประการได้แก่ 1) ผู้ที่มีทักษะสูงจากทั่ว โลก (Talent) 2) แรงกระตุ้นเติบโตของวิสาหกิจเริ่มต้น (Business Growth) 3) สนับสนุนการลงทุนใน วิสาหกิจเริ่มต้น (Investment) 4) การสร้างและพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของวิสาหกิจ เริ่มต้น (Ecosystem)

2.2 การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการลงเก็บข้อมูลภาคสนามได้กำหนดประเด็นวิเคราะห์ 5 ประเด็นได้แก่ 1) การ บริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก 2) การบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้าและรับคำสั่งซื้อ 3) การ

บริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต 4) การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน 5) การปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจ Startup ใหม่ๆ 6) ด้านการส่งเสริมสมาชิกของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ Startup ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจากการอบรมเชิงปฏิบัติการของโครงการ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” จะต้องมีการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1) หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ส่วนใหญ่หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม หลักพรหมวิหารธรรมและหลักอปริหานิยธรรม เพื่อบริหารจัดการกลุ่มในด้าน โครงสร้างและข้อมูลของกลุ่ม การนำกลุ่ม การสื่อสาร ทบทวน ติดตาม และด้านความสามารถการฝึกสอนการทำงาน

2) หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า และรับคำสั่งซื้อ ส่วนใหญ่หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า ได้แก่ หลักปาปนิกธรรม หลักพรหมวิหารธรรม หลักสังคหวัตถุ 4 หลักฆราวาสธรรม และหลักทิวฐธรรมิกัตถะ เพื่อใช้ส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า ด้านการรับคำสั่งซื้อ หลักการดำเนินงานในลักษณะพึ่งตนเองค่อยเป็น ค่อยไปแบบยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นหลักความเชื่อตรงการดำเนินกิจกรรมไม่ได้ตั้งเป้าหมายที่กำไรเป็นเพียงช่วยเหลือกันของคนในชุมชน โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม 2 หลักธรรม คือ บุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ ทาน ศีลและภาวนา และ โลกบาลธรรมได้แก่ ทิри และ โอตตัพพะ

3) หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ส่วนใหญ่ใช้หลักสัปปุริสธรรม หลักพรหมวิหารธรรมและหลักทิวฐธรรมิกัตถะ เพื่อใช้ส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ซึ่งได้แก่ การจัดซื้อและจัดหาวัตถุดิบหรือ ปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้า เครื่องมือ อุปกรณ์และสถานที่ผลิต การบรรจุและจัดส่ง

4) หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน ส่วนใหญ่ใช้หลักฆราวาสธรรม หลักสัปปุริสธรรม หลักปาปนิกธรรม หลักโกควิภาค หลักทิวฐธรรมิกัตถะ หลักกัลยาณมิตร และ หลักคิหิสุข เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน ได้แก่ รายรับ-รายจ่าย ต้นทุนและกำไรการเงินของกลุ่ม ทรัพย์สินและหนี้สิน

5) หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมด้าน การปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน ส่วนใหญ่ใช้หลักอิทธิบาท 4 หลักสัปปุริสธรรม หลักฆราวาสธรรม หลักปาปนิกธรรม หลักทิวฐธรรมิกัตถะ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน ได้แก่ พัฒนา การเรียนรู้ ของกลุ่ม/สมาชิก พัฒนา เทคนิคและฝีมือการผลิต พัฒนาดานผลิตภัณฑ์

หรือบรรจุกัญท์ และฉลาก พัฒนาปรับปรุงธุรกิจ พัฒนาด้านเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน พัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน พัฒนาด้านการพึ่งตนเอง

6)หลักพุทธศาสนาที่ใช้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมด้านการส่งเสริมสัมมาชีพของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ Startup การใช้หลักพุทธศาสนาในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจ Startupสู่ความยั่งยืนซึ่งในด้านการเรียนรู้ของกลุ่ม/สมาชิกพัฒนาด้านเทคนิคและมีมือการผลิต การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์หรือบรรจุกัญท์ และฉลากการพัฒนาปรับปรุงการพัฒนาด้านเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน การพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน การพัฒนาด้านการพึ่งตนเองโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 หลักสัปปุริสธรรม หลักกัลยาณมิตร หลักโภควิภาค หลักปาปณิกกรรม หลักทิวฐธรรมกัตถ หลักขราวาส ธรรม สมาชิกได้รับการพัฒนาให้มีทักษะความสามารถในการในการดำเนินการกิจกรรมกลุ่มทุกด้าน เช่น ได้รับการสนับสนุนศึกษาทำงานอยู่เสมอฝึกอบรมพัฒนาแบบพึ่งพาคนในชุมชนให้คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมผนวกกับภูมิปัญญาเดิม หลักธรรมพุทธส่งผลโดยตรงคือทำให้สมาชิกเกิดความคิดอ่านเพิ่มมุมมอง รู้จักจำแนกแยกแยะเชื่อมโยงเครือข่ายมีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อเพื่อนมนุษย์ไม่ขัดแย้งไม่ทำลายคุณธรรมเหล่านี้ย่อมเป็นดัชนีชี้วัดอนาคตให้เห็นว่ากิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนเติบโตอย่างมีเป้าหมายทิศทาง

2.3 รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธ มีความสอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น คือ 1.กิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบไปด้วยหลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้เริ่มต้น จะให้การอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ Business (2 วัน) และหลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้มีประสบการณ์ จะมุ่งเน้น ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ และสามารถพัฒนาเชิงลึกได้ โดยให้การอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาพรวมของธุรกิจ Business model canvas และทักษะความรู้เพื่อการพัฒนาอย่างมีระบบ (1 วัน) 2.กิจกรรมการสร้างและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในเชิงลึก เป็นการคัดเลือกผู้ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจากกิจกรรมที่ 1 เข้ารับการพัฒนา ซึ่งผู้ประกอบการจะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเชิงลึก ตามปัญหาหรือความต้องการอย่างน้อย 1 ด้าน อาทิ การเขียนแผนธุรกิจ แนะนำแผนธุรกิจที่ได้รับการตรวจสอบและพิจารณาจากสถาบันการเงิน, การทำ Content Marketing แนะนำการใช้สื่อสำหรับประชาสัมพันธ์, การเชื่อมโยง Online to Offline สอนการเชื่อมโยงร้านค้าโลกออนไลน์กับไลน์เข้าด้วยกัน, การยกระดับมาตรฐาน แนะนำการเตรียมความพร้อมเพื่อการขอรับรองมาตรฐาน ๓.กิจกรรมเสริมด้านการตลาด คัดเลือกผู้ผ่านการพัฒนาศักยภาพในเชิงลึก ออกตลาดในงานจังหวัด เป็นต้น

การจัดกิจกรรมของโครงการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา จะเป็นรูปแบบหนึ่งที่ควบคู่กับนโยบายของรัฐบาลและผู้ประกอบการ ได้เรียนรู้ที่หลากหลายในเชิงพุทธมากขึ้น เพราะมหาวิทยาลัยของทีมงานวิจัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่พร้อมให้ความรู้ในด้านเชิงพุทธอย่างเต็มที่ และการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจะเป็นการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการที่ตรงจุดและมีรูปแบบที่ชัดเจนที่สุด สามารถที่จะขับเคลื่อนนโยบายของผู้ประกอบไปตามทิศทางที่ควรจะเป็น เมื่อฝึกอบรมก็จะเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ สามารถที่จะต่อยอดธุรกิจได้ เพราะคอร์สในการฝึกอบรมจะสร้างและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในเชิงลึกอย่างน้อย 1 เรื่อง พร้อมการรายงานผล ติดตามผลและประเมินผล ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมอบรมจะต้องมีการเชื่อมโยงความคิดในเรื่องของการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือเชื่อมโยงสินค้าเข้าสู่การส่งเสริมตลาดหรือเงินทุน (ถ้ามี) เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความรู้สึกรู้ว่ามีพลังที่อยากจะทำธุรกิจสตาร์ทอัพ และการเกิดผลลัพธ์อื่นๆตามมา จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ากระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์มีความสำคัญในการที่สร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจให้ผู้ประกอบการได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ธุรกิจ Startup ประเภทบริการ จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านแนวความคิดใหม่ๆ ธุรกิจนี้จะต้องมีความแปลกใหม่ตลอดเวลา มีความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถเรียกความสนใจให้คนมาใช้บริการได้และยังให้ความสำคัญกับจังหวะเวลาที่ผู้คน ส่วนมากพบเจอปัญหาและเกิดความต้องการพอดีอีกด้วยดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนธุรกิจที่ดีและคิดครอบคลุม ทุกด้านทุกมุม ในการทำธุรกิจนั้น ปัจจัยด้านเงินทุนสำคัญมาก กับธุรกิจ Startup ทุกๆประเภทแต่ทั้งนี้ก็คือ เป็นปัจจัยรองที่แต่ละธุรกิจให้ความสำคัญเพราะหากธุรกิจนั้นมีทีมที่ดี แนวความคิดใหม่ๆ แผนธุรกิจที่น่าลงทุน และจังหวะเวลาที่เหมาะสมก็จะสามารถหาเงินระดมทุนได้ไม่ยาก ธุรกิจ Startup นั้นประสบความสำเร็จ **ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย เหมือนโพธิ์** ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า ศักยภาพและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม มีกฎระเบียบ แบ่งบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน อีกทั้งมีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม (ศุภชัย เหมือนโพธิ์, 2559: บทคัดย่อ) **และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ วิเศษ** ได้ศึกษาคูณลักษณะและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สาขาการเป็นผู้ประกอบการ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน Startup เป็นแนวคิดธุรกิจแบบใหม่ที่สอดคล้องกับยุคของไทยแลนด์ 4.0 เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นและเติบโตอย่างรวดเร็วแต่การที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จนั้น ต้องมีปัจจัยหลายๆ ด้านผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จมีอยู่หลักๆ 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านจังหวะเวลา ปัจจัยด้าน ทีมงาน ปัจจัยด้านแนวความคิดใหม่ ๆ ปัจจัยด้านแผนธุรกิจและปัจจัยด้านเงินทุน ซึ่งปัจจัยแต่ละด้านก็ขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจ Startup นั้น ๆ ด้วย ว่าจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านไหนเป็นอันดับแรก ดังนั้นธุรกิจ Startup จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีหนึ่งใน 5 ปัจจัยนี้เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ธุรกิจ Startup ที่จะประสบความสำเร็จได้ คือ ธุรกิจต้องสามารถตอบโจทย์และแก้ปัญหาได้ตามความต้องการของผู้บริโภคได้ (ณัฐวุฒิ วิเศษ, 2552 : บทคัดย่อ)

การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธ มีความสอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น คือ ๑.กิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบไปด้วย หลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้เริ่มต้น จะให้การอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ Business (2 วัน) และหลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้มีประสบการณ์ จะมุ่งเน้น ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ และสามารถพัฒนาเชิงลึกได้ โดยให้การอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาพรวมของธุรกิจ **สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา เสกตระกูล** รองผู้จัดการ หัวหน้าสายงาน พัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวว่าในยุคนี้ เราจะได้ยินคนรุ่นใหม่ ๆ ทั้งที่ กำลังจบการศึกษาและที่กำลังทำงานประจำ พุดให้ได้ยินอยู่เสมอว่าการเป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นอาชีพในฝันที่อยากทำ เพราะนอกจาก จะได้เป็นเจ้านายตัวเองแล้ว ยังมีอิสระในการทำงานหารายได้ด้วยฝีมือตัวเอง อย่างไรก็ตาม การจะเป็นเจ้าของธุรกิจที่เข้มแข็ง อยู่รอดได้จน

ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็น ที่ผู้ประกอบการต้องมีความรู้ความเข้าใจใน การทำธุรกิจเป็นอย่างดีเสียก่อน โดยเฉพาะ ธุรกิจสตาร์ทอัพ (กฤษฎา เสกตระกูล ,2561:บทคัดย่อ)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการใหม่ Start-up ให้มีความได้เปรียบในการแข่งขัน

2.หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนด้านการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ด้านการสร้างเครือข่ายธุรกิจ Startup ที่มีการดำเนินธุรกิจเอื้อต่อกัน หรือการร่วมมือกับธุรกิจคู่แข่ง เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกันกับองค์กรในเครือ หรือ การทำสัญญาแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี เพื่อประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย เป็นต้น

2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านความสำเร็จและเครือข่ายความร่วมมือต่อความสามารถของผู้ประกอบการในธุรกิจระดับอื่น หรือมีการแยกประเภทธุรกิจ เช่น ธุรกิจอาหาร ธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถศึกษาความแตกต่างของปัจจัยด้านความสำเร็จระหว่างธุรกิจต่างๆ ที่แตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถทางธุรกิจของ ผู้ประกอบการรายใหม่ (Start-up) ในจังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้อาจค้นพบปัจจัยที่สามารถพัฒนา ความสามารถทางธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหม่ (Start-up)

3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup เพื่อสร้าง ความได้เปรียบในการแข่งขัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการใหม่ Startup ในยุค 4.0

3.การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ startupเชิงพุทธ

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา เสกตระกูล (2561).*SET Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ.*(พิมพ์ครั้งที่ 2). ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรุงเทพมหานคร .

ณฤทธิ วรพงษ์ดี.(2561). *SET Your Startup Business Guide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ.*(พิมพ์ครั้งที่ 2).ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรุงเทพมหานคร.

ณัฐวุฒิ วิเศษ.(2552)คุณลักษณะและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาสาขาการเป็น
ผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
ปานระพี ธิพันธ์, Thailand 4.0 ประเทศไทย 4.0 คืออะไร ,เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2563 จาก
<https://www.it24hrs.com/2017/thailand-4-0>
ศศิรินทร์ สายะสนธิ, ทำไม Startup ในไทยไม่ค่อยประสบความสำเร็จ?เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2563
<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/760159>
ศุภชัย เหมือนโพธิ์.(2559).การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.
ในปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย .มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาคผนวก ข ตารางนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ด้าน	โดยองค์กร	ใช้อย่างไร
สังคม	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้ประกอบการStartupในจังหวัดนครราชสีมา -ธุรกิจStartupในจังหวัดนครราชสีมา -มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา -มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน -หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา -วิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา -หน่วยงานภาครัฐเอกชนที่เกี่ยวข้อง 	<p>ผู้ประกอบการ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up ระหว่างผู้ประกอบการ Startup, ธุรกิจ Startup, สถาบันการศึกษา, หอการค้าจังหวัด, วิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆที่เกี่ยวข้อง เกิดองค์ความรู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายภาครัฐ เอกชนทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและมีการพัฒนาธุรกิจสู่การเป็น Smart Startups</p>
เศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้ประกอบการStartup ในจังหวัดนครราชสีมา -ธุรกิจStartup ในจังหวัดนครราชสีมา -หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา -วิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา 	<p>ผู้ประกอบการ Startup, ธุรกิจ Startup, หอการค้าจังหวัด, วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา เกิดองค์ความรู้และได้รูปแบบการพัฒนา ระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up</p>

		<p>ทำให้มีการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ Startup ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจ Startup</p>
วิชาการ	<p>-มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย -มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน -หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา</p>	<p>นำผลการวิจัยและฐานข้อมูลด้านการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up มาใช้เป็นฐานการเรียนรู้และเพิ่มทักษะโดยทำกิจกรรมเชิงบูรณาการกับงานวิจัยรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมปฏิบัติการนอกชั้นเรียน เรียนรู้ในสถานที่จริง ชุมชนและสถานศึกษาในชุมชนนำผลการวิจัยไปจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและจัดทำฐานข้อมูลส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดการต่อยอดอย่างต่อเนื่องตระหนักในคุณค่าและมูลค่าที่มีอยู่ในชุมชน</p>

ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์

1. ผลการศึกษา (ตาม วัตถุประสงค์ และ Key Results (KRs) ของแต่ละแผนงาน)

โปรแกรม ววน.		แผนงาน		ผลงานที่เกิดขึ้นจริง
วัตถุประสงค์	KRs (ได้อะไร)	Obj.	KRs	
ข้อ 1 เพื่อศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา	เกิดนวัตกรรมชุมชน เพื่อยกระดับรายได้ให้กับชุมชนปีละ 1,000 นวัตกรรม	เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	เกิดนวัตกรรมชุมชน เพื่อยกระดับรายได้ให้กับชุมชน ปีละ 1,000 นวัตกรรม	องค์ความรู้เรื่องแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา,
ข้อ 2 เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา	เกิดนวัตกรรมชุมชน เพื่อยกระดับรายได้ให้กับชุมชน ปีละ 1,000 นวัตกรรม	เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	เกิดนวัตกรรมชุมชน เพื่อยกระดับรายได้ให้กับชุมชน ปีละ 1,000 นวัตกรรม	แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา
ข้อ 3.เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนา ระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา	เกิดนวัตกรรมชุมชน เพื่อยกระดับรายได้ให้กับชุมชน ปีละ 1,000 นวัตกรรม	เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองบนฐานปรัชญา	เกิดนวัตกรรมชุมชน เพื่อยกระดับรายได้ให้กับชุมชน ปีละ 1,000 นวัตกรรม	รูปแบบการพัฒนา ระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

		เศรษฐกิจ พอเพียง		
--	--	---------------------	--	--

2.ผลที่เกิดขึ้นจริง (Output)

ผลที่เกิดขึ้นจริง	หน่วยนับ	รายละเอียด/หลักฐาน
1.บทความวิจัย - ระดับชาติ	1 เรื่อง	ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ “การพัฒนาระบบนิเวศเชิง พุทธสำหรับผู้ประกอบการ ใหม่ Startup ในจังหวัด นครราชสีมา”วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม- ธันวาคม 2563)
2.ผลิตภัณฑ์ - ระดับภาคสนาม	1 ต้นแบบ	ต้นแบบกลุ่มธุรกิจStartupที่มี การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธ (Startup Ecosystem)
3. วิดีทัศน์ผลงาน	1 เรื่อง	การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธ สำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัด นครราชสีมา
Outcome เช่น การมีชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม/	-ผู้ประกอบการ การStartupใน จังหวัด นครราชสีมา -ธุรกิจStartup ในจังหวัด นครราชสีมา -มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครราชสีมา	-เกิดการถ่ายทอดบทเรียน รูปแบบในการพัฒนาระบบ นิเวศเชิงพุทธสำหรับ ผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา -การพัฒนาระบบฐานข้อมูล ด้านStartup Ecosystem เพื่อการวางแผนทิศทางการ พัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) ในจังหวัด นครราชสีมา

	-มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราช มงคลอีสาน -หอการค้า จังหวัด นครราชสีมา -วิสาหกิจชุมชน จังหวัด นครราชสีมา	
Impact ผลงานวิจัยส่งผลให้มีการขยายผลในระดับ ท้องถิ่น/ระดับชาติ/นานาชาติ	-ผู้ประกอบการ Startupใน จังหวัด นครราชสีมา -ธุรกิจStartup ในจังหวัด นครราชสีมา -มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครราชสีมา -มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราช มงคลอีสาน -หอการค้า จังหวัด นครราชสีมา -วิสาหกิจชุมชน จังหวัด นครราชสีมา	1)เกิดการถ่ายทอดโครงการ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup 2)ชุดองค์ความรู้เรื่องการ พัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธ สำหรับผู้ประกอบการใหม่ Start up 1 ชุด

ภาคผนวก ง เครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide)
 การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup
 ในจังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

๑. การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา” มุ่งเน้นศึกษาแนวคิดและการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา และเพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

๒. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ข้อมูลประวัติความเป็นมา บริบท สภาพทั่วไป และผลิตภัณฑ์/บริการของ Startup

ตอนที่ ๓ สภาพ ปัญหา ระบบนิเวศสำหรับธุรกิจ Startup (Startup Ecosystem)

ตอนที่ ๔ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ ๕ รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ ๖ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

๓. ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสัมภาษณ์ภาคสนาม ผู้วิจัยจะใช้เป็นข้อมูลวิจัยอย่างเดียว เท่านั้น จะไม่ส่งผลกระทบต่อท่านแม้แต่ประการใดทั้งสิ้น

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ไว้ ณ.โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ (หัวหน้าโครงการวิจัย)

พระมหาสุพร รุกขิตธมโม,ผศ.ดร. (ผู้ร่วมวิจัย)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์

๑.๑) ชื่อ.....นามสกุล.....

๑.๒) เพศ.....๑.๓)

อายุ.....

๑.๔) ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....

ถนน.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....

๑.๕) การศึกษา.....สาขา.....

๑.๖) อาชีพหลัก.....อาชีพเสริม.....

๑.๗) ชื่อ Startup.....

๑.๘) ตำแหน่ง/ความรับผิดชอบใน Start up.....

ตอนที่ ๒ ข้อมูลประวัติความเป็นมา บริบท สภาพทั่วไป และผลิตภัณฑ์/บริการของStartup

๒.๑) ความเป็นมาของ Startup ของท่าน

.....
 .....
 .....

๒.๒) Startup เริ่มก่อตั้ง.....ปัจจุบันประกอบกิจการมาแล้ว.....

สมาชิกแรกเริ่ม.....ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน.....

๒.๓) ผลิตภัณฑ์/บริการ ของStartup ของท่านมีกี่ชนิด

๒.๓.๑).....

๒.๓.๒).....

๒.๓.๓).....

๒.๓.๔).....

๒.๔) วัตถุประสงค์หลักในการผลิต/บริการ Startup ท่าน ได้แก่อะไรบ้าง

.....
 .....
 .....

๒.๕) กระบวนการในการผลิต Startup ของท่านมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

๒.๖) ผลิตภัณฑ์/บริการชนิดไหนของ Startup ของท่าน ที่มียอดขายและเป็นที่ยอมรับสูงสุด

.....
.....
.....

๒.๗) ผลิตภัณฑ์ Startup ของท่านมีการปรับปรุงและพัฒนาบ้างหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

๒.๘) ท่านมีแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ของ Startup ท่านอย่างไร

.....
.....
.....

๒.๙) ท่านคิดว่าสินค้าของ Startup ของท่าน มีจุดเด่นอะไร จนทำให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

.....
.....
.....

๒.๑๐) ปัจจุบันผลิตภัณฑ์/บริการ ของ Startup ท่านมีที่ไหนบ้าง และมีช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างไร

.....
.....
.....

๒.๑๑)หน่วยงานของภาครัฐมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาStartupท่านอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

๒.๑๒)Startupของท่านมีการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆให้กับสมาชิกบ้างหรือไม่
อย่างไร

.....
.....
.....

๒.๑๓)Startupของท่านมีการปรับปรุงรูปแบบ บรรจุภัณฑ์ หีบห่อของสินค้า/ผลิตภัณฑ์บ้าง
หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

๒.๑๔)ใครเป็นผู้แนะนำข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต และจัดจำหน่ายสินค้า/บริการของStartup
ท่าน

.....
.....
.....

๒.๑๕)ท่านคิดว่าเหตุผลใด Startup ของท่านสามารถอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

.....
.....
.....

๒.๑๖)ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาธุรกิจ Startup”ของท่านใน ๑-๒ปี นี้ ใดบ้าง

.....
.....
.....

ตอนที่ ๓ สภาพ ปัญหา ระบบนิเวศสำหรับธุรกิจStartup (Startup Ecosystem)

๓.๑)สภาพปัจจุบันของระบบนิเวศสำหรับธุรกิจStartup (Startup Ecosystem) ของท่าน
ประสบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง

๑) ด้าน Startup Company กลุ่มสตาร์ทอัพ

.....
.....
.....

๒) ด้าน Investor กลุ่มนักลงทุน

.....
.....
.....

๓) ด้าน Incubators/ Accelerators หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ

.....
.....
.....

๔) ด้าน Governmentหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน

.....
.....
.....

๕) ด้าน Association สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่

.....
.....
.....

๖)ด้าน Academyหน่วยงานที่เน้นสนับสนุนด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจสตาร์ท
อัพ

.....
.....
.....

๗)ด้าน Event การจัดงาน event ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับกลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ

.....
.....

๘)ด้าน Coworking Space สถานที่ทำงานของกลุ่มคนที่เริ่มต้นทำธุรกิจ

.....
.....
.....

๓.๒)ท่านมีแนวทางในแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของระบบนิเวศสำหรับธุรกิจStartup

(Startup Ecosystem) แต่ละด้านอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓.๓) ท่านคิดว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบนิเวศ
สำหรับธุรกิจStartup มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

**๔ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการใหม่Startup ใน
จังหวัดนครราชสีมา**

๔.๑) ท่านคิดว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบนิเวศ
สำหรับธุรกิจStartup มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
๔.๑) ท่านคิดว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาดังต่อไปนี้นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา
ระบบนิเวศสำหรับธุรกิจStartUp ได้อย่างไร

-หลักพรหมวิหาร ๔ (เมตตา,เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา) กับการพัฒนาระบบนิเวศ
สำหรับธุรกิจStartUp (Startup Ecosystem)

.....
.....
.....

-หลักสังคหวัตถุ ๔ (ทาน, ปิยวาจา,อรรถจริยา และสมานัตตตา) กับการพัฒนาระบบนิเวศ
สำหรับธุรกิจStartUp (Startup Ecosystem)

.....
.....
.....

- หลักอิทธิบาท ๔ (ฉันทะ, วิริยะ, จิตตะ และวิมังสา) กับการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับธุรกิจ
StartUp (Startup Ecosystem)

.....
.....
.....

-หลักฆราวาสธรรม๔ (สัจจะ,ทมะ ,ขันติ และจาคะ)กับการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับธุรกิจ
StartUp (Startup Ecosystem)

.....
.....
.....

-หลักทิวฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ (ถึงพร้อมด้วยความหมั่น,ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์,
คบคนดี ไม่คบคนชั่ว ,อยู่อย่างพอเพียง) กับการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับธุรกิจStartUp

(Startup Ecosystem)

.....
.....
.....

-หลักทริโอดัปะ (ความละอาย,ความเกรงกลัวต่อบาป)กับการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับ
ธุรกิจStartUp (Startup Ecosystem)

.....
.....
.....

-หลักกัลยาณมิตร(น่ารัก , น่าเคารพ,น่าเจริญใจ , รู้จักพูดให้ได้ผล, อดทนต่อถ้อยคำ, แกล้ง
เรื่องล้าลึกได้ ,ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล) กับการพัฒนาระบบนิเวศสำหรับธุรกิจStartUp
(Startup Ecosystem)

.....
.....
.....

**ตอนที่ ๕ การพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัด
นครราชสีมา**

๕.๑) ท่านคิดว่าการพัฒนาระบบนิเวศเชิงพุทธสำหรับผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัด
นครราชสีมา ควรมึวิธีการ/แนวทางอย่างไร

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๖ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....
.....
.....

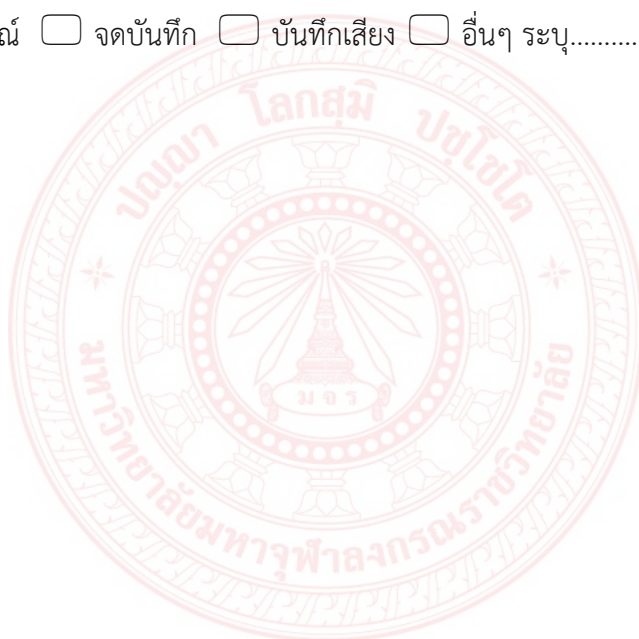
ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
(.....)

วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วิธีสัมภาษณ์ จดบันทึก บันทึกเสียง อื่นๆ ระบุ.....

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

สัมภาษณ์.ส.จีระพันธ์ ศรีงาม ผู้ประกอบการค้าขาย ตำบลสุขเกษม อำเภอปรางค์ชัย จังหวัด นครราชสีมา เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563.

สัมภาษณ์นางวานิช พาลาด ธุรกิจขนส่งสินค้า ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563.

สัมภาษณ์นางธิดารัตน์ เสรีขจรจรัส ผู้ประกอบการธุรกิจขายเสื้อผ้าออนไลน์ ตำบลในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดนครราชสีมา,เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563.

สัมภาษณ์นางคณาวรรณ สุทธิประเสริฐ ผู้ประกอบการค้าขายออนไลน์ ตำบลสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563.

สัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ สงสนธิ ธุรกิจบ้านเช่า ,ผู้ประกอบการผู้บริหารรีสอร์ท ตำบลจอหอ อำเภอ เมือง จังหวัดนครราชสีมา,เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563.

สัมภาษณ์ดร.เพ็ญศรี จารุกำเนินกนก ผู้ประกอบการSME อัญมณีเครื่องประดับส่งออก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563.

สัมภาษณ์นายฉัตรชัย ศรีงาม ผู้ประกอบการซ่อมและจำหน่ายมอเตอร์ไซด์ออนไลน์และให้เช่าบูชา พระเครื่องบ้านหัวถนน ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563.

สัมภาษณ์นายไชยวัตร ศิริศักดิ์ดา ผู้ประกอบการใหม่ธุรกิจร้านอาหารตามสั่ง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563.

สัมภาษณ์นายอำนาจ ภมร สินค้าแปรรูปการเกษตร ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ,เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563.

ภาคผนวก จ ภาพถ่ายกิจกรรมทำงานวิจัย

การจัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธ
เพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup”
ในวันที่ 3,7-9 ส.ค.2563 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ประวัติผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

- 1.ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) ดร.เบญจมาศ สุวรรณวงศ์
ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) Dr.Benjamas Suwannawong
- 2.เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน -
- 3.ตำแหน่ง ปัจจุบัน อาจารย์ ประจำหลักสูตร
- 4.หน่วย หน่วยงานที่สังกัด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา 419 หมู่ ที่ 7 ถนนชาติพัฒนา บั านหัวถนน ตำบลหัวทะเล
อำเภอเมืองนครราชสีมา 30000 โทร. 093-5587892
- 5.ประวัติการศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาเอก
- 6.ประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานตำรา แต่งหนังสือ บทความวิชาการ และงานวิจัย

2. ผู้ร่วมวิจัย

- 1.ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) พระมหาสุพร รกขิตถมโม,ผศ.ดร.
ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) Phramaha Suporn Rakittathammo, Assist.Prof.Dr.
- 2.เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน -
- 3.ตำแหน่ง ปัจจุบัน อาจารย์ ประจำหลักสูตร
- 4.หน่วย หน่วยงานที่สังกัด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา 419 หมู่ ที่ 7 ถนนชาติพัฒนา บั านหัวถนน ตำบลหัวทะเล
อำเภอเมืองนครราชสีมา 30000 โทร. 061-8942459
- 5.ประวัติการศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาเอก
- 6.ประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานตำรา แต่งหนังสือ บทความวิชาการ และงานวิจัย